

Sammanträde med Barn- och ungdomsnämnden

Tid: 2024-12-17, kl. 14:00-18:00

Plats: Sunnerö, Kungsgatan 9

M+KD+L kallar till gruppmöte kl. 13-14 i lokal Bokö. S kallar till gruppmöte kl. 13-13:40 i lokal Carl-Philip. S+MP kallar till gruppmöte kl. 13:40-14.00 i lokal Carl-Philip. C kallar till gruppmöte kl.13-14 i lokal Torstö. SD kallar till gruppmöte kl. 13-14 i lokal Risö

Thomas Thim (M),
Ordförande

Karin Berg,
Sekreterare

Ärendelista

1. Budgetuppföljningar 2024, 2024.084 BUN
2. Budget 2025-2027 för Alingsås kommun, 2024.380 BUN
3. Projektering Nolhaga förskola - handlingar kommer senare, 2024.404 BUN
4. Regelbunden tillsyn, Solkattens förskola, SKIB AB, 2024, 2024.382 BUN
5. Yttrande över beslut angående kommunenrevisionens beslut i granskning av skolplikt och skolfrånvaro, 2024.111 BUN
6. Nämndinitiativ: Ny ersättningsmodell för lokalkostnader till fristående verksamhet, Socialdemokraterna, 2024.151 BUN
7. Beslut om fjärrundervisning i modersmål, vietnamesiska, 2024.377 BUN
8. Uppföljning av uppdrag från nämnd till förvaltning 2024, 2024.376 BUN

9. Barn-och ungdomsnämndens ärendeplanering 2025, 2024.381 BUN

10. Tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd, 2024.162 BUN

11. Redovisning av delegeringsbeslut

Ärendet i korthet

Anmälan är en redovisning av beslut fattade enligt kommunstyrelsens delegationsordning, vilken innebär att viss beslutanderätt överläts till ordförande, vice ordförande, kommunstyrelsens arbetsutskott och enskilda kommunala tjänstepersoner. Redovisningen innebär inte att kommunstyrelsen ska ompröva eller fastställa delegationsbesluten. Däremot kan kommunstyrelsen återkalla lämnad delegation.

Förslag till beslut

Redovisningen godkänns.

Delegationsbeslut

- 2024.002 BUN-222 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor
- 2024.002 BUN-223 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor
- 2024.002 BUN-224 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor
- 2024.002 BUN-225 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor
- 2024.002 BUN-226 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor
- 2024.401 BUN-001 Utredning och analys efter inträffad personuppgiftsincident
- 2024.048 BUN-128 Nekande beslut - placering vid skolenhet
- 2024.048 BUN-129 Nekande beslut - placering vid skolenhet
- 2024.048 BUN-130 Nekande beslut - placering vid skolenhet
- 2024.002 BUN-227 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor
- 2024.002 BUN-228 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor
- 2024.002 BUN-229 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor
- 2024.003 BUN-010 Delegation anställningsavtal nov 2024
- 2024.001 BUN-075 Delegationslista skolskjuts nov 2024
- 2024.001 BUN-075 Delegationslista skolskjuts nov 2024
- 2024.001 BUN-075 Delegationslista skolskjuts nov 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.001 BUN-076 Delegationslista skolskjuts nov 2, 2024
- 2024.002 BUN-230 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor
- 2024.002 BUN-231 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor
- 2024.002 BUN-232 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor
- 2024.405 BUN-004 Beslut om förskoleplacering

- 2024.002 BUN-233 Delegationslista barn- och elevärenden dec 24
- 2024.002 BUN-233 Delegationslista barn- och elevärenden dec 24
- 2024.002 BUN-233 Delegationslista barn- och elevärenden dec 24
- 2024.002 BUN-233 Delegationslista barn- och elevärenden dec 24

12. Anmälningar för kännedom

- 2024.151 BUN-003 Ny ersättningsmodell för lokalkostnader till fristående huvudmän
- 2024.170 BUN-032 Underrättelse om granskning - Detaljplan för Alingsås, Bostäder vid Prästgårdsvägen och kyrka vid Landskyrkoallén (Afzeliiskolan 2 och 3)
- 2024.170 BUN-033 § 179 KS 2024-11-25 - Månadsuppföljning 2024 för Alingsås kommun (
- 2024.170 BUN-034 § 179 KS 2024-11-25 - Månadsuppföljning 2024 för Alingsås kommun
- 2024.170 BUN-035 Rutin för styrande dokument (
- 2024.170 BUN-036 Tjänsteskrivelse Lovtider 2027/2028
- 2024.170 BUN-037 Beslut Lovtider för läsåret 2027/2028
- 2024.364 BUN-002 Svar på skrivelse till Kommunstyrelsen och Barn- och ungdomsnämnden inför budget 2025
- 2024.364 BUN-003 Återkoppling på svar om skrivelse inför budget 2025
- 2024.101 BUN-002 Svar på synpunkt om Ängaboskolan
- 2024.101 BUN-003 Tjänsteanteckning ang klagomål gällande Ängaboskolan mars 2024
- 2024.101 BUN-004 Mejlkonversation om synpunkt om Ängaboskolan
- 2024.101 BUN-005 Begäran om allmänna handlingar - 112509
- 2024.101 BUN-006 Svar på synpunkt om Ängaboskolan
- 2024.101 BUN-007 Svar på synpunkt Ängaboskolan
- 2024.400 BUN-001 Synpunkt om Stadsskogenskolan
- 2024.400 BUN-002 Tjänsteanteckning telefonkontakt om synpunkt om Stadsskogenskolan dec 2024
- 2024.406 BUN-001 Begäran om yttrande - Uppgifter om kränkande behandling vid Stadsskogenskolan

Budgetuppföljningar 2024

1

2024.084 BUN

2024-12-03

§ 59 2024.084 BUN

Budgetuppföljningar 2024

Ärendebeskrivning

Löpande uppföljning av nämndens ekonomi görs under specifika månader enligt gällande anvisningar. Vid befarade avvikelser jämfört med budget ska handlingsprogram för en budgetbalans beslutas och rapportering ske till nämnd och kommunstyrelse. Respektive nämnd beslutar om sin månadsuppföljning.

Beredning

Barn- och ungdomsförvaltningen har i skrivelse den 29 november 2024 lämnat följande yttrande:

Helårsprognosen per november 2024 för det ekonomiska resultatet är beräknad som budget. Det finns variationer mellan olika budgetposter där avvikelserna är högre intäkter, lägre personalkostnader, lägre kostnader för köpta tjänster och högre övriga kostnader. Barn- och ungdomsförvaltningen ser ett mer stabilt ekonomiskt resultat på helhet utifrån årets arbete med att anpassa förskol- och skolenheternas organisation utifrån för höga kostnader 2023 och den budget som beslutats inför 2024.

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut: Barn- och ungdomsnämnden godkänner budgetuppföljning per november 2024.

Beslutsunderlag

- Budgetuppföljningar 2024
- Budgetuppföljning november BUN

Månadsuppföljning november

Barn- och ungdomsnämnden

Drift

Belopp i tkr	Budget 2024	Prognos helår 2024	Avv. prognos/budget 2024
Verksamhetens intäkter	130 129	134 931	4 802
Personalkostnader	-651 085	-647 915	3 170
Lokalhyror	-151 780	-150 792	988
Köp av tjänster	-324 905	-317 672	7 233
Övriga kostnader	-20 425	-36 618	-16 193
Verksamhetens kostnader	-1 148 195	-1 152 997	-4 802
Verksamhetens nettokostnader	-1 018 066	-1 018 066	0
Kommunbidrag	1 018 066	1 018 066	0
Finansnetto	0	0	0
Årets resultat	0	0	0

Inledande sammanfattning

Helårsprognosen per november 2024 för det ekonomiska resultatet är beräknad som budget. Det finns variationer mellan olika budgetposter där avvikelserna är högre intäkter, lägre personalkostnader, lägre kostnader för köpta tjänster och högre övriga kostnader.

Barn- och ungdomsförvaltningen ser ett mer stabilt ekonomiskt resultat på helhet utifrån årets arbete med att anpassa förskol- och skolenheternas organisation utifrån för höga kostnader 2023 och den budget som beslutats inför 2024.

Prognos

Intäkterna har ökat med anledning av riktade statsbidrag för inköp av litteratur och läroböcker, skapande skola, utökat statsbidrag stärkt kunskapsutveckling, statsbidrag lärarassistenter, läxhjälp, tillfälligt generellt statsbidrag. Dessa möts av kostnad i form av personal och övriga kostnader. Intäkterna har ökat med anledning av högre föräldraavgift för fritidshem, vilket beror på fler barn i åldersgruppen, medan intäkterna från barn och elever från andra kommuner har minskat i förhållande till budgeten.

Personalkostnaderna är lägre än budget inom förskola. Det är färre barn än budgeterat och personalanpassningar har gjorts utifrån det. Kostnaderna för köp av tjänster har minskat mot budget vilket består i lägre kostnader för måltider och färre barn och elever i andra kommuner och annan huvudman.

Prognosförändring

Ingen förändring mot tidigare prognos per oktober månad.

Kommentarer per huvudverksamhet

Belopp i tkr	Budget 2024	Prognos helår 2024	Avv. prognos/ budget 2024
Kostnader			
Politisk verksamhet	-1 217	-987	230
Förskola	-389 264	-383 626	5 637
Pedagogisk omsorg	-384	0	384
Förskoleklass	-37 083	-35 516	1 567
Grundskola	-592 838	-603 704	-10 866
Anpassad grundskola	-27 127	-28 107	-980
Fritidshem	-100 282	-101 056	-774
Summa	-1 148 195	-1 152 997	-4 802
Intäkter			
Politisk verksamhet	0	0	0
Förskola	52 167	49 630	-2 536
Pedagogisk omsorg	0	0	0
Förskoleklass	1 478	1 481	2
Grundskola	55 197	62 345	7 148
Anpassad grundskola	809	864	55
Fritidshem	20 477	20 611	133
Kommunbidrag	1 018 066	1 018 066	0
Summa	1 148 195	1 152 997	4 802
Resultat	0	0	0

Politisk + 230 tkr

Lägre arvode mot budgeterat.

Förskola + 3 101 tkr

Både intäkt och kostnad är lägre på grund av färre barn till och från andra kommuner mot budgeterat. Även personalkostnaden är lägre för att möta upp det minskade barnantalet inom förskolenheter.

Pedagogisk omsorg + 384 tkr

Avvikelsen beror på färre köpta platser mot budgeterat. Under året har inga barn placering inom verksamhet pedagogisk omsorg.

Förskoleklass + 1 569 tkr

Avvikelsen är minskning av personalkostnader på grund av färre elever mot budgeterat.

Grundskola – 3 719 tkr

Både intäkt och kostnad är lägre på grund av färre elever till och från andra kommuner mot budgeterat. Personalkostnaderna ligger fortfarande något över budget och det beror på att några få skolenheter inte helt är i ekonomisk balans under året, men kostnadsökningen kompenseras till stor del av riktade statsbidrag.

Månadsuppföljning månad 2024

Anpassad grundskola – 925 tkr

Under året har tre elever sin skolgång i annan kommun, vilket ökar kostnaden.

Fritidshem - 640 tkr

Både intäkt och kostnad är lägre på grund av färre elever till och från andra kommuner mot budgeterat. Antalet barn i kommunala fritidshem är fler mot budgeterat vilket ger en högre föräldrintäkt.

Prognos antal barn och elever

Budgeterade barn och elever enligt tabell nedan är en sammanställning av kommunal och fristående verksamhet samt in- och utresande i och från annan kommun. Sammanställningen utgör antalet Alingsåsare (folkbokförda barn och elever).

Barnen i förskola från andra kommuner är färre mot budgeterat. Det är färre barn med placering hos fristående huvudman i verksamheten pedagogisk omsorg. Elevantalet från andra kommuner minskar samtidigt som elevantalet ökar mot budgeterat i de lägre skolåldrarna i kommunala enheter vilket även gör att barnantalet på fritidshem ökar.

Planeringsunderlag barn och elever, antal	Budget 2024	Prognos 2024	Avvikelse 2024
Förskola	2 243	2 227	-16
Pedagogisk omsorg	7	0	-7
Förskoleklass	538	530	-8
Grundskola åk 1-9	4 880	4 899	19
Anpassad grundskola åk 1-9	41	42	1
Fritidshem	2 186	2 192	6

Datum: 2024-11-29
Handläggare: Kristina Jakobsson
Diariernr: 2024.084 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Budgetuppföljningar 2024

Ärendebeskrivning

Löpande uppföljning av nämndens ekonomi görs under specifika månader enligt gällande anvisningar. Vid befarade avvikelser jämfört med budget ska handlingsprogram för en budgetbalans beslutas och rapportering ske till nämnd och kommunstyrelse. Respektive nämnd beslutar om sin månadsuppföljning.

Förvaltningens yttrande

Helårsprognosen per november 2024 för det ekonomiska resultatet är beräknad som budget. Det finns variationer mellan olika budgetposter där avvikelserna är högre intäkter, lägre personalkostnader, lägre kostnader för köpta tjänster och högre övriga kostnader.

Barn- och ungdomsförvaltningen ser ett mer stabilt ekonomiskt resultat på helhet utifrån årets arbete med att anpassa förskol- och skolenheternas organisation utifrån för höga kostnader 2023 och den budget som beslutats inför 2024.

Ekonomisk bedömning

Ingen ytterligare bedömning

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden godkänner budgetuppföljning per november 2024.

Beslutet ska skickas till

Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till.

Helena Balte
Förvaltningschef

Kristina Jakobsson
Administrativ chef

Helena Balte, Godkännare tjänsteskrivelse, 2024-11-29

**Budget 2025-2027 för
Alingsås kommun**

2

2024.380 BUN

Datum: 2024-12-10
Handläggare: Kristina Jakobsson
Diariernr: 2024.380 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Budget 2025-2027 för Barn- och ungdomsnämnden

Ärendebeskrivning

I enlighet med Styrmall Alingsås kommun antagen av kommunfullmäktige 2024-11-06, § 149 ska respektive nämnd årligen upprätta en budget. Barn- och ungdomsnämndens budget 2025–2027 konkretiserar kommunfullmäktiges budget och pekar ut färdriktningen för barn- och ungdomsförvaltningens verksamhet.

Förvaltningens yttrande

Budgeten innehåller en beskrivning av hur nämnden ska bidra till målet att bli Sveriges mest effektiva kommun. Vidare framgår investeringar för nämnden kommande fem år samt driftsram för kommande tre år. Budgeten innehåller även nämndens arbetsmiljömål och internkontrollplan med tillhörande väsentlighets- och riskanalys. Utöver löpande rapportering avseende ekonomi, följs den samlade budgeten upp vid delår- och årsbokslut.

Barn- och ungdomsnämndens kommunbidrag ökar jämfört med budget 2024. Ökningen består av uppräkningspolitiska satsningar för att möta hyreshöjningen för den nya skolan i Ingared, arbetsskor och övrigt tillskott. Tilldelningen förväntas ge barn- och ungdomsnämnden bättre förutsättningar att möta kommande utmaningar utan att behöva vidta omfattande åtgärder i verksamheten. Till följd av färre barn i förskolan justeras ramen med volymförändring. Personalomkostnaderna är lägre mot 2024 (från 45,75 procent till 41,4 procent) vilket medför lägre personalkostnader.

Barn- och ungdomsnämndens budgetinriktning för 2025 syftar till att förbättra kvalitet och ekonomisk hushållning. Särskilda resurser avsätts för att stödja elever med hög frånvaro, och insatser för att öka närvaron identifieras. Elevpengen förstärks för årskurs 4 till 6 och 7 till 9 för att öka trygghet och studiero. Utvecklingsarbete fortsätter inom förskoleklass, grundskola och fritidshem, med fokus på grundläggande färdigheter i läsning, skrivning och matematik. Inom förskolan ska undervisning och omsorg av hög kvalitet säkerställas genom förbättrad arbetsmiljö och tidiga insatser. För att skapa en stabil organisation utvecklas stödstrukturer för budget och dokumentation, samt en förskole- och skolorganisation som möter framtidens behov och utmaningar.

Nämndens arbetsmiljömål är att minska sjukfrånvaron och förbättra arbetsmiljön genom att utveckla stödssystem och arbetsmetoder för såväl grunduppdrag som stödprocesser. Merparten av arbetet för att förbättra arbetsmiljön och minska sjukfrånvaron sker på respektive enhet.

Utifrån budget 2025–2027 har förvaltningen gjort en barnkonsekvensanalys som belyser barnperspektivet på barn- och ungdomsnämndens resursfördelning.

Barn- och ungdomsnämndens internkontrollplan med tillhörande och väsentlighet- och riskanalys biläggs budgeten liksom bilagor för Socioekonomiskt strukturbidrag Förskola och Skola, Grundbelopp fristående huvudman samt Barnkonsekvensanalys.

Ekonomisk bedömning

Barn- och ungdomsnämndens budget och dess genomförande ryms inom tilldelad budgetram.

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämndens budget 2025–2027 antas.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Samtliga chefer

Helena Balte
Förvaltningschef

Kristina Jakobsson
Administrativ chef

Helena Balte, Godkännare tjänsteskrivelse, 2024-12-10

Barn- och ungdoms- nämndens budget 2025–2027

Typ av styrdokument: Budget

Beslutande instans: Barn- och ungdomsnämnden

Datum för beslut: 2024-12-17

Diarienummer: 2024.380 BUN

Gäller för: Barn- och ungdomsnämnden

Giltighetstid: t.om. 2025-12-31

Revideras senast: 2025-12-31

Dokumentansvarig: Förvaltningschef

Innehåll

Inledning	3
Barn- och ungdomsförvaltningen	3
Barn och ungdomsförvaltningens organisation	4
Hemkommunens uppdrag och ansvar	4
Uppdrag och ansvar som huvudman för förskolor och skolor	4
Sveriges mest effektiva kommun	6
Effektivitets- och kvalitetsindex för förskola respektive skola	6
Barn- och ungdomsnämndens genomlysning	8
Risker med omedelbara åtgärder	9
Inriktning	9
Nämndens resursfördelning	10
Planeringstal	10
Intäkter	10
Ekonomiska ramar	10
Riktade statsbidrag	11
Pedagogisk måltid	11
Förvaltningsgemensamma kostnader	11
Förvaltningsgemensam driftskostnad	11
Förvaltningsgemensam verksamhet	12
Resursfördelning till enheter	13
Kostnader för hemkommunen	15
Resultaträkning	16
Investeringsbudget	17
Arbetsmiljö och sjukfrånvaro	18

Bilagor

- Bilaga 1 - Internkontrollplan
- Bilaga 2 - Väsentlighet- och riskanalys
- Bilaga 3 - Planeringstal år 2025-2027
- Bilaga 4 - Socioekonomiskt strukturbidrag Förskola år 2025
- Bilaga 5 - Socioekonomiskt strukturbidrag Skola år 2025
- Bilaga 6 - Grundbelopp fristående huvudman 2025
- Bilaga 7 - Barnkonsekvensanalys

Inledning

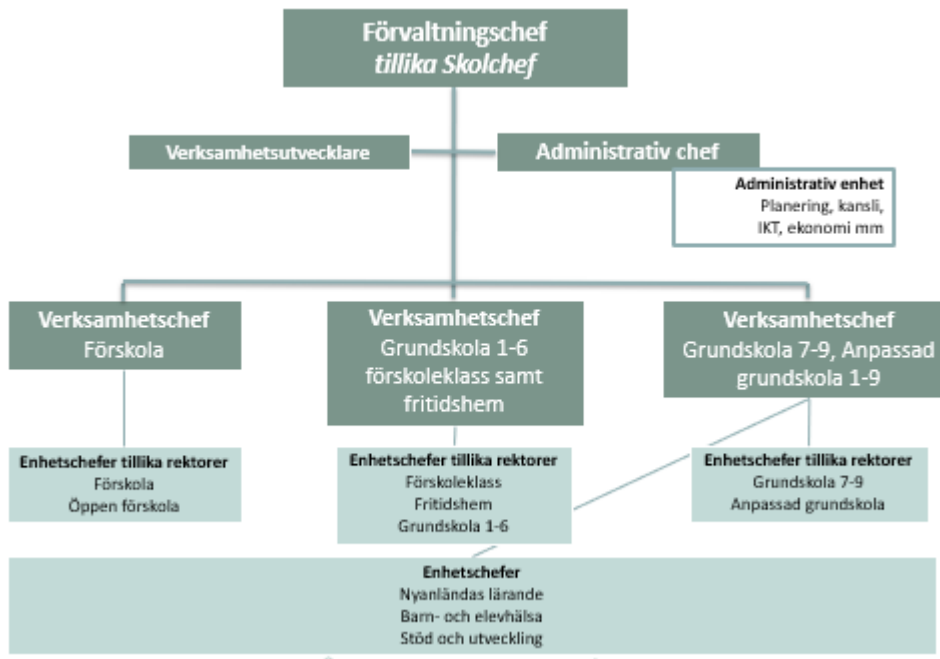
Barn- och ungdomsnämndens budget 2025–2027 konkretiserar kommunfullmäktiges budget och pekar ut färdriktningen för barn- och ungdomsförvaltningens verksamhet. Barn- och ungdomsnämndens budget innehåller en beskrivning av hur nämnden ska bidra till målet att bli Sveriges mest effektiva kommun. Vidare framgår investeringar för barn- och ungdomsnämnden kommande fem år samt driftsram för kommande tre år. Budgeten innehåller även nämndens arbetsmiljömål och internkontrollplan med tillhörande väsentlighets- och riskanalys. Budgeten kompletteras med bilagor för planeringstal, fördelning av socioekonomiskt strukturbidrag, grundbelopp till fristående huvudman samt barnkonsekvensanalys. Utöver löpande rapportering avseende ekonomi, följs den samlade budgeten upp vid delårsbokslut och årsbokslut.

Barn- och ungdomsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar. Barn- och ungdomsnämnden är huvudman och ansvarar för kommunens förskoleverksamhet, fritidshem, förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola samt i förekommande fall annan pedagogisk verksamhet. Verksamheterna styrs genom skollag, förordningar, läroplaner och allmänna råd samt kommunens mål och riktlinjer.

Barn- och ungdomsförvaltningen

För att tydliggöra vilka enheter som finns och ansvarsfördelning för helheten liksom för respektive enhet används ett organisationsschema. Förvaltningens arbete utgår från arbetet med barn och elever i förvaltningens förskolor och skolor. För varje förskole- och skolenhet finns en enhetschef tillika rektor som ansvarar för enhetens verksamhet, ekonomi och personal. För att främja kontinuitet och långsiktighet för specialistkompetenser finns tre enheter med förvaltningsövergripande verksamhet. Det är enheterna barn- och elevhälsa, nyanländas lärare och stöd och utveckling. För att både stödja rektor och säkerställa arbetet på enhetsnivå organiseras enheterna under tre verksamhetschefer med ansvar för de olika verksamhetsformerna. En verksamhetschef har huvudansvar för förskola. Två verksamhetschefer har huvudansvar för skola där en verksamhetschef med särskilt ansvar för förskoleklass, grundskola 1 till 6 och fritidshem och en har särskilt ansvar för grundskola 7 till 9 och anpassad grundskola samt förvaltningsövergripande enheter. Verksamhetschefer tillsammans med två verksamhetsutvecklare och administrativ chef ingår i förvaltningens ledningsgrupp som leds av förvaltningschef.

Barn- och ungdomsförvaltningens organisation

Hemkommunens uppdrag och ansvar

Barn- och ungdomsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter för det som kommer an på hemkommunen. Det gäller i huvudsak resursfördelning till fristående förskolor och skolor liksom avstämning och uppföljning av densamma. Vidare ansvarar nämnden för att alla skolpliktiga barn fullgör skolplikten. Nämnden är också ansvarig för tillsyn av fristående förskolor i kommunen.

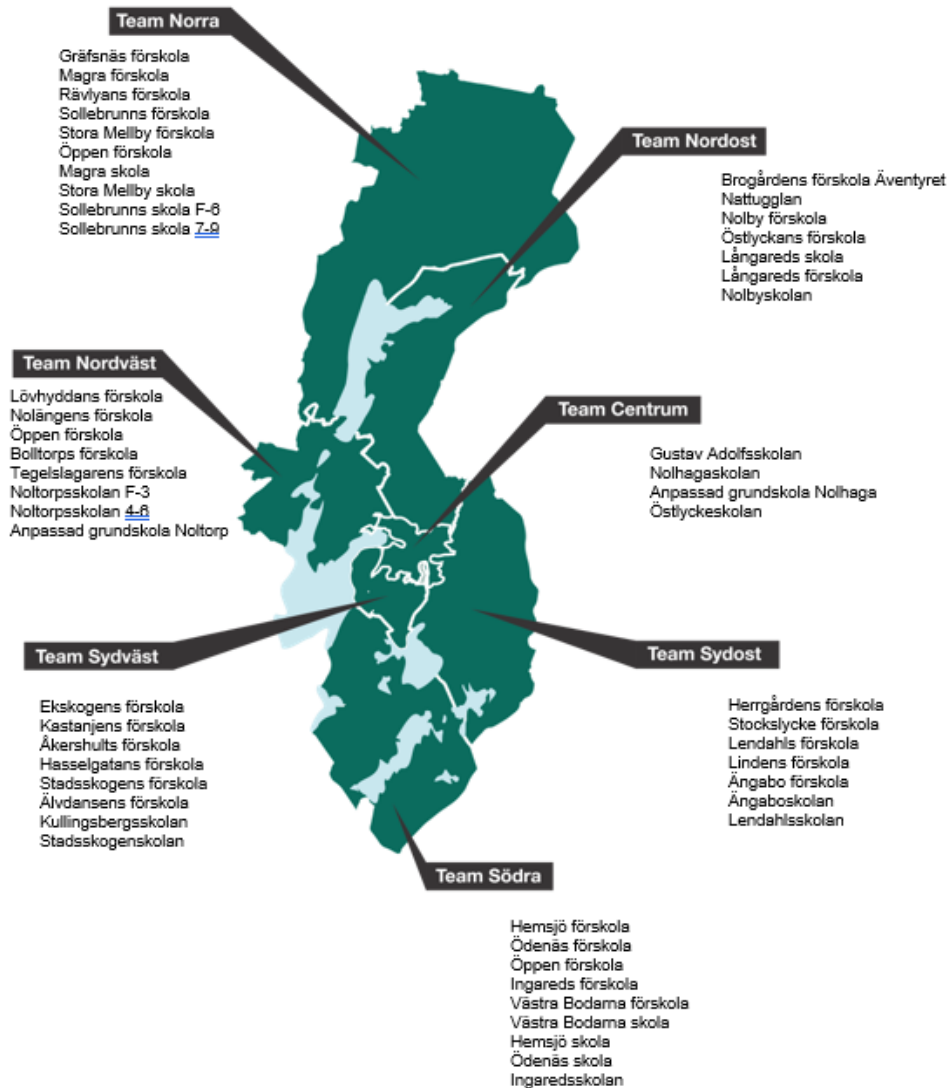
Det finns tio fristående förskolor, som bedrivs av nio huvudmän. Det finns två fristående F-9-skolor som bedrivs av olika huvudmän. Enligt SCB-statistik 2023 för Alingsås kommun är andelen inskrivna barn i fristående förskola 25 procent och andelen inskrivna elever i fristående grundskola eller annan kommuns skola är 16,7 procent.

Uppdrag och ansvar som huvudman för förskolor och skolor

Barn- och ungdomsnämnden ansvarar i sin roll som huvudman för kommunala förskolor och skolor. I detta ingår att fördela resurser till förskola och skola efter barns och elevers olika förutsättningar och behov. Det är huvudmannen som ansvarar för att alla elever ska nå målen och att det finns ett systematiskt kvalitetsarbete. Huvudmannen ska också se till att utbildningen följer de bestämmelser som finns. Rektor beslutar om förskolans eller skolans inre organisation och resursfördelning och fördelar resurser efter barnens eller elevernas olika förutsättningar och behov.

Kommunala förskolor, grundskolor, anpassade grundskolor och fritidshem

Barn- och ungdomsnämnden organiserar 28 förskolor, 17 grundskolor och två anpassade grundskolor. Vid 14 av grundskolorna och en av de anpassade grundskolorna finns också fritidshem. Förskole- och skolenheter är organiserade i team med utgångspunkt i geografisk placering av enheterna. Förvaltningens team utgörs av Team norra, Team södra, Team nordost, Team nordväst, Team sydost, Team sydväst samt Team centrum. I samtliga team, Team centrum undantaget, ingår både förskole- och skolenheter.

Rektorer vid respektive enhet samarbetar och ansvarar för kontinuiteten i barns och elevers lärande inom ramen för teamets verksamhetsområden med syftet att stärka barns och elevers lärande i ett 1–16-års perspektiv.

Sveriges mest effektiva kommun

Den offentliga sektorn i Sverige går mot en utmanade framtid med ett utökat behov av kommunal service samtidigt som resurserna kommer att minska. För att Alingsås kommun ska kunna garantera en hög välfärd och samtidigt kunna nå vision 2040 så behöver ett omställningsarbete genomföras. Av den anledningen har Alingsås kommun ett övergripande mål – att bli Sveriges mest effektiva kommun.

Målet innebär att Alingsås kommun ska ha en så hög kvalitet som möjligt utifrån kommunens förutsättningar.

För att Alingsås kommun ska nå detta mål behöver kommunen ha bättre resultat än andra liknande kommuner och samtidigt ha kostnader som inte överstiger kommunens referenskostnad, det vill säga den kostnad verksamheter förväntas ha utifrån sina förutsättningar.

Effektivitets- och kvalitetsindex för förskola respektive skola

För att följa arbetet mot att bli Sveriges mest effektiva kommun redovisas Alingsås kommuns effektivitetsindex i relation till jämförbara kommuner¹. Jämförelse görs också i relation till riket som helhet utifrån det analysstöd som RKA tillhandahåller i analysverktyget Kolada. Varje kommuns resultat jämförs med samtliga kommuner i landet. För att visualisera jämförelser mellan kommunerna används färgerna rött, gult och grönt för att visa hur ett resultat ligger till jämfört med andra. För varje nyckeltal rangordnas alla kommuner efter sina resultat. Den fjärdedel kommuner som har de bästa resultaten får grön färg och den fjärdedel kommuner som har de sämsta resultaten får röd färg. Resultat som ligger i däremellan markeras med gul färg.

Effektivitetsindex 2023	Alingsås	Jämförbara kommuner
Förskola (U11901)	81	58
Skola (U15900)	47	54

Effektiviteten i barn- och ungdomsnämndens verksamhet mäts och följs upp genom allmänt vedertagna kvalitetsnyckeltal som ställs i relation till nämndens tilldelade resurser.

¹ Vilka som väljs ut som liknande kommuner eller regioner baseras till största del på referenskostnaden (70 procent), men också på invånarantal (30 procent).

Kvalitetsnyckeltal förskola 2023	Alingsås	Jämförbara kommuner	Riket
Andel anställda årsarbetare med förskollärlärolegitimation (N11810)	54%	43%	44%
Inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, kommunal regi, antal (N11010)	5,1	5,4	5,1
Barn 1-5 år inskrivna i förskola (N11800)	89,5	87,6	86,6

Kvalitetsnyckeltal skola 2023	Alingsås	Jämförbara kommuner
Elever i åk 9 som uppnått betygskriterierna i alla ämnen avvikelse från modellberäknat värde kommunala skolor (U15457)	-7,9	0,6
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, avvikelse från modellberäknat värde kommunala skolor (U15461)	-1,4	1,5
Elever i åk 9. genomsnittligt meritvärde avvikelse från modellberäknat värde kommunala skolor, meritvärdespoäng (U15459)	-10,3	0,4
Elevenkårsindex kommunal grundskola åk 8 (U15402)	78	44

Hur arbetet med att bli Sveriges mest effektiva kommun framskrider är något som kontinuerligt behöver analyseras. Detta sker genom ordinarie uppföljning av verksamheternas kostnader och resultat utifrån ovan noterade kvalitetsnyckeltal.

Barn- och ungdomsnämndens genomlysning

Alingsås kommun har ett högt effektivitetsindex vad gäller förskola vilket innebär att kvaliteten som nås är att betrakta som hög i relation till de ekonomiska resurserna. Totalkostnaderna analyseras i relation till andra liknande kommuner.

Resursindex i förskolan baseras på kostnad per inskrivet barn i kommunal förskola och nettokostnadsavvikelsen för förskola. Förskolans totala kostnad per barn fördelas i lokalkostnader och personalkostnader. För förskolan är det lokalkostnaden per barn som är högre än liknande kommuner med ett högre effektivitetsindex än Alingsås kommun.

Resursindex i grundskolan baseras på kostnad per elev i kommunal grundskola och nettokostnadsavvikelsen för grundskola. **Undervisningskostnaden** per elev har minskat i Alingsås kommun mellan åren 2021 och 2022 men har ökat i jämförelsegrupperna. Alingsås kommun har en i jämförelse låg kostnad för undervisningen. **Måltidskostnaderna** är låga och har minskat mer än jämförelsegrupperna mellan åren 2021 och 2022. **Övriga kostnader** är låga men har ökat något över tid. För **elevhälsan** är kostnaderna per elev för Alingsås kommun låga i jämförelse med såväl riket, GR som liknande kommuner. Kostnaderna för Alingsås kommun har ökat något och ökningen är högre än riket men lägre än GR. Kostnaden för **lärverktygen** inom grundskolan årskurs 1 till 9 har ökat över tid och Alingsås kommun ligger högre än riket och GR men i stort sett lika som liknande kommuner. **Lokalkostnaden** per elev är högre än för jämförelsegrupperna och har ökat mer i Alingsås kommun mellan åren 2021 och 2022 än riket, GR och liknande kommuner. Analysen utgår från kostnaderna för grundskola men påverkar totalkostnaden för övriga verksamheter inom skolan.

I analysen av Alingsås kommuns effektivitetsindex i relation till liknande kommuner kan det konstateras att de kommuner som har högre effektivitetsindex framför allt har det till följd av att de har lägre lokalkostnader per barn och elev än Alingsås kommun. Kostnaderna för anpassad grundskola är i nivå med övriga kommuner inom GR men det kan konstateras att kostnaderna är högre för såväl liknande kommuner som genomsnittet i riket.

I barn- och ungdomsnämndens genomlysning identifierades möjliga förflyttningar inom förskola och skola för en effektivare organisation som frigör medel till kärnverksamheten:

- Ökad intäkt till förskola genom förändrat avdrag för allmän förskola
- Anpassning av lokaler i relation till verksamhetens behov och förutsättningar inom förvaltningen för att motverka ökade kostnader
- Säkerställa och balansera lokalkapacitet i relation till barn- och elevprognos för att motverka ökade kostnader
- Lägre IT-kostnader genom förändring av antal lärverktyg
- Minskat utbud av dygnetruntomsorg
- Minskat utbud av Öppen förskola
- Samnyttjande av lokaler inom kommunen

Risker med omedelbara åtgärder

I barn- och ungdomsnämndens väsentlighet- och riskanalys (se bilaga 2) bedöms följande risker så pass allvarliga och sannolika att omedelbara åtgärder behöver vidtas.

- Risk för att alla elever inte fullgör sin skolplikt på grund av hög skolfrånvaro
- Risk för att alla elever inte når gymnasiebehörighet
- Risk för att alla elever inte kan läsa, skriva och räkna
- Risk för minskad trygghet och studiero

Inriktning

Barn- och ungdomsnämndens inriktning för budget 2025 fokuserar på att säkerställa bättre förutsättningar för kvalitet och ekonomisk hushållning.

Nämnden riktar särskilda resurser för att stödja elever med hög frånvaro. I förvaltningen pågår ett arbete med att identifiera vilka insatser som krävs för att öka närvaron för de elever som har låg eller ingen närvaro.

För att höja kvaliteten på undervisningen i skolan förstärks elevpengen i årskurs 4 till 6 och årskurs 7 till 9. Detta ska bidra till förbättrade förutsättningar för trygghet och studiero, inklusive disciplinära åtgärder och särskilt stöd.

Utvecklingsarbete kommer under året att fortsätta i förskoleklass, grundskola, fritidshem och anpassad grundskola, med fokus på att alla elever ska uppnå grundläggande färdigheter i att läsa, skriva och räkna. Insatser utifrån nämndens identifierade risker inom ramen för kvalitetsarbete, kompetensförsörjning och förbättringar av arbetsmiljön är fortsatt prioriterade.

Inom förskolan är målet att säkerställa undervisning och omsorg av hög kvalitet genom fortsatt arbete med arbetsmiljö, kompetensförsörjning och tidiga insatser för särskilt stöd. Satsningar görs även på att förbättra lärmiljöerna och den inre organisationen, bland annat genom mindre grupper under dagen samt förtydligande av roller och uppdrag.

För att skapa en stabil organisation och säkerställa en god ekonomisk hushållning ska bättre stödstrukturer utvecklas. Fokus kommer att vara utökat stöd i budget och prognosprocesser, rätt och tillräcklig dokumentation samt en förskole- och skolorganisation som möter framtidens behov och utmaningar.

Nämndens resursfördelning

Planeringstal

Planeringstalen utgörs av antalet folkbokförda barn och elever hos olika huvudmän samt antalet barn och elever från andra kommuner i kommunens verksamheter. Planeringstalen utgör grunden för nämndens budget och för att räkna fram barn- och elevpeng, intäkter och kostnader för interkommunala barn och elever samt grundbelopp till fristående huvudman. Framtagandet av planeringstalen görs genom en trendprognos tillsammans med en framskrivning av antalet barn och elever. Föregående års beläggningsgrad, det vill säga hur många av potentiella barn och elever i en viss ålder som tidigare valt kommunal förskola, grundskola och fritidshem, är ett underlag i framtagandet av planeringstalen (se bilaga 3).

Intäkter

Barn- och ungdomsnämndens intäkter består av kommunbidrag (ekonomiska ramar) men också intäkter i form av riktade statsbidrag liksom föräldraavgifter och avgifter för pedagogiska måltider. Föräldraavgifter utgår från beslut om taxa för förskola och fritidshem och fastställs av kommunfullmäktige. Även intäkter för momskompensation och interkommunal ersättning ingår.

Ekonomiska ramar

Barn- och ungdomsnämndens kommunbidrag ökar jämfört med budget 2024. Ökningen består av uppräkningspolitiska satsningar i form av Ingared skola, arbetsskor och övrigt tillskott. Till följd av färre barn i förskolan justeras ramen med volymförändring. Personalomkostnaderna är lägre mot 2024 (från 45,75 procent till 41,4 procent) vilket medför lägre personalkostnader.

Kommunbidrag, Ram 2025

Ram 2025	tkr
Ram 2024	1 018 066
Uppräkning, 0,2% (enligt KPI)	2 036
Resurskompensation, volymförändring	-886
Politisk satsning, tillskott	30 000
Politisk satsning, Ingared skola	8 000
Politisk satsning, arbetsskor	1 300
Ram 2025	1 058 516
Beslutad ram år 2025 av Kommunfullmäktige 2024-11-06	

Riktade statsbidrag

Barn- och ungdomsnämnden finansieras till del av riktade statsbidrag. Riktade statsbidrag för maxtaxa och till kvalitetshöjande åtgärder i förskola fördelas till både kommunal och fristående huvudman. Andra riktade statsbidrag som Utveckla språk- och matematikundervisning, Omsorg på kvällar, nätter och helger, Stärkt kunskapsutveckling, Karriärtjänster, Lärarlönelyft, Fortbildning av lärare och förskollärare, Etablering och undervisning, Migrationsverket, och Lärarassistenter söks av och fördelas enbart till kommunala verksamheter. Det finns riktade statsbidrag som inte räknas in i budgeten utifrån osäkerheter om beviljande och belopp.

Pedagogisk måltid

Barn- och ungdomsnämnden beslutar om fastställande av pris för pedagogisk måltid i verksamheten. Priserna är oförändrade mot år 2024 och är 23 kr/portion för pedagogisk lunch, 9 kr/portion för frukost och 9 kr/portion för mellanmål. Intäkten till barn- och ungdomsnämnden beräknas bli 1 480 tkr och kostnaden beräknas bli 3 320 tkr. Barn- och ungdomsnämndens nettokostnad är därmed 1 840 tkr. Beräkningar görs utifrån intäkter från tidigare år och beräknade kostnader för antalet portioner pedagogisk måltid.

Förvaltningsgemensamma kostnader

Förvaltningsgemensam driftskostnad

Beräkning av förvaltningsgemensam driftskostnad görs utifrån planeringstal och kända uppräkningsfaktorer (index, nya avtal) samt politiskt beslutade åtgärder, omfördelningar och satsningar.

Kostnader för lokalhyra baseras på aktuella hyror, hyresavtal och lokaljusteringar. Nybyggnation av Ingaredsskolan ökar lokalhyran från budget 2025. Fastighetskostnaderna avser lokalanpassningar och driftskostnader för hyrda lokaler, baserat på återkommande kostnader och åtgärder.

Kostnader för måltider och lokalvård baseras på leverantörsavtal och barn- och elevantal. Skolskjutskostnader baseras på leverantörsavtal och kopplas till skolskjutsberättigade elever och inkluderar skolbuss, skolkort, fritidskort för elever i årskurs 7 till 9 under sommarlov, skoltaxi samt verksamhetstransporter. Skolskjuts och fritidskort på sommarlov avser alla folkbokförda elever, oavsett huvudman.

IT-systemens kostnader omfattar både administrativa system och digitala lärresurser. Tjänstekatalogen innefattar interna kostnader för digitala verktyg, leasing, telefoni och support, som fördelas från kommunens IT-avdelning. Fördelningen av digitala verktyg till elever har beslutats utifrån olika årskurser och specifika behov som identifierats.

Arbetskostnader för personal inom förskola, fritidshem och anpassad grundskola ingår under förvaltningsgemensamma driftskostnader i budget 2025.

Förvaltningsgemensam verksamhet

Beräkningar av kostnader för förvaltningsgemensam verksamhet görs utifrån planeringstal och kända uppräkningsfaktorer (löneuppräkningsindex, index och personalomkostnader) samt politiskt beslutade åtgärder, omfördelningar och satsningar.

Budget för förvaltningsledning, administrativ enhet, rektorer, enhetschefer och biträdande rektorer består av personalkostnader, kompetensutveckling och förbrukning. Fördelning av rektorstjänster och biträdande rektorstjänster baseras på enheternas budgetomslutning, socioekonomiskt strukturbidrag och geografiska avstånd. Andra nyckelfunktioner inom rektors organisation bekostas med barn- och elevpeng.

Budget till förvaltningsgemensamma kompetensförsörjningsinsatser, mentorsuppdrag, studie- och yrkesvägledning (SYV) samt organisering av verksamhetsförlagd utbildning (VFU) fördelas utifrån identifierade behov.

Budget för barn- och elevhälsan, vilken utgörs av psykologer inom både förskola och skola, kuratorer i skola, skolsköterskor och skolläkare som är förvaltningscentralt organiserade och har sina arbetsplatser på en eller flera enheter. Skolläkare köps in som en upphandlad tjänst. En av psykologtjänsterna inom elevhälsan är barn- och ungdomsnämndens del i det delade huvudmannskapet med socialnämnden avseende det skolsociala teamet. Fördelningen per skolenhet av tjänsterna inom elevhälsa görs utifrån elevantal, med hänsyn tagit till socioekonomisk struktur och förutsättningar att kunna arbeta i så stor utsträckning som möjligt inom ett team. I barn- och elevhälsan ingår även Team kommunikation med kompetens inom områdena språk, tal, kommunikation och hörsel. Från år 2025 inleds ett arbete med att öka närvaron för elever med hög frånvaro.

Inom förvaltningsgemensam verksamhet ingår kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper (SU-grupper) för elever som har behov av annan undervisning och miljö än den ordinarie skola har möjlighet att ge. Placering i kommungemensam SU-grupp görs av enhetschef för stöd och utveckling i samråd med rektor.

Elever som nyligen kommit till Sverige och inte kan följa undervisningen på svenska ska ges stöd i form av studiehandledning på sitt modersmål. Studiehandledning erbjuds i ett eller flera ämnen utifrån elevens behov. Enhetschef för nyanländas lärande ansvarar för tillgången till studiehandledning i samråd med rektor.

Resursfördelning till enheter

Barn- och elevpeng kommunal verksamhet år 2025, kronor per elev/barn och år

I barn- och elevpengen ingår resurs för pedagogisk personal och stödpersonal för förskole- och skolenheter, pedagogiskt och förbrukningsmaterial, förbrukningsinventarier, telefoni, personalvård och kompetensutveckling.

2025		
Förskoleklass		33 942 kr
Grundskola skolår 1-3		56 419 kr
Grundskola skolår 4-6		54 103 kr
Grundskola skolår 7-9		64 210 kr
Anpassad grundskola nivå 1		464 330 kr
Anpassad grundskola nivå 2		308 918 kr
Individintegrerad elev		251 000 kr
1-3 år förskola	1-25 vtim	96 025 kr
1-3 år förskola	>25-35 vtim	117 605 kr
1-3 år förskola	>35 vtim	139 189 kr
4-5 år förskola	1-25 vtim	74 351 kr
4-5 år förskola	>25-35 vtim	91 401 kr
4-5 år förskola	>35 vtim	108 219 kr
Fritidshem år F-3		29 844 kr
Fritidshem år 4-6		12 870 kr
Fritidshem Anpassad grundskola nivå 1		149 586 kr
Fritidshem Anpassad grundskola nivå 2		59 688 kr

Beräkning av barn- och elevpeng görs utifrån planeringstalen och kända uppräkningsfaktorer (löneuppräkning, index och personalomkostnader) samt politiskt beslutade åtgärder, omfördelningar och satsningar.

- **Förskola, barnpeng** - består av kommunbidrag, de riktade statsbidragen maxtaxa, kvalitetshöjande åtgärder i förskola och avgifter från vårdnadshavare. Storleken på pengarna beräknas utifrån barnens ålder, vistelsetid, omsorgsbehov samt nämndens inriktning om tidiga insatser.
- **Förskoleklass och grundskola, elevpeng** - Elevpengen i förskoleklass består av kommunbidrag utifrån den omfattning som anges i skollagens 9 kap. §7. Elevpengen

i grundskola består av kommunbidrag beräknat utifrån timplanen. 2025 ökas elevpengen inom förskoleklass till årskurs 9 med resurser för att uppfylla lagkravet om bemanning av skolbiblioteken som träder i kraft 1 juli 2025. Utöver det ökas elevpengen för årskurs 4 till 6 och elevpengen för årskurs 7 till 9.

- **Fritidshemspeng** - består av kommunbidrag, statsbidrag maxtaxa och avgifter från vårdnadshavare. Storleken beräknas utifrån elevernas ålder och omsorgsbehov.
- **Anpassad grundskola, elevpeng** - består av kommunbidrag beräknat utifrån timplanen. Inom anpassad grundskola görs resursfördelningen utifrån ett behovsrelaterat rörligt fördelningssystem med två nivåer. Anpassad grundskolas fritidshem har ett fördelningssystem med flera nivåer, likt anpassad grundskola. Elevpengen till individintegrerade elever utgör ytterligare en nivå. En elev som läser enligt anpassad grundskolas läroplan kan ha sin undervisning i grundskolan. Enheten kompenseras med extra peng för eleven. Det gäller även då eleven väljer att vara inskriven på en grundskolas fritidshem.
- **Modersmålsundervisning** - Medel för modersmålsundervisning för samtliga folkbokförda elever inom Alingsås kommun. I budgeten ingår även kostnader för verksamhetstransporter i form av skoltaxi eller skolkort till kollektivtrafik till elever utifrån behov.
- **Öppen förskola** - Verksamheten riktar sig till barn som inte är inskriva i förskolan. Öppen förskola finns i Sollebrunn, Noltorp och Hemsjö. I Sollebrunn samverkar barn- och ungdomsförvaltningen med socialförvaltningen och Barnavårdscentral (BVC) i en familjecentrerad verksamhet där Barn- och ungdomsnämnden finansierar den öppna förskolan. Barn- och ungdomsnämndens finansiering ger förutsättningar för samverkan i en familjecentrerad verksamhet även i Noltorp.
- **Omsorg på obekvämt arbetstid** - Verksamheten är till för barn mellan 1 och 12 år och riktar sig till vårdnadshavare som har behov av omsorg utöver ordinarie öppettider.
- **Socioekonomiskt strukturbidrag** - Medel baseras på socioekonomisk struktur, där bidraget utgör fem procent av resursfördelningen till grundskolan och fyra procent till förskolan. Medlen fördelas till enheter utifrån fastställda faktorer kopplade till enheternas socioekonomiska sammansättning. Resursfördelningen syftar till att kompensera för olika förutsättningar och behov hos barn och elever beroende på deras bakgrund. Målet är att skapa likvärdiga förutsättningar oavsett vilken förskola eller skola barnet eller eleven går på. Rektorn ansvarar för att fördela resurser inom sin enhet utifrån barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Bilaga 4 och 5 visar både fördelning per enhet, faktorer och viktning som avgör fördelning.
- **Speciallärare lågstadiet** - Medel för speciallärare i lågstadiet. Fördelningen görs utifrån grundskolornas elevantal i årskurs 1 till 3 och avser arbetet med garantin för tidiga stödinsatser.
- **Extra ordinärt stöd (EOMS)** - Medel till barn och elever i behov av extra ordinärt medicinskt stöd inom kommunal verksamhet. Beloppet avser ersättning för extraordinära stödåtgärder kopplade till ett enskilt barn eller en enskild elev.

Kostnaderna ska relateras till särskilda behov, baserat på funktionsnedsättning eller sjukdom, och syfta till att stödja barnets eller elevens möjlighet att fullgöra sin vistelsetid eller skolgång. Medel kan sökas hos och bedöms av enhetschef barn- och elevhälsa.

- **Direktintegrering** - Integreringsstödet används för att ge elever stöd i svenska som andraspråk och studiehandledning samt till tolkning under tre terminer. Skolan organiserar så att stödet passar eleven. Eleven kan vara i klass och få stöd i klassen, direktintegrering, eller, om skolan har en grupp elever med liknande behov, kan dessa ha undervisning i grupp. För barn i förskola fördelas bidraget utifrån aktuella behov.

Kostnader för hemkommunen

- **Grundbelopp** - Kostnader för grundbelopp till fristående huvudman beräknas utifrån nämndens fördelning till kommunala enheter och antalet folkbokförda barn och elever som väljer fristående huvudmän. Beräkningen innebär att satsningar och fördelningar som påverkar nämndens budget och som tillförs kommunala enheter även skall ingå i grundbeloppet. Kommunen styr själv över vilken resursfördelningsmodell som ska tillämpas internt. Skollagen (SFS 2010:800) reglerar dock specifikt hur ekonomisk ersättning ska utgå till fristående huvudmän inom förskola och skola, vilka verksamheter som har rätt till bidrag och vad bidraget ska omfatta. På grundbeloppet tillkommer sex procent moms-kompensation och tre alternativt en procent administrationspåslag. Bilaga 6
- **Tilläggsbelopp** - Kostnader för tilläggsbelopp till fristående huvudmän beräknas utifrån innevarande års budget och kommande kända förändringar. Tilläggsbelopp avser barn med ett omfattande behov av särskilt stöd i förskola, förskoleklass och grundskola, modersmålsundervisning i grundskola samt lovskola för elever i årskurs 8 och 9 i grundskolan. På tilläggsbeloppet tillkommer sex procent moms-kompensation, inget administrationspåslag.
- **Interkommunal ersättning** - Interkommunala kostnader beräknas utifrån gällande prislista för interkommunal ersättning till kommuner utanför och inom Göteborgs-regionen (GR) och antal barn och elever med förskola eller skola i annan kommun folkbokförda i Alingsås kommun.

Resultaträkning

Belopp i tkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens intäkter	130 129	130 074	132 843	136 828
Personalkostnader	-651 085	-661 492	-669 444	-686 847
Lokalhyror	-151 780	-163 521	-176 552	-187 603
Köp av tjänster*	-324 905	-330 200	-340 105	-350 309
Övriga kostnader	-20 425	-33 378	-34 379	-35 411
Verksamhetens kostnader	-1 148 195	-1 188 590	-1 220 481	-1 260 169
Verksamhetens nettokostnader	-1 018 066	-1 058 516	-1 087 638	-1 123 341
Kommunbidrag	1 018 066	1 058 516	1 087 638	1 123 341
Finansnetto	0	0	0	0
Årets resultat	0	0	0	0

* I köp av tjänster ingår grundbelopp och tilläggsbelopp till fristående huvudmän, interkommunal ersättning till andra kommuner, kostnader för måltid, lokalvård, skolskjuts och tjänstekatalog.

Åtgärder och förutsättningar inför budget år 2025

Av kommunfullmäktige fastställd ram för 2025 är uppräknigen 100 procent av prisindex för kommunal verksamhet (PKV) och volymjustering. I PKV ingår både justering för personalomkostnadspålägget (PO), prisutveckling och löneutveckling². PO är lägre mot 2024 (från 45,75 procent till 41,4 procent) vilket medför lägre personalkostnader om löner och antal tjänster är lika mot föregående år. I budget för 2025 ökar posten personalkostnad mot år 2024 vilket beror på löneutveckling och personalförstärkningar inom grundskola.

Åtgärder och förutsättningar inför plan år 2026 och 2027

Av kommunfullmäktige fastställd plan för 2026 och 2027 är uppräknigen 100 procent av prisindex för kommunal verksamhet (PKV) och volymjustering. Utifrån plan år 2026 och 2027 behövs ett fortsatt långsiktigt arbete med effektivisering för att möta ytterligare kostnadsökningar. För bibehållen eller ökad kvalitet i nämndens huvudverksamheter samt en likvärdig förskola och skola kan omprioriteringar mellan både kostnadslag och verksamheter behöva göras.

² Sveriges Kommuner och Regioner enligt cirkulär 24:23

Investeringsbudget

Belopp i tkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Reinvestering	16 500	21 990	18 590	22 290	18 990	17 990
Inventarier förskola	900	1 250	1 250	1 550	1 250	1 250
Inventarier skola	4 400	5 540	5 540	5 540	5 540	5 540
Arbetsmiljö	300	300	300	300	300	300
Ombyggnation	900	4 900	1 500	4 900	1 900	900
Lokalanpassningar	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Totala utgifter	16 500	21 990	18 590	22 290	18 990	17 990

Barn- och ungdomsnämndens investeringsmedel fördelas mellan verksamheter utifrån behov, med fokus på att skapa tillgängliga och säkra förskolor och skolor. Investeringsbudgeten omfattar:

- Lärmiljöer: Fördelning baseras på antal barn och elever.
- Ny/ombyggnation: Medel fördelas utifrån möbler och inventarier utöver den procentuella fördelningen.
- Upprustning av idrottssalar/hallar: Medel för upprustning ingår i nämndens budget, inklusive gymnasiet och hallar som hyrs av kultur- och utbildningsförvaltningen.
- Lokalanpassningar: En investeringsbudget för lokalanpassningar tilldelas barn- och ungdomsnämnden för att möta identifierade behov och lagkrav.

Ingaredsskolan kommer under åren 2025 till 2028 att utrustas med nya möbler och inventarier.

Arbetsmiljö och sjukfrånvaro

Arbetsmiljömål

Nämndens arbetsmiljömål är att minska sjukfrånvaron och förbättra arbetsmiljön genom att utveckla stödsystem och arbetsmetoder för såväl grunduppdrag som stödprocesser. Merparten av arbetet för att förbättra arbetsmiljön och minska sjukfrånvaron sker på respektive enhet. För att ge rektorer och övriga chefer bästa möjliga förutsättningar ska bättre stödstrukturer utvecklas. Översyn av stöd- och styrprocesser kommer att ske där fokus kommer att vara utökat stöd i budget och prognosprocesser samt rätt och tillräcklig dokumentation. Ytterligare en del i detta är fortsatt arbete med automatisering och digitalisering av förvaltningens service och stödprocesser. Därtill fortgår arbete utifrån förvaltningens handlingsplan för kompetensförsörjning. Alingsås kommun har beslutat att införa kostnadsfria arbetsskor för personal inom förskola, fritidshem och anpassad grundskola för att förbättra arbetsmiljön. Syftet är att med ergonomiska och halksäkra skor minska risken för belastningsskador och olycksfall, samt säkerställa en tryggare och hälsosammare arbetsmiljö. Effekterna av pågående och planerade åtgärder förväntas bidra till en förbättrad arbetsmiljö och en fortsatt minskning av sjukfrånvaron.

Bilaga 1 - Internkontrollplan

Risk	Riskbeskrivning	Riskvärde	Metod	Ansvarig
Minst E i alla ämnen	Risk för att alla elever inte klarar alla ämnen. Risken kan uppstå vid brister i hantering av betygsättning och anpassad studiegång. Flera elever saknar endast betyg i ett eller flera praktiska eller estetiska ämnen.	12	<p>Analys av betygskataloger i årskurs 6 och årskurs 9. Redovisas i särskilt ärende.</p> <p>Analys av betygskataloger i årskurs 6 och årskurs 9. Info i oktober.</p>	Verksamhetsutvecklare
Bemanning skolbibliotek	Risk för bristande tillgång till bemannade skolbibliotek vilket är ett krav enligt ny lagstiftning.	6	Redovisning av bemanning och kompetens sker i huvudmannens verksamhetsuppföljning.	Verksamhetsutvecklare
Systematiskt säkerhetsarbete	Risk för brister i systematiskt säkerhetsarbete med fokus på barns och elevers säkerhet.	6	<p>Genomförda säkerhetsronder med fokus på barns och elevers säkerhet</p> <p>Stickprov rutiner systematiskt brandskyddsarbete</p>	Verksamhetschef
Dokumentation	Risk för att dokumentation inte är rätt, tillräcklig eller nödvändig.	12	Stickprov av dokumentation i ärenden avseende särskilt stöd.	Enhetschef barn- och elevhälsa
Anställningsprocessen	Risk för brister i anställningsförfarande.	12	<p>Uppföljning av uppvisade registerutdrag</p> <p>Stickprov av rekryteringar</p>	Verksamhetschef
Kompetensförsörjning	Risk för att verksamheten inte bemannas med rätt och tillräcklig kompetens	12	<p>Uppföljning av andel undervisning som sker av lärare med legitimation och behörighet i ämnet.</p> <p>Uppföljning av personalsammansättning i förskolan och fritidshemmet</p>	Verksamhetsutvecklare

Bilaga 2 – Väsentlighet- och riskanalys

Risk	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Väsentlighet	Riskvärde	Hantering
Frånvaro	Risk för att alla elever inte fullgör sin skolplikt på grund av hög skolfrånvaro.	4	4	16	Omedelbar åtgärd. Riktad resurs.
Gymnasiebehörighet	Risk för att alla elever inte når gymnasiebehörighet till följd av att de inte når målen i framförallt matematik men även svenska och engelska.	4	4	16	Omedelbar åtgärd. Ökad elevpeng åk 4-9. Fortsatt systematiskt kvalitetsarbete och kompetenshöjande insatser rörande extra anpassningar, särskilt stöd och disciplinära åtgärder.
Minst E i alla ämnen	Risk för att alla elever inte klarar alla ämnen. Risken kan uppstå vid brister i hantering av betygsättning och av anpassad studiegång. Det finns också flera elever saknar endast betyg i ett eller flera praktiska eller estetiska ämnen.	4	3	12	Internkontroll. Fortsatt systematiskt kvalitetsarbete och kompetenshöjande insatser rörande extra anpassningar, särskilt stöd och disciplinära åtgärder.
Läsa/Skriva/Räkna	Risk för att alla elever inte kan läsa, skriva och räkna.	4	4	16	Omedelbar åtgärd. Ökad elevpeng åk 4-9. Fortsatt systematiskt kvalitetsarbete och kompetenshöjande insatser rörande extra anpassningar, särskilt stöd och disciplinära åtgärder samt garantin för tidiga stödinsatser.
Bemannade skolbibliotek	Risk för att alla elever inte har tillgång till bemannade skolbibliotek vilket är ett krav enligt ny lagstiftning.	3	2	6	Internkontroll Ökad elevpeng F-9.
Systematiskt säkerhetsarbete	Risk för brister i systematiskt säkerhetsarbete med fokus på barns och elevers säkerhet.	2	3	6	Internkontroll. Systematiskt säkerhetsarbete.

Trygghet och studiero	Risk för minskad trygghet och studiero om det finns brister i arbetet med att förebygga och omhänderta kränkande behandling, diskriminering och trakasserier, eller vid brister i tillämpning av extra anpassningar och i särskilt stöd liksom hantering av disciplinära åtgärder.	4	4	16	Omedelbar åtgärd. Ökad elevpeng åk 4-9. Fortsatt systematiskt kvalitetsarbete och kompetenshöjande insatser rörande extra anpassningar, särskilt stöd och disciplinära åtgärder samt kränkande behandling, diskriminering och trakasserier.
Dokumentation	Risk för att dokumentation inte är rätt, tillräcklig eller nödvändig.	3	4	12	Internkontroll. Förbättringsarbete med stöd- och styrprocesser.
Anställningsprocessen	Risk för brister i anställningsförfarande.	3	4	12	Internkontroll.
Arbetsbelastning och förutsättningar för rektorer	Risk för ohälsosam arbetsbelastning och bristande förutsättningar för rektorer.	3	3	9	Förbättringsarbete med stöd- och styrprocesser.
Arbetsbelastning lärare	Risk för ohälsosam arbetsbelastning för medarbetare.	4	3	12	Förbättringsarbete med stöd- och styrprocesser. Systematiskt arbetsmiljöarbete.
Kompetensförsörjning	Risk för att verksamheten inte bemannas med rätt och tillräcklig kompetens.	3	3	9	Internkontroll.
Professionsprogram	Risk för att huvudmannen inte ger förutsättningar för personal att genomgå lagstadgad utbildning inom ramen för nationellt professionsprogram.	3	3	9	Handlingsplan för kompetensförsörjning: Översyn av vilka förutsättningar huvudmannen ger.
Attraktiv skolkommun	Risk för att rekrytering inte leder till rätt och tillräcklig kompetens om Alingsås kommuns förskolor och skolor inte uppfattas som attraktiva arbetsplatser.	3	3	9	Handlingsplan för kompetensförsörjning. Systematiskt arbetsmiljöarbete.
Förskolororganisation	Risk för ökade lokalkostnader per barn vid minskat barnantal.	4	3	12	Hanteras i särskilt ärende.

Förutsägbarhet i socioekonomisk tilldelning	Risk för svårigheter på enhetsnivå att anpassa kostnader (inre organisation) från ett år till annat vid variation i socioekonomisk tilldelning.	3	3	9	Förändrad beräkning av socioekonomiskt strukturbidrag så att det baseras på enhetens genomsnittliga socioekonomiska sammansättning de senaste tre åren.
Ekonomistyrning mindre enheter	Risk för svårigheter i ekonomistyrning, resursfördelning och rektors arbete med inre organisation vid små enheter.	4	3	12	Förbättringsarbete med stöd- och styrprocesser.

Förklaring
Sannolikhet

1. *Osannolik: risken för att fel ska uppstå är praktiskt taget obefintlig*
2. *Mindre sannolik: risken för att fels ska uppstå är mycket liten*
3. *Möjlig: det finns en möjlig risk för att fel ska uppstå*
4. *Sannolik: det är mycket troligt att fel ska uppstå*

Väsentlighet

1. *Försumbar: är obetydlig för de olika intressenterna och kommunen*
2. *Lindrig: uppfattas som liten av såväl intressenter som kommunen*
3. *Kännbar: uppfattas som besvärande av såväl intressenter som kommunen*
4. *Allvarlig: är så stor att fel helt enkelt inte får inträffa*

Bilaga 3 - Planeringstal

Planeringstal - antal barn och elever i Alingsås kommun

	år 2025	år 2026	år 2027
Förskola	2 218	2 181	2 153
Kommunal verksamhet	1 668	1 631	1 603
Fristående verksamhet	560	560	560
I annan kommun*	10	10	10
Från annan kommun**	-20	-20	-20
Pedagogisk omsorg	7	7	7
Fristående verksamhet	5	5	5
I annan kommun*	2	2	2
Förskoleklass	537	537	534
Kommunal verksamhet	466	466	463
Fristående verksamhet	76	76	76
I annan kommun*	5	5	5
Från annan kommun**	-10	-10	-10
Grundskola åk 1-9	4 973	4 985	5 006
Kommunal verksamhet	4 235	4 247	4 268
Fristående verksamhet	783	783	783
I annan kommun*	55	55	55
Från annan kommun**	-100	-100	-100
Anpassad grundskola	42	42	42
Kommunal verksamhet	40	40	40
Fristående verksamhet	0	0	0
I annan kommun*	2	2	2
Från annan kommun**	0	0	0
Fritidshem	2 226	2 194	2 184
Kommunal verksamhet	1 918	1 896	1 886
Fristående verksamhet	318	318	318
I annan kommun*	25	17	17
Från annan kommun**	-35	-37	-37

*) Barn och elever folkbokförda i Alingsås kommun som har undervisning i annan kommun. Interkommunal ersättning betalas av Alingsås kommun.

**) Barn och elever från annan kommun som har undervisning i Alingsås kommunala verksamhet. Interkommunal ersättning betalas av andra kommuner till Alingsås kommun.

Socioekonomiskt strukturbidrag förskola år 2025

Kommunala förskolor	Belopp tkr
Bolltorp förskola	26
Brogården förskola	1 173
Gräfsnäs förskola	186
Hemsjö förskola	22
Lendahl förskola	19
Linden förskola	571
Lövhyddan förskola	2 056
Magra förskola	88
Nolby förskola	126
Nolängen förskola	634
Rävlyan förskola	74
Sollebrunn förskola	208
St Mellby förskola	360
Stockslycke förskola	739
Ödenäs förskola	70
Östlyckan förskola	480
Totalt kommunala	6 832

Fristående förskolor	Belopp tkr
Rådmannen förskola	274
Solkatten förskola	31
Totalt fristående	305

Totalt belopp 7 137

Faktorer, nivåer och viktningar som används i modellen för att beräkna varje barn och elevs socioekonomiska situation är:

Faktor	Nivå	Vikt
Vårdnadshavarnas utbildningsnivå	Båda vårdnadshavarna saknar gymnasial utbildning	3,5
	Båda vårdnadshavarna saknar eftergymnasial utbildning	2
Vårdnadshavarnas ekonomiska situation	Ena eller båda vårdnadshavarna uppstår försörjningsstöd	2
Migrationsbakgrund	Barnet och båda vårdnadshavarna är utlandsfödda, invandrade för mindre än 6 år sedan	2,5
	Barnet och båda vårdnadshavarna är utlandsfödda	1
Kön	Barnet är pojke	0,4

Faktorerna har tilldelats olika vikt utifrån vilka faktorer som mest anses påverka studie-resultatet.

Modellen har använts sedan införande av socioekonomiskt strukturbidrag år 2013.

Bilaga 5 - Socioekonomiskt strukturbidrag Skola år 2025

Socioekonomiskt strukturbidrag skola år 2025

Kommunala skolor	Belopp tkr
Hemsjö skola	101
Lendahlsskolan F-6	2 696
Magra skola F-6	319
Nolbyskolan F-6	1 298
Noltorpsskolan F-6	3 050
Sollebrunns skola F-6	1 249
Sollebrunn skola 7-9	927
St Mellby F-6	100
Ängaboskolan	534
Östlyckeskolan 7-9	2 850
Totalt kommunala	13 124

Fristående skolor	Belopp tkr
	-
Totalt fristående	0

Totalt belopp **13 124**

Faktorer, nivåer och viktningar som används i modellen för att beräkna varje barn och elevs socioekonomiska situation är:

Faktor	Nivå	Vikt
Vårdnadshavarnas utbildningsnivå	Båda vårdnadshavarna saknar gymnasial utbildning	3,5
	Båda vårdnadshavarna saknar eftergymnasial utbildning	2
Vårdnadshavarnas ekonomiska situation	Ena eller båda vårdnadshavarna uppbär försörjningsstöd	2
Migrationsbakgrund	Barnet och båda vårdnadshavarna är utlandsfödda, invandrade för mindre än 6 år sedan	2,5
	Barnet och båda vårdnadshavarna är utlandsfödda	1
Kön	Barnet är pojke	0,4

Faktorerna har tilldelats olika vikt utifrån vilka faktorer som mest anses påverka studie-resultatet.

Modellen har använts sedan införande av socioekonomiskt strukturbidrag år 2013.

Bilaga 6 - Grundbelopp fristående huvudman 2025

Grundbelopp i fristående verksamhet. Kronor per elev/barn och år

2025

		Adm	3%		Varav	
	Grundbelopp	resp 1%	Moms 6%		Totalt	lokalbidrag
Förskoleklass	62 776 kr	1 883 kr	3 880 kr		68 539 kr	16 365 kr
Grundskola skolår 1-3	92 527 kr	2 776 kr	5 718 kr		101 021 kr	20 826 kr
Grundskola skolår 4-6	90 180 kr	2 705 kr	5 573 kr		98 458 kr	20 826 kr
Grundskola skolår 7-9	97 308 kr	2 919 kr	6 014 kr		106 241 kr	15 728 kr
Individintegrerad elev	251 000 kr	7 530 kr	15 512 kr		274 042 kr	0 kr
1-3 år Förskola	1-25 vtim	129 411 kr	4 248 kr	8 750 kr	142 409 kr	26 265 kr
1-3 år Förskola	>25-35 vtim	150 839 kr	4 890 kr	10 074 kr	165 803 kr	26 265 kr
1-3 år Förskola	>35 vtim	172 270 kr	5 533 kr	11 399 kr	189 202 kr	26 265 kr
4-5 år Förskola	1-25 vtim	107 738 kr	3 597 kr	7 411 kr	118 746 kr	26 265 kr
4-5 år Förskola	>25-35 vtim	124 635 kr	4 104 kr	8 455 kr	137 194 kr	26 265 kr
4-5 år Förskola	>35 vtim	141 298 kr	4 604 kr	9 485 kr	155 387 kr	26 265 kr
Fritidshem år F-3		34 181 kr	1 287 kr	2 652 kr	38 120 kr	7 768 kr
Fritidshem år 4-6		17 723 kr	794 kr	1 635 kr	20 152 kr	7 768 kr
1-3 år Ped.omsorg		94 925 kr	949 kr	5 752 kr	101 626 kr	0 kr
4-5 år Ped.omsorg		74 307 kr	743 kr	4 503 kr	79 553 kr	0 kr
Ped.omsorg år F-3		20 528 kr	205 kr	1 244 kr	21 977 kr	0 kr
Ped.omsorg år 4-6		6 644 kr	66 kr	403 kr	7 113 kr	0 kr

Bilaga 7. Barnkonsekvensanalys

Bakgrund

Alla barn och unga har rätt till trygghet, utveckling, icke-diskriminering samt att få sin röst hörd inför beslut som berör dem enligt Skollagen, Diskrimineringslagen och Barnkonventionen som utgör svensk lag sedan 2020. Barnets bästa ska prövas och beaktas inför alla beslut som berör dem.

I barnkonsekvensanalyser är barnperspektivet utgångspunkten för att bedöma vilka konsekvenser barn- och ungdomsnämndens budget 2025-2027 kan få för barns och elevers rättighet till trygghet och utveckling samt hur barns bästa tas till vara. Nämndens uppföljning av verksamheten, i synnerhet kvalitetsarbetet, utgår från barns perspektiv och ligger till grund för barnkonsekvensens bedömningar. Vad gäller budgeten specifikt har barns perspektiv och röster inte hörts särskilt.

Enligt förslag kommer resurstilldelningen för förskola att motsvara kostnadsökningen under 2025 vilket innebär att verksamheten kan bedrivas enligt samma nivå som 2024. Föreslagen resursfördelning innebär ökad resurs till skola, men tonvikt på grundskolans senare år.

Konsekvenser av beslut

Budget för 2025 påverkar alla barn i barn- och ungdomsnämndens verksamheter i olika omfattning. Förvaltningen arbetar aktivt med att utveckla en god och likvärdig utbildning för alla barn och elever. Fortsatt förbättringsarbete både avseende strukturfaktorer, så som behörighet och lärartäthet och processfaktorer, exempelvis undervisningens kvalitet, är nödvändigt för att säkerställa detta. Med nuvarande förslag på tilldelning kan ett sådant förbättringsarbete fortsätta bedrivas i motsvarande eller något större omfattning som 2024 års budget.

Full uppräknings av barnpengen föreslås vilket innebär att motsvarande förutsättningar som föregående år bibehålls. För förskolans verksamhet innebär planerad tilldelning motsvarande utmaningar för mindre enheter som idag med att bygga hållbara organisationer som möter barns behov under hela dagen.

För samtliga skolor utökas elevpengen för att förbättra förutsättningarna för bemannade skolbibliotek. För årskurs 4 till 6 ökar möjligheterna till en något högre personaltäthet och ytterligare något högre personaltäthet kan åstadkommas för årskurs 7 till 9. För grundskola årskurs 1 till 3, inklusive förskoleklass och fritidshem, innebär föreslagen resurstilldelning att samma nivå kan bibehållas som föregående år. Effekterna på enhetsnivå kommer att bli varierande beroende på faktorer som till exempel delningstal för grupper och skillnader mellan åren i socioekonomisk resursfördelning. Anpassad grundskola föreslås få en fullt uppräknad resurstilldelning och verksamheten beräknas därmed kunna fortgå i enlighet med föregående års organisation, med reservation för att förändringar i elevantal påverkar verksamhetens ekonomi under året.

Vetenskaplig grund

I förskolan har effekterna av större och mindre grupperingar studerats. Skolverket¹ lyfter fram att där barnen är tillsammans i större grupper under en stor del av dagen finns sämre villkor för lärande. I dessa förskolor sker sällan planerade aktiviteter utifrån läroplanens målområden. Det är också svårare för personalen att uppmärksamma enskilda barn och engagera sig i ett fåtal barns lärande och omsorg när barnen sällan eller aldrig delas in i mindre grupper som möjliggör samtal och interaktion. De uppföljningar som nämnden hittills gjort visar på goda effekter av mindre grupper under del av dagen. Exempelvis vad gäller möjligheterna till undervisning av god kvalitet, pedagogernas möjligheter att uppmärksamma barn i behov av stöd och genom att enskilda barns tal- och kommunikationsutrymme har ökat. Effekter av mindre klasser, vilka kan organiseras vid högre personaltäthet i skolan och om lokaler finns att tillgå, är beforskat men resultaten är till del motstridiga². Frågan om mindre klasser ger bättre kunskapsresultat saknar tillräcklig vetenskaplig grund för att utgöra en enskild faktor. Det finns vetenskapligt stöd för att en god lärmiljö skapas genom personalens kompetens, lärares ledarskap, skolans pedagogiska organisation och tydligt pedagogiskt ledarskap. Resultaten gäller särskilt de elever som är i behov av anpassningar i sin lärmiljö.

Analys

Forskning visar att varken gruppstorlek eller personaltäthet är de enda eller avgörande faktorerna för hög kvalitet och möjlighet att möta alla behov. Kompetensen att bedriva god undervisning, organisera utbildningen och stödjande strukturer är av stor vikt för hög kvalitet. Fler personal ger bättre förutsättningar men kan också ske på andra sätt.

Barn- och ungdomsnämnden organiserar förskola och skola som idag är att betrakta som kostnadseffektiv. En ökad resurstilldelning ger bättre förutsättningar för kvalitet och likvärdiga förutsättningar för de elever som är i behov av en kompenserande utbildning och stöd. Att höja pedagogers kompetensnivå, stärka det pedagogiska ledarskapet och arbeta med att utveckla enheternas inre organisation är faktorer som förvaltningen ständigt utvecklar genom kvalitetsarbetet på alla nivåer vilket kommer att fortgå. Förskolan når idag inte Skolverkets riktmärken för barngruppernas storlek och det blir inte heller möjligt med Barn- och ungdomsnämndens budget 2025. Fördelningen av statsbidrag och ett aktivt arbete för att ge barnen möjligheter till indelning i mindre grupper under delar av dagen fortgår. Barn och elever från mindre gynnsam socioekonomisk bakgrund är i större utsträckning beroende av en utbildning av god kvalitet samt mindre grupperingar för att lyckas.

En utmaning är att organisera utbildningen i förskola och fritidshem så att personalen både räcker till att täcka upp för öppettider och samtidigt hålla en god undervisningskvalitet när flest barn är i verksamheten. Elevernas rätt till undervisning av behöriga lärare i grundskolan kräver fortsatt nya former för organisering för att kunna mötas. Sammantaget kommer risker och tänkbara åtgärder bedömas lokalt med närhet till barn och elever utifrån fokus att upprätthålla kontinuitet i en utbildning som ger barn och elever lika möjlighet till trygghet, omsorg, utveckling och lärande.

¹ Skolverket (2016) *Barngrupper storlek i förskolan*. Skolverkets rapport nr 433

² Hattie, J. A. (2009). *Visible learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. New York: Routledge.

**Regelbunden tillsyn,
Solkattens förskola, SKIB
AB, 2024**

4

2024.382 BUN

2024-12-03

§ 60 2024.382 BUN

Regelbunden tillsyn, Solkattens förskola, SKIB AB, 2024**Ärendebeskrivning**

Barn- och ungdomsnämnden ansvarar för att utöva tillsyn över de fristående förskolorna i kommunen, enligt skollagens 26 kap. 4§. Vid tillsyn av de fristående förskolorna i Alingsås kommun granskar kommunen om de fristående huvudmännen lever upp till författningarnas krav. Tillsynen ska säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med skollagen (2010:800) och läroplan för förskolan. Under höstterminen 2024 har en regelbunden tillsyn genomförts på Solkattens förskola enligt den tidsram för regelbunden tillsyn som är satt hos barn- och ungdomsförvaltningen.

Beredning

Barn- och ungdomsförvaltningen har i skrivelse den 26 november 2024 lämnat följande yttrande:

Vid tillsynen har barn- och ungdomsförvaltningen kontrollerat att verksamheten följer gällande lagar och bestämmelser. Utifrån utfallet i den riktade tillsynen under våren 2024, då det framkom brister i huvudmannens insikt i skollagen, har fokusområdet för den regelbundna tillsynen varit på ägar- och ledningskretsen. Sedan huvudmannen fick sitt godkännande har skollagen skärpts avseende enskilda som driver förskolor och skolor. Det ställs nu krav på bland annat att en förskolas ägar-och ledningskrets ska ha insikt i de författningar som styr verksamheten.

Tillsynen har genomförts genom dokumentstudier, intervjuer och platsbesök som består av observation av förskolans lärmiljö. Både huvudman och rektor har faktagranskat de protokoll som upprättats i samband med intervjuerna.

Granskningsområden där tillsynen avslutas i och med att förskolan uppfyller författningens krav är Trygghet och säkerhet, inflytande, delaktighet och samverkan (vårdnadshavare), ekonomiska förutsättningar, organisation och undervisning samt arbete med stöd och modersmål.

Granskningsområde - ägar- och ledningsprövning

Barn- och ungdomsförvaltningen har funnit brister avseende ägar- och ledningskretsens insikt i skollagstiftningen i enlighet med 2 kap. 5 och 5 a §§ skollagen.

Barn och ungdomsförvaltningen konstaterar att huvudmannen har arbetat i verksamheten under många år och deltagit i flera kurser för kompetensutveckling och därmed haft förutsättningar att kunnat införskaffa sig den insikt som krävs. Men huvudmannen kan inte redogöra för hur det systematiska kvalitetsarbetet för huvudmannen genomförs eller vad det innebär. Huvudmannen påvisar även brister i insikten genom att anställa rektor utan pedagogisk utbildning på högskolenivå, två gånger de senaste sju åren.

Huvudman kan inte redogöra för vilka åtgärder man gjort sedan den regelbundna tillsynen 2021. Vid förgående regelbunden tillsyn precis som vid aktuell tillsyn utelämnade huvudman, suppleant, vid redovisning av huvudmannskapet.

Huvudman kan inte redogöra för vad systematiskt kvalitetetsarbete är, hur det är utformat eller dokumenterat.

Barn- och ungdomsförvaltningen bedömer därmed att huvudmannen brister i sin insikt kring skollagstiftningen.

2024-12-03

Granskningsområde - systematiskt kvalitetsarbete

Enligt 4 kap. 3,4 §§ skollagen ska huvudman och rektor systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter. Enligt 4 kap. 6 § skollagen ska det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ dokumenteras.

Huvudmannen lämnar över planeringen av det systematiska kvalitetsarbetet helt till rektor och pedagoger.

Huvudmannen har kompletterat med ett dokument "Systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå för Solkattens förskola" som avser både huvudmannens och verksamhetens arbete och dokumentation för det systematiska kvalitetsarbetet. Det som framkommer i dokumentet är att större delen av det systematiska kvalitetsarbetet bygger på personalens samtal vid gemensamma genomgångar samt skolchefsprotokoll.

Skolchefsprotokollet ligger till stor del grund för huvudmannens bedömning, men det saknas dokumentation som stödjer det som framkommer i skolchefsprotokollet. Målen för 2024–2025 saknar förankring och dokumentation samt att det är otydligt om det är mål för 2024–2025 eller gamla mål från 2023–2024.

Barn- och ungdomsförvaltningen bedömer därmed att huvudmannen brister i sitt systematiska kvalitetsarbete.

Granskningsområde - Barnens inflytande över utbildningen

Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska barn ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade om frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Vid Solkattens förskola planerar förskolläraren utbildningen utefter läroplansmålen tillsammans med rektor. Det är dock oklart hur barnens intressen får inflytande över utbildningens planering eftersom det inte sker någon systematisk dokumentation av observationerna. Det sker inte heller någon dokumentation över undervisningens planering. Det framgår att det är pedagogerna som utformar lärmiljöerna för att vara anpassade efter varje barns förutsättningar. Dock framgår det inte i någon inlämnad dokumentation eller vid intervju med rektor att barnen får vara med och påverka hur lärmiljöerna utformas.

Barn- och ungdomsförvaltningen bedömer därmed att huvudmannen inte har visat att barnen ges möjlighet till inflytande över utbildningen.

Granskningsområde – Lärmiljö

I enlighet med Lpfö 18 sid. 7 Förskolans uppdrag, ska barnens rätt till kroppslig och personlig integritet också respekteras. Det gäller bland annat i den dagliga omsorgen och i frågor om dokumentation.

Vid tillsynsbesöket uppmärksammas att det inne på barnens toalett upprättats en lärmiljö för skapande i syfte att undvika kladd ute på avdelningen.

Intill sittplatsen där barn ska skapa finns skötbord, handfat och två toaletter. Att upprätta en lärmiljö på det sättet visar inte någon respekt mot barnens kroppsliga och personliga integritet.

Barn- och ungdomsförvaltningen bedömer därmed att huvudmannen inte visat att barnens rätt till kroppslig och personlig integritet uppfylls.

2024-12-03

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut:

Barn- och ungdomsnämnden godkänner tillsynsrapporten för Solkattens förskola. Barn- och ungdomsnämnden förelägger huvudmannen SKIB AB att vidta åtgärder att följa skollagens krav avseende att ägar- och ledningskretsen genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten genom att

- säkerställa att det i ägar- och ledningskretsen ingår minst en person som har insikt i skolförfattningarna (2 kap. 5 och 5 a §§ skollagen) senast 28 februari 2025.

Barn- och ungdomsnämnden förelägger huvudmannen SKIB AB att vidta åtgärder för att följa skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete genom att

- skapa en struktur för hur utbildningen ska följas upp och analyseras och utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och beslut om utvecklingsområden som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas. 4 kap. 3, 4 och 5 §§ skollagen och 2.6 Lpfö 18 senast 28 februari 2025.
- dokumentera alla moment i processen för det systematiska kvalitetsarbetet från nuläge, analys, planering till genomförande. 4 kap. 6 § skollagen senast 28 februari 2025.

Barn- och ungdomsnämnden förelägger huvudmannen SKIB AB att vidta åtgärder för att säkerställa att barnen får inflytande över utbildningen genom att

- Skapa rutiner för att identifiera barnens intressen och behov senast 28 februari 2025.
- Planera utbildningen, lärmiljö och undervisning utifrån de intressen och behov som barnen ger uttryck för, samt utifrån det kunnande och de erfarenheter som barnen tidigare tillägnat sig. 4 kap. 9§ skollagen och 2.3 Lpfö18 sid 7 senast 28 februari 2025.

Barn- och ungdomsnämnden förelägger huvudmannen SKIB AB att vidta åtgärder för att säkerställa att barnens kroppsliga och personliga integritet respekteras genom att

- Planera utbildningen, lärmiljö och undervisning utifrån att skapa en trygghet för barnen där respekt för deras kroppsliga och personliga integritet värdesätts. 2.3 Lpfö18 sid 7 senast 28 februari 2025.

2024-12-03

Expedieras till

Ingela Björk, SKIB AB

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Regelbunden tillsyn, Solkattens förskola, SKIB AB, 2024
- Bilaga Regelbunden tillsyn, Solkattens förskola, SKIB AB, 2024

Datum: 2024-11-26
Handläggare: Louisa Asterfjord
Diariernr: 2024.382 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Regelbunden tillsyn, Solkattens förskola, SKIB AB, 2024

Ärendebeskrivning

Barn- och ungdomsnämnden ansvarar för att utöva tillsyn över de fristående förskolorna i kommunen, enligt skollagens 26 kap. 4§. Vid tillsyn av de fristående förskolorna i Alingsås kommun granskar kommunen om de fristående huvudmännen lever upp till författningarnas krav. Tillsynen ska säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med skollagen (2010:800) och läroplan för förskolan. Under höstterminen 2024 har en regelbunden tillsyn genomförts på Solkattens förskola enligt den tidsram för regelbunden tillsyn som är satt hos barn- och ungdomsförvaltningen.

Förvaltningens bedömning

Vid tillsynen har barn- och ungdomsförvaltningen kontrollerat att verksamheten följer gällande lagar och bestämmelser. Utifrån utfallet i den riktade tillsynen under våren 2024, då det framkom brister i huvudmannens insikt i skollagen, har fokusområdet för den regelbundna tillsynen varit på ägar- och ledningskretsen. Sedan huvudmannen fick sitt godkännande har skollagen skärpts avseende enskilda som driver förskolor och skolor. Det ställs nu krav på bland annat att en förskolas ägar- och ledningskrets ska ha insikt i de författningar som styr verksamheten.

Tillsynen har genomförts genom dokumentstudier, intervjuer och platsbesök som bestått av observation av förskolans lärmiljö. Både huvudman och rektor har faktagranskat de protokoll som upprättats i samband med intervjuerna.

Granskningsområden där tillsynen avslutas i och med att förskolan uppfyller författningens krav är Trygghet och säkerhet, inflytande, delaktighet och samverkan (vårdnadshavare), ekonomiska förutsättningar, organisation och undervisning samt arbete med stöd och modersmål.

Granskningsområde - ägar- och ledningsprövning

Barn- och ungdomsförvaltningen har funnit brister avseende ägar- och ledningskretsens insikt i skollagstiftningen i enlighet med 2 kap. 5 och 5 a §§ skollagen.

Barn och ungdomsförvaltningen konstaterar att huvudmannen har arbetat i verksamheten under många år och deltagit i flera kurser för kompetensutveckling och därmed haft förutsättningar att kunnat införskaffa sig den insikt som krävs. Men huvudmannen kan inte redogöra för hur det systematiska kvalitetsarbetet för huvudmannen genomförs eller vad det innebär. Huvudmannen påvisar även brister i insikten genom att anställa rektor utan pedagogisk utbildning på högskolenivå, två gånger de senaste sju åren.

Huvudman kan inte redogöra för vilka åtgärder man gjort sedan den regelbundna tillsynen 2021. Vid förgående regelbunden tillsyn precis som vid aktuell tillsyn utelämnade huvudman, suppleant, vid redovisning av huvudmannskapet.

Huvudman kan inte redogöra för vad systematiskt kvalitetsarbete är, hur det är utformat eller dokumenterat.

Barn- och ungdomsförvaltningen bedömer därmed att huvudmannen brister i sin insikt kring skollagstiftningen.

Granskningsområde - systematiskt kvalitetsarbete

Enligt 4 kap. 3,4 §§ skollagen ska huvudman och rektor systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter. Enligt 4 kap. 6 § skollagen ska det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ dokumenteras.

Huvudmannen lämnar över planeringen av det systematiska kvalitetsarbetet helt till rektor och pedagoger.

Huvudmannen har kompletterat med ett dokument "Systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå för Solkattens förskola" som avser både huvudmannens och verksamhetens arbete och dokumentation för det systematiska kvalitetsarbetet. Det som framkommer i dokumentet är att större delen av det systematiska kvalitetsarbetet bygger på personalens samtal vid gemensamma genomgångar samt skolchefsprotokoll. Skolchefsprotokollet ligger till stor del grund för huvudmannens bedömning, men det saknas dokumentation som stödjer det som framkommer i skolchefsprotokollet. Målen för 2024–2025 saknar förankring och dokumentation samt att det är otydligt om det är mål för 2024–2025 eller gamla mål från 2023–2024.

Barn- och ungdomsförvaltningen bedömer därmed att huvudmannen brister i sitt systematiska kvalitetsarbete.

Granskningsområde - Barnens inflytande över utbildningen

Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska barn ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade om frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Vid Solkattens förskola planerar förskolläraren utbildningen utefter läroplansmålen tillsammans med rektor. Det är dock oklart hur barnens intressen får inflytande över utbildningens planering eftersom det inte sker någon systematisk dokumentation av observationerna. Det sker inte heller någon dokumentation över undervisningens planering.

Det framgår att det är pedagogerna som utformar lärmiljöerna för att vara anpassade efter varje barns förutsättningar. Dock framgår det inte i någon inlämnad dokumentation eller vid intervju med rektor att barnen får vara med och påverka hur lärmiljöerna utformas.

Barn- och ungdomsförvaltningen bedömer därmed att huvudmannen inte har visat att barnen ges möjlighet till inflytande över utbildningen.

Granskningsområde – Lärmiljö

I enlighet med Lpfö 18 sid. 7 Förskolans uppdrag, ska barnens rätt till kroppslig och personlig integritet också respekteras. Det gäller bland annat i den dagliga omsorgen och i frågor om dokumentation.

Vid tillsynsbesöket uppmärksammas att det inne på barnens toalett upprättats en lärmiljö för skapande i syfte att undvika kladd ute på avdelningen.

Intill sittplatsen där barn ska skapa finns skötbord, handfat och två toaletter. Att upprätta en lärmiljö på det sättet visar inte någon respekt mot barnens kroppsliga och personliga integritet.

Barn- och ungdomsförvaltningen bedömer därmed att huvudmannen inte visat att barnens rätt till kroppslig och personlig integritet uppfylls.

Ekonomisk bedömning

Förslaget innebär inga kostnader.

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden godkänner tillsynsrapporten för Solkattens förskola.

Barn- och ungdomsnämnden förelägger huvudmannen SKIB AB att vidta åtgärder att följa skollagens krav avseende att ägar- och ledningskretsen genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten genom att

- säkerställa att det i ägar- och ledningskretsen ingår minst en person som har insikt i skolförfattningarna (2 kap. 5 och 5 a §§ skollagen) senast 28 februari 2025.

Barn- och ungdomsnämnden förelägger huvudmannen SKIB AB att vidta åtgärder för att följa skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete genom att

- skapa en struktur för hur utbildningen ska följas upp och analyseras och utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och beslut om utvecklingsområden som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas. 4 kap. 3, 4 och 5 §§ skollagen och 2.6 Lpfö 18 senast 28 februari 2025.
- dokumentera alla moment i processen för det systematiska kvalitetsarbetet från nuläge, analys, planering till genomförande. 4 kap. 6 § skollagen senast 28 februari 2025.

Barn- och ungdomsnämnden förelägger huvudmannen SKIB AB att vidta åtgärder för att säkerställa att barnen får inflytande över utbildningen genom att

- Skapa rutiner för att identifiera barnens intressen och behov senast 28 februari 2025.
- Planera utbildningen, lärmiljö och undervisning utifrån de intressen och behov som barnen ger uttryck för, samt utifrån det kunnande och de erfarenheter som barnen tidigare tillägnat sig. 4 kap. 9§ skollagen och 2.3 Lpfö18 sid 7 senast 28 februari 2025.

Barn- och ungdomsnämnden förelägger huvudmannen SKIB AB att vidta åtgärder för att säkerställa att barnens kroppsliga och personliga integritet respekteras genom att

- Planera utbildningen, lärmiljö och undervisning utifrån att skapa en trygghet för barnen där respekt för deras kroppsliga och personliga integritet värdesätts. 2.3 Lpfö18 sid 7 senast 28 februari 2025.

Beslutet ska skickas till

Ingela Björk, SKIB AB

Helena Balte
Förvaltningschef

Louisa Asterfjord
Planeringsstrateg

Helena Balte, Godkännare tjänsteskrivelse, 2024-11-26

Regelbunden tillsyn Solkattens förskola

Dokumentinfo: Tillsynsrapport
Diarienummer: 2024.382 BUN

Tillsynshandläggare: Jonas Nordlander och
Louisa Asterfjord
Datum: 2024-11-25

HUVUDMAN	3
ÄRENDET	3
OM ÄRENDET	3
KORT OM VERKSAMHETEN	3
GRANSKNINGSOMRÅDEN	4
Områden utan konstaterade brister	4
Områden med konstaterade brister	4
BESLUT	5
FÖRELÄGGANDE	5
MOTIVERING AV BESLUTET	6
FÖRELÄGGANDE	6
BARN- OCH UNGDOMSFÖRVALTNINGENS BEDÖMNING	6
Punkt 1 - Ägar- och ledningsprövning	6
Punkt 2 – Systematiskt kvalitetsarbete	8
Punkt 3 - Barnens inflytande över utbildningen	9
Punkt 4 – Lärmiljö	9

Huvudman

Solkatten, SKIBAB

Organisationsnummer: 5567657563

Ärendet

Regelbunden tillsyn av förskolan Solkatten, hösten 2024

Om ärendet

SKIB AB (5567657563)(fortsättningsvis Huvudmannen) är godkänd som huvudman för den fristående förskolan Solkatten (fortsättningsvis förskolan). Barn- och ungdomsförvaltningen har under hösten 2024 gjort en regelbunden tillsyn på förskolan.

Vid tillsynen har barn- och ungdomsförvaltningen kontrollerat att verksamheten följer gällande lagar och bestämmelser. Utifrån utfallet i den riktade tillsynen under våren 2024, då det framkom brister i huvudmannens insikt i skollagen, har fokusområdet för den regelbundna tillsynen varit på ägar- och ledningskretsen. Sedan huvudmannen fick sitt godkännande har skollagen skärpts avseende enskilda som driver förskolor och skolor. Det ställs nu krav på bland annat att en förskolas ägar- och ledningskrets ska ha insikt i de författningar som styr verksamheten.

Tillsynen har genomförts genom dokumentstudier, intervjuer och platsbesök som bestått av observation av förskolans lärmiljö. Dokumentstudie sker av bland annat inlämnad dokumentation för planering av verksamheten, årsredovisning, huvudmanna- och enhetsmål samt kartläggningar och olika analyser. Granskning av dokument och dialog med huvudman och rektor sker innan verksamhetsbesöket för att identifiera om det finns områden eller frågor som behöver fördjupas vid verksamhetsbesöket. I ärendet har material även inhämtats från Bolagsverket, Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten och Skatteverket. Vidare har kreditupplysningar inhämtats på ägar- och ledningskretsen i ärendet.

Kort om verksamheten

Förskolan ägs av huvudmannen SKIB AB, som är ett aktiebolag med två styrelsemedlemmar varav en även arbetar på förskolan. Förskolan hade vid tillsynen 22 inskrivna barn i verksamheten. Personalgruppen består av fem heltidsanställda, en legitimerad förskollärare, tre barnskötare och en skolchef/rektor/barnskötare.

Granskningsområden

Områden utan konstaterade brister

- Trygghet och säkerhet
 - Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att SKIB AB, Solkattens förskola, uppfyller författningens krav för trygghet och säkerhet. Tillsynen avslutas inom det området.
- Inflytande, delaktighet och samverkan
 - Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att SKIB AB, Solkattens förskola, uppfyller författningens krav för inflytande, delaktighet och samverkan. Tillsynen avslutas inom det området.
- Huvudman, ekonomiska förutsättningar
 - Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att SKIB AB, Solkattens förskola, uppfyller författningens krav för de ekonomiska förutsättningarna. Tillsynen avslutas inom det området.
- Organisation och undervisning
 - Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att SKIB AB, Solkattens förskola, uppfyller författningens krav för organisation och undervisning. Tillsynen avslutas inom det området.
- Arbete med stöd och modersmål
 - Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att SKIB AB, Solkattens förskola, uppfyller författningens krav för arbete med stöd och modersmål. Tillsynen avslutas inom det området.

Områden med konstaterade brister

- Huvudman, ägar- och ledningsprövning
 - Det har vid tillsynen framkommit att huvudmannen inte uppfyller författningens krav för huvudmannens förutsättningar, gällande insikt och lämplighet.
- Systematiskt kvalitetsarbete
 - Det har vid tillsynen framkommit att huvudmannen inte uppfyller författningens krav för systematiskt kvalitetsarbete.
- Barngrupperna och miljön
 - Det har vid tillsynen framkommit att huvudmannen inte uppfyller författningens krav för lärmiljön.

Beslut

Föreläggande

Barn- och ungdomsnämnden i Alingsås kommun beslutar att förelägga SKIB AB (org.nr 556765-7563), enligt 26 kap. 10§ skollagen att fullgöra sina skyldigheter enligt skollagen genom att:

1. Vidta åtgärder för att följa skollagens krav avseende att ägar- och ledningskretsen genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten genom att
 - säkerställa att det i ägar- och ledningskretsen ingår minst en person som har insikt i skolförfattningarna (2 kap. 5 och 5 a §§ skollagen).
2. Vidta åtgärder för att följa skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete genom att
 - skapa en struktur för hur utbildningen ska följas upp och analyseras och utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och beslut om utvecklingsområden som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas. 4 kap. 3, 4 och 5 §§ skollagen och 2.6 Lpfö 18
 - dokumentera alla moment i processen för det systematiska kvalitetsarbetet från nuläge, analys, planering till genomförande. 4 kap. 6 § skollagen
3. Vidta åtgärder för att säkerställa att barnen får inflytande över utbildningen genom att
 - Skapa rutiner för att identifiera barnens intressen och behov
 - Planera utbildningen, lärmiljö och undervisning utifrån de intressen och behov som barnen ger uttryck för, samt utifrån det kunnande och de erfarenheter som barnen tidigare tillägnat sig. 4 kap. 9§ skollagen och 2.3 Lpfö18 sid 7.
4. Vidta åtgärder för att säkerställa att barnens kroppsliga och personliga integritet respekteras genom att
 - Planera utbildningen, lärmiljö och undervisning utifrån att skapa en trygghet för barnen där respekt för deras kroppsliga och personliga integritet värdesätts. 2.3 Lpfö18 sid 7.

Redovisning av åtgärder

De åtgärder som förelagts SKIB AB enligt punkt 1-4 ska vara genomförda senast 28 februari 2025 och skriftligen redovisas till barn- och ungdomsförvaltningen.

Om huvudmannen inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslut om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10§ tredjestycket skollagen. Beslut om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18§ skollagen inte överklagas

Motivering av beslutet

Föreläggande

26 kap. 10§ skollagen

En tillsynsmyndighet får förelägga en huvudman som enligt denna lag står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten eller, i fråga om enskild huvudman, de villkor som gäller för godkännandet eller beslutet om rätt till bidrag.

Barn- och ungdomsförvaltningens bedömning

Punkt 1 - Ägar- och ledningsprövning

Enligt 2 kap. 5 § får enskilda godkännas som huvudmän för förskola om den enskilde genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Huvudmannen består av två personer där en arbetar i verksamheten och en är suppleant och inte har något inflytande i bolaget.

Enligt Skolinspektionen innebär förvärvad insikt i skollagstiftningen en bred och djup kunskap i lagarna som berör huvudmannens skolform. Dessutom måste kunskaperna vara aktuella och ha ett huvudmannaperspektiv. Barn och ungdomsförvaltningen konstaterar att huvudmannen har arbetat i verksamheten under många år och deltagit i flera kurser för kompetensutveckling och därmed haft förutsättningar att kunna införskaffa sig den insikt som krävs. Men huvudmannen kan inte redogöra för hur det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå genomförs eller vad det innebär. Huvudmannen påvisar även brister gällande lagstiftning för anställning av rektor, vilket är grundläggande för att kunna uppfylla sitt ansvar som huvudman. Huvudmannen påvisar även brister i förståelsen kring möjlighet till överklagande av tillsynsbeslut.

I inlämnat material angavs att huvudmannen besitter kunskaper inom skollagstiftningen på en nivå motsvarande fyra på en femgradig skala. Enligt huvudmannen säkerställs att ägarledningskretsens är uppdaterade på gällande praxis inom förskoleutbildning, barns utveckling, forskningsrön och trender i huvudsak på ägarens 22 års erfarenhet och förskolechefs utbildning och Skolverket.

I dokumentet "Tillsyn av fristående förskola – anmälan om förändring inom ägar- och ledningskretsen" har huvudman endast anmält en person att ingå i styrelsen och utelämnat suppleanten för bolaget. Det står tydligt på skolinspektionens hemsida samt i e-tjänsten vilka personer som avses ingå i huvudmannaskapet.

Utdrag från e-tjänsten.

Personkretsen - vem/vilka omfattas av ägar- och ledningsprövningen?

Styrelse och ledningspersoner

Med styrelse- och ledningspersoner avses verkställande direktör och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande, styrelseledamöter och styrelsesuppleanter, bolagsmännen i kommanditbolag och andra handelsbolag.

Vid tillsynen 2021 påpekades det även då att huvudman inte anmält suppleanten vilket tyder på att det saknas insikt i vilka som ingår i ett bolagets ägar- och ledningskrets.

Huvudmannen som arbetar i barngrupp på förskolan, titulerar sig förskolechef. Detta till trots att det sedan 1 juli 2019 ändrades så att förskolechef istället ska benämnas som rektor, dessutom har förskolan redan en rektor anställd. Det får enligt 2 kap. 9 § skollagen bara finnas en rektor på en förskoleenhet. Det framgick dock i den riktade tillsynen som genomfördes våren 2024 att huvudmannen anställt en rektor som saknar pedagogisk utbildning på högskolenivå. Enligt skollagen 2 kap. 11 § framgår att som rektor får bara den anställas som genom både utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt och enligt Skolinspektionens bedömnings PM (PL 2014-04-02, sid 10) framgår att det ska vara pedagogisk utbildning på högskolenivå. Under pågående tillsyn blir frågan högst aktuell igen utifrån att det handlar om vilken insikt huvudman har i skollagstiftningen. Speciellt då huvudmannen fått föreläggande om samma brist 2017, att återigen göra bedömningen att anställa en rektor som saknar pedagogisk utbildning på högskolenivå visar på allvarliga brister i insikten om skollagstiftningen. Huvudmannens respons på frågan vad bedömningen grundades på framkommer att huvudmannen uppfattat det som att en person gått skolchefsutbildning så har man möjlighet att även ansöka till rektorsutbildning och därmed vara godkänd som rektor. Rektorsprogrammet är den statliga befattningsutbildningen för rektorer, dvs. man ska ha befattningen som rektor för att kunna antas och det är huvudmannen som anmäler rektor till utbildningen. Det är dock inte rektorsprogrammet som gör bedömningen av vad den pedagogiska insikten genom utbildning och erfarenhet ska bestå i för att anställas som rektor utan det är huvudmannen.

Enligt 4 kap. 3,4 §§ skollagen ska huvudman och rektor systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter. Enligt 4 kap. 6 § skollagen ska det detta arbete dokumenteras. Under punkt 2 finns information gällande hantering av det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå som ligger till grund för beslut om bristande insikt.

Huvudmannens systematiska kvalitetsarbete är bristfälligt och utifrån intervjun, "Protokoll huvudman" framkommer att huvudmannen inte förstår vad det systemiska kvalitetsarbetet

innebär. Huvudman kunde inte svara på frågan hur det systematiska kvalitetsarbetet bedrivs och dokumenteras utan att få förtydligat frågan med frågeställningarna. "Hur gör ni uppföljningarna", " Vad är det ni följer upp?", "Har du något exempel där ni inte når de nationella målen" med flera. Huvudman återkopplar ofta med en fråga istället för att svara. Exempelvis "Det måste det väl vara" på frågan var uppföljningen dokumenteras, om det är i skolchefsprotokollet. Dokumentation är något som det saknas generellt i alla led från förskollärare, rektor och huvudman. Uppföljning sker via möten men dokumenteras inte och det saknas analyser. Den mesta dokumentation som är inlämnad är hur man ska arbeta inte hur förskolan arbetar och dokumentation som visar på det och på vilka resultat som nås.

Under intervjun kan huvudmannen inte redogöra för vilka åtgärder man gjort utifrån tillsynen 2021.

Barn- och ungdomsförvaltningen bedömer därmed att huvudmannen brister i sin insikt kring skollagstiftningen.

Punkt 2 – Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt 4 kap. 3,4 §§ skollagen ska huvudman och rektor systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter.

Enligt 4 kap. 6 § skollagen ska det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ dokumenteras.

Huvudmannen har kompletterat med ett dokument " *Systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå för Solkattens förskola*" som avser både huvudmannens och verksamhetens arbete och dokumentation för det systematiska kvalitetsarbetet. Det som framkommer i dokumentet är att större delen av det systematiska kvalitetsarbetet bygger på personalens samtal vid gemensamma genomgångar samt skolchefsprotokoll. Skolchefsprotokollet ligger till stor del grund för huvudmannens bedömning, men det saknas dokumentation som stödjer det som framkommer i skolchefsprotokollet. Den analys som huvudmannen gjort i dokumentet 4.2.5 Verksamhetens kvalitetsarbete för läsåret 2023–2024 är inte en analys utan ett konstaterande av hur verksamheten samtalat om vad som framkommit vid olika tillfällen, såsom vårdnadshavarenkät, observationer och skolchefsprotokoll. Målen för 2024–2025 saknar förankring och dokumentation samt att det är otydligt om det är mål för 2024–2025 eller gamla mål från 2023–2024.

Det framkommer även att det är olika målområden som "analyserats fram" mot det som sedan beslutats av huvudman. I dokumentet under punkt 4.3.1 Förslag på utvecklingsområden att prioritera på huvudmannanivå inför läsåret 2024–2025 är inte samma förslag som det sedan fattats beslut om i 4.4. Huvudmannen lämnar även över planeringen av det systematiska kvalitetsarbetet helt till rektor och pedagoger.

Barn- och ungdomsförvaltningen bedömer därmed att huvudmannen brister i sitt systematiska kvalitetsarbete.

Punkt 3 - Barnens inflytande över utbildningen

Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska barn ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade om frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Vid Solkattens förskola planerar förskolläraren utbildningen utefter läroplansmålen tillsammans med rektor. Det är dock oklart hur barnens intressen får inflytande över utbildningens planering eftersom det inte sker någon systematisk dokumentation av observationerna. Det sker inte heller någon dokumentation över undervisningens planering. Den undervisning som sker saknar koppling mellan barnens intressen och behov i relation till läroplansmålen och vad undervisningen utifrån de sambanden bör fokusera på.

Det framgår i det inlämnade dokumentet från e-tjänsten "*Tillsyn av fristående förskola – Frågor till rektor*" att det är pedagogerna som utformar lärmiljöerna för att vara anpassade efter varje barns förutsättningar. Dock framgår det inte i dokumentation eller i intervju med rektor att barnen får vara med och påverka hur lärmiljöerna utformas.

Barn- och ungdomsförvaltningen bedömer därmed att huvudmannen inte har visat att barnen ges möjlighet till inflytande över utbildningen.

Punkt 4 – Lärmiljö

I enlighet med Lpfö 18 sid. 7 Förskolans uppdrag, ska barnens rätt till kroppslig och personlig integritet också respekteras. Det gäller bland annat i den dagliga omsorgen och i frågor om dokumentation.

Vid tillsynsbesöket uppmärksammas att det inne på barnens toalett upprättats en lärmiljö för skapande i syfte att undvika kladd ute på avdelningen. Intill sittplatsen där barn ska skapa finns skötbord, handfat och två toaletter. Att upprätta en lärmiljö på det sättet visar inte någon respekt mot barnens kroppsliga och personliga integritet.

Barn- och ungdomsförvaltningen bedömer därmed att huvudmannen inte visat att barnens rätt till kroppslig och personlig integritet uppfylls.

Rättslig reglering

2 kap. 5 § Enskilda får efter ansökan godkännas som huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och fritidshem.

Skollagen 2 kap. 11 § Som rektor får bara den anställas som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt.

Skollagen 4 kap. 3 § Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Lag (2022:940).

Skollagen 4 kap. 4 § Sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå.

Skollagen 4 kap. 5 § Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt 4 kap. 9 § Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.

Enligt Skolinspektionens bedömnings PM (PL 2014-04-02, sid 10) ska rektor anställas som har erfarenhet och pedagogisk utbildning på högskolenivå.

2.3 Lpfö18 sid 7. Förskolans uppdrag.

Yttrande över beslut
angående
kommunenrevisionens
beslut i granskning av
skolplikt och skolfrånvaro

5

2024.111 BUN

2024-12-03

§ 61 2024.111 BUN

Kommunens revisorer granskar skolplikt och skolfrånvaro

Ärendebeskrivning

Under våren 2024 har KPMG på uppdrag av kommunens revisorer granskat barn- och ungdomsnämndens uppföljning av skolplikt och frånvaro i grundskola. Syftet med granskningen har varit att bedöma om barn- och ungdomsnämnden har en tillräcklig kontroll och uppföljning av skolplikt och frånvaro i grundskola.

KPMG bedömer att barn- och ungdomsnämnden idag i allt väsentligt har en tillräcklig kontroll och uppföljning av skolplikt och frånvaro i grundskola. KPMG menar dock att det har funnits allvarliga brister i nämndens styrning, då nämnden inte har fattat beslut om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse i utomlands före mars månad 2024.

Utifrån resultatet av granskningen rekommenderar KPMG barn- och ungdomsnämnden att:

- tillse att noggranna överväganden inför delegation av ärenden görs mot bakgrund av kommunallagens reglering av delegation av beslutanderätt. (6 kap. 38 § KL)
- tillse att rektor anmäler till huvudman då utredning om frånvaro inleds. (7 kap. 19 a § SkoL)
- använda de medel som lagstiftaren ger hemkommunen så att barns rätt till grundläggande utbildning säkerställs vad avser föreläggande och föreläggande vid vite då barn, som omfattas av skolplikt, befinner sig utomlands. (7 kap. 23 § SkoL)
- i huvudmannens uppföljning av skolfrånvaro även analysera variationer i skolfrånvaro på enhetsnivå (4 kap. 3 § SkoL)

Beredning

Barn- och ungdomsförvaltningen har i skrivelse den 26 november 2024 lämnat följande yttrande:

Delegation av beslutsrätt

KPMG bedömer att beslut om skolpliktens upphörande är ett för individen ingripande beslut. Huruvida avgörandet kan delegeras eller inte utifrån 6 kap. 38 § KL avgör dock barn- och ungdomsnämnden efter noggranna överväganden. KPMG bedömer att barn- och ungdomsnämnden inte har gjort sådana noggranna överväganden inför beslut om delegation. Barn- och ungdomsnämnden delar inte revisionens bedömning. Delegering av beslutanderätt sker alltid efter noggranna överväganden vilket framgår av såväl beslutsunderlag som förvaltningens stödjande dokument. Frågan om beslut om skolpliktens upphörande till följd av varaktig vistelse i utlandet sker av tjänsteperson först när det finns tillräckliga underlag som styrker att så är fallet. I de intervjuer som ligger till grund för revisionens bedömning menade revisionens representant att Kommunallagens begränsningar av delegering vad gäller "ärenden som gäller myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt" ska förstås ur den enskildas perspektiv. Barn- och ungdomsförvaltningen påtalade dock under granskningens gång att frågan om principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska förstås ur kommunens perspektiv (se dom i HFD 2022 ref. 13). Att besluta om skolpliktens upphörande där det konstateras att eleven befinner sig i utlandet under en längre period bedöms inte vara av principiell

2024-12-03

beskaffenhet eller av större vikt för barn- och ungdomsnämnden, i synnerhet inte eftersom beslut sker först när det är finns underlag som styrker att så är fallet. I granskningsintervjuerna fördes resonemang från revisionens representant som ifrågasatte nämndens beslut att delegera beslutanderätten eftersom frågan om skolpliktens upphörande är myndighetsutövning mot enskild och som för den enskilda individen kan vara av större vikt.

Anmälan till huvudman

Barn- och ungdomsförvaltningen har vidtagit åtgärder så att nämnden kommer att erhålla information om när rektor inleder utredning om elevs frånvaro.

Beslut om föreläggande då barn, som omfattas av skolplikt, befinner sig utomlands

Sedan revisionen genomfördes har barn och ungdomsnämnden beslutat om två förelägganden med vite, varav ett tog sikte på skolpliktigt barn i utlandet. Inget vite är dock utfärdat eftersom respektive elev åter är i skolan.

Analysera variationer i skolfrånvaro på enhetsnivå i huvudmannens uppföljning av skolfrånvaro

I huvudmannens verksamhetsuppföljning görs analyser av likvärdigheten mellan huvudmannens skolenheter ur flera perspektiv, och då bland annat avseende elevernas frånvaro. Analyserna görs i syfte att se om det finns skillnader som inte kan förklaras av elevgruppens sammansättning, och i så fall behöver adresseras genom utvecklingsarbete på berörda enheter. Om skillnaderna istället beror på elevernas bakgrund aktualiseras frågan hur nämnden kan arbeta för att öka likvärdigheten mellan enheterna genom att på olika sätt kompensera för elevernas olika förutsättningar och behov.

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut:

Barn- och ungdomsnämnden tar förvaltningens yttrande som sitt eget och översänder det till kommunrevisorerna.

Expedieras till

KPMG

Kommunens revisorer

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Svar till revisionen angående granskning av kommunens uppföljning och kontroll av skolplikt och skolfrånvaro
- Granskning av kommunens uppföljning och kontroll av skolplikt och skolfrånvaro
- Missiv - Granskning av kommunens uppföljning och kontroll av skolplikt och skolfrånvaro
- Kommunens revisorer granskar skolplikt och skolfrånvaro

Datum: 2024-11-18
Handläggare: Karin Berg
Diariernr: 2024.111 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Svar till revisionen angående granskning av kommunens uppföljning och kontroll av skolplikt och skolfrånvaro

Ärendebeskrivning

Under våren 2024 har KPMG på uppdrag av kommunens revisorer granskat barn- och ungdomsnämndens uppföljning av skolplikt och frånvaro i grundskola. Syftet med granskningen har varit att bedöma om barn- och ungdomsnämnden har en tillräcklig kontroll och uppföljning av skolplikt och frånvaro i grundskola.

KPMG bedömer att barn- och ungdomsnämnden idag i allt väsentligt har en tillräcklig kontroll och uppföljning av skolplikt och frånvaro i grundskola. KPMG menar dock att det har funnits allvarliga brister i nämndens styrning, då nämnden inte har fattat beslut om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse i utomlands före mars månad 2024.

Utifrån resultatet av granskningen rekommenderar KPMG barn- och ungdomsnämnden att:

- tillse att noggranna överväganden inför delegation av ärenden görs mot bakgrund av kommunallagens reglering av delegation av beslutanderätt. (6 kap. 38 § KL)
- tillse att rektor anmäler till huvudman då utredning om frånvaro inleds. (7 kap. 19 a § SkoL)
- använda de medel som lagstiftaren ger hemkommunen så att barns rätt till grundläggande utbildning säkerställs vad avser föreläggande och föreläggande vid vite då barn, som omfattas av skolplikt, befinner sig utomlands. (7 kap. 23 § SkoL)
- i huvudmannens uppföljning av skolfrånvaro även analysera variationer i skolfrånvaro på enhetsnivå (4 kap. 3 § SkoL)

Förvaltningens yttrande

Delegation av beslutsrätt

KPMG bedömer att beslut om skolpliktens upphörande är ett för individen ingripande beslut. Huruvida avgörandet kan delegeras eller inte utifrån 6 kap. 38 § KL avgör dock barn- och ungdomsnämnden efter noggranna överväganden. KPMG bedömer att barn- och ungdomsnämnden inte har gjort sådana noggranna överväganden inför beslut om delegation. Barn- och ungdomsnämnden delar inte revisionens bedömning. Delegering av beslutanderätt sker alltid efter noggranna överväganden vilket framgår av såväl beslutsunderlag som förvaltningens stödjande dokument. Frågan om beslut om skolpliktens upphörande till följd av varaktig vistelse i utlandet sker av tjänsteperson först när det finns tillräckliga underlag som styrker att så är fallet. I de intervjuer som ligger till grund för revisionens bedömning menade revisionens representant att Kommunallagens begränsningar av delegering vad gäller "ärenden som gäller myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt" ska förstås ur den enskildas perspektiv. Barn- och ungdomsförvaltningen påtalade dock under granskningens gång att frågan om principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska förstås ur kommunens perspektiv (se dom i HFD 2022 ref. 13). Att besluta om skolpliktens upphörande där det konstateras att eleven befinner sig i utlandet under en längre period bedöms inte vara av principiell

beskaffenhet eller av större vikt för barn- och ungdomsnämnden, i synnerhet inte eftersom beslut sker först när det är finns underlag som styrker att så är fallet. I granskningsintervjuerna fördes resonemang från revisionens representant som ifrågasatte nämndens beslut att delegera beslutanderätten eftersom frågan om skolpliktens upphörande är myndighetsutövning mot enskild och som för den enskilda individen kan vara av större vikt.

Anmälan till huvudman

Barn- och ungdomsförvaltningen har vidtagit åtgärder så att nämnden kommer att erhålla information om när rektor inleder utredning om elevs frånvaro.

Beslut om föreläggande då barn, som omfattas av skolplikt, befinner sig utomlands

Sedan revisionen genomfördes har barn och ungdomsnämnden beslutat om två förelägganden med vite, varav ett tog sikte på skolpliktigt barn i utlandet. Inget vite är dock utfärdat eftersom respektive elev åter är i skolan.

Analysera variationer i skolfrånvaro på enhetsnivå i huvudmannens uppföljning av skolfrånvaro

I huvudmannens verksamhetsuppföljning görs analyser av likvärdigheten mellan huvudmannens skolenheter ur flera perspektiv, och då bland annat avseende elevernas frånvaro. Analyserna görs i syfte att se om det finns skillnader som inte kan förklaras av elevgruppens sammansättning, och i så fall behöver adresseras genom utvecklingsarbete på berörda enheter. Om skillnaderna istället beror på elevernas bakgrund aktualiseras frågan hur nämnden kan arbeta för att öka likvärdigheten mellan enheterna genom att på olika sätt kompensera för elevernas olika förutsättningar och behov.

Ekonomisk bedömning

Åtgärder fullgörs inom ram.

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden tar förvaltningens yttrande som sitt eget och översänder det till kommunrevisorerna.

Beslutet ska skickas till

KPMG

Kommunens revisorer

Helena Balte
Förvaltningschef

Karin Berg
Verksamhetsutvecklare

Helena Balte, Godkännare tjänsteskrivelse, 2024-11-26

Granskning av kommunens uppföljning och kontroll av skolplikt och skolfrånvaro

Rapport

Alingsås kommun

KPMG AB

2024-09-26

Antal sidor 16

Alingsås kommun

Granskning av kommunens uppföljning och kontroll av skolplikt och skolfrånvaro

2024-09-26

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	5
2.3	Metod	5
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Riktlinjer och rutiner	6
3.2	Beslut om upphörande av skolplikt	10
3.3	Digitala system	12
3.4	Uppföljning	13
4	Samlad bedömning och rekommendationer	15

1 Sammanfattning

KPMG har av Alingsås kommuns revisorer fått i uppdrag att granska barn- och ungdomsnämndens uppföljning av skolplikt och frånvaro i grundskola.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om barn- och ungdomsnämnden har en tillräcklig kontroll och uppföljning av skolplikt och frånvaro i grundskola.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att det har funnits allvarliga brister i nämndens styrning, då nämnden inte har fattat beslut om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse i utomlands fram till mars månad 2024. Vi bedömer emellertid att barn- och ungdomsnämnden idag i allt väsentligt har en tillräcklig kontroll och uppföljning av skolplikt och frånvaro i grundskola.

Av granskningen framgår att det inte har funnits några beslut om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse utomlands före mars 2024.

Vi bedömer att barn- och ungdomsnämndens handläggning av skolpliktsärenden kopplade till varaktig vistelse utomlands fram till mars 2024 har varit behäftade med allvarliga brister, då beslut fattats genom verkställighet och inte diarieförts.

Granskningen visar att delegationsordningen har ändrats under februari 2024, genom att ärenden avseende beslut om skolpliktens upphörande till följd av varaktig vistelse utomlands har delegerats till verksamhetschef. Presidiet framför dock att det är av vikt att nämnden inte till förvaltningen avhänder sig ansvaret för beslut i betydande ärenden.

Vi bedömer att beslut om skolpliktens upphörande är ett för individen ingripande beslut. Huruvida avgörandet kan delegeras eller inte utifrån 6 kap. 38 § KL avgör dock barn- och ungdomsnämnden efter noggranna överväganden. Vi bedömer att barn- och ungdomsnämnden inte har gjort sådana noggranna överväganden inför beslut om delegation.

Vi bedömer att barn- och ungdomsnämnden har dokumenterade rutiner för arbetet med skolplikt och skolfrånvaro. Nämnden har också nyligen beslutat om nya riktlinjer vad gäller föreläggande och föreläggande vid vite.

Av intervjuer framgår att anmälan till huvudman i samband med att utredning om frånvaro har startats, inte har gjorts kontinuerligt. Nämnden har därmed inte heller kontinuerligt tagit del av hur många utredningar som har startats.

Av granskningen har framkommit att beslut om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse utomlands har fattats i elva ärenden under mars och april 2024, det vill säga under granskningens gång.

Beslut om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse utomlands har i huvudsak motiverats med vistelse utomlands under längre period än sex månader och intyg från skola.

I kommunen används flera olika digitala system för arbete med skolplikt och skolfrånvaro. Systemet för registrering och uppföljning bedöms av respondenterna vara ändamålsenligt. Nämnden följer upp elevernas frånvaro samt om frånvaro utreds och

Alingsås kommun

Granskning av kommunens uppföljning och kontroll av skolplikt och skolfrånvaro

2024-09-26

åtgärder vidtas. Nämnden har däremot inte följt upp att vårdnadshavare till omyndiga elever informeras om frånvaron. Respondenterna verifierar dock att så görs genom det digitala systemet.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi barn- och ungdomsnämnden att:

- tillse att noggranna överväganden inför delegation av ärenden görs mot bakgrund av kommunallagens reglering av delegation av beslutanderätt. (6 kap. 38 § KL)
- tillse att rektor anmäler till huvudman då utredning om frånvaro inleds. (7 kap. 19 a § SkoL)
- använda de medel som lagstiftaren ger hemkommunen så att barns rätt till grundläggande utbildning säkerställs vad avser föreläggande och föreläggande vid vite då barn, som omfattas av skolplikt, befinner sig utomlands. (7 kap. 23 § SkoL)
- i huvudmannens uppföljning av skolfrånvaro även analysera variationer i skolfrånvaro på enhetsnivå (4 kap. 3 § SkoL)

Revisionsfrågor	Bedömning
Har nämnden riktlinjer/ rutiner?	I allt väsentligt
Fattar nämnden beslut om upphörande av skolplikt, pga varaktig utlandsvistelse, med tillräckligt underlag?	Ja ¹
Finns ändamålsenliga digitala system för registrering och uppföljning av frånvaro?	Ja
Följer nämnden upp olika aspekter av frånvaro?	I allt väsentligt

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten

¹ Före februari/mars 2024 är bedömningen: nej.

2 Bakgrund

KPMG har av Alingsås kommuns revisorer fått i uppdrag att granska barn- och ungdomsnämndens uppföljning av skolplikt och frånvaro i grundskola. Skollagen reglerar vilka rättigheter och skyldigheter barn, elever och vårdnadshavare har inom utbildningsområdet. Enligt 7 kap. 10 § och 12 § skollagen har alla barn från sex år till avslutad grundskoleutbildning skolplikt. Kommunen ska enligt 7 kap. 22 § se till "att eleverna i huvudmannens förskola, grundskola och anpassad grundskola fullgör sin skolgång". Om en elev inte fullgör sin skolplikt och det beror på att vårdnadshavaren "inte har gjort vad denne är skyldig att göra [...] får hemkommunen förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter". Detta får även ske vid vite. (7 kap. 23 § Skoll) Eleverna ska vara närvarande och om de inte är det ska vårdnadshavarna underrättas samma dag som frånvaron noteras. Huvudmannen för en skola är också skyldig att informera hemkommunen om en elev slutar vid en skolenhet eller blir föremål för frånvaroutredning, vilket är viktigt ur två perspektiv, dels så att hemkommunen kan säkerställa att eleven deltar i utbildning, dels att hemkommunen inte betalar för elevers utbildning utan att eleverna deltar i undervisningen.

Kommunens revisorer ser i sin riskanalys att eventuella brister i kommunens rutiner och insatser kan få stora konsekvenser för enskilda barns förutsättningar att utvecklas enligt målen för skolväsendet och i längden påverka deras förutsättningar att bli självförsörjande samhällsmedborgare.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen har varit att bedöma om barn- och ungdomsnämnden har en tillräcklig kontroll och uppföljning av skolplikt och frånvaro i grundskola.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Har nämnden riktlinjer/rutiner
 - o för att tillse att skolplikt fullgörs?
 - o för beslut om upphörande av skolplikt på grund av varaktig vistelse utomlands?
 - o vid föreläggande och vite?
 - o för att utredningen av skälen för elevens frånvaro sker i samråd med rektorn för elevens skolenhet och med elevhälsan och att frånvaron anmäls till huvudmannen om utredning inleds?
 - o för anmälan och uppföljning av elevers frånvaro hos andra, kommunala eller fristående, huvudmän.
- Fattar nämnden beslut om upphörande av skolplikt, på grund av varaktig utlandsvistelse, med tillräckligt underlag?
- Finns ändamålsenliga digitala system för registrering och uppföljning av frånvaro?
- Följer nämnden upp olika aspekter av frånvaro såsom elevernas samlade frånvaro, att vårdnadshavare till omyndiga elever informeras om frånvaro

samma dag som frånvaron inträffat, att rektor vid upprepad eller längre frånvaro skyndsamt utreds och att åtgärder vidtas?

Granskningen avgränsas till grundskolan.

2.2 Revisionskriterier

I granskningen utgörs revisionskriterierna av:

- kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §,
- skollagen (2010:800) 7 kap. 2, 10, 17, 19 a och 21-23 §§ och
- tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- dokumentstudier av interna styrdokument såsom protokoll, riktlinjer, rutiner och uppföljningar.
- intervjuer har genomförts med barn- och ungdomsnämndens ordförande och vice ordförande, förvaltningschef, verksamhetsutvecklare, urval av rektorer och lärare samt handläggare med ansvar för skolpliktsuppföljning (planeringsstrateg).
- stickprov på beslut om skolpliktens upphörande vid varaktig vistelse utomlands. I stickprovet har kontrollerats:
 - o om beslut om upphörande av skolplikt på grund av varaktig vistelse utomlands fattats
 - o beslutsfattare
 - o grund för beslut
 - o om beslutet motiveras
 - o underlag för beslutet

Rapporten är faktakontrollerad av förvaltningschef, verksamhetsutvecklare och planeringsstrateg.

3 Resultat av granskningen

3.1 Riktlinjer och rutiner

I reglemente² framgår att barn- och ungdomsnämnden fullgör kommunens uppgifter vad gäller bland annat skolplikt och grundskola.

Till stöd i arbetet har nämnden barn- och ungdomsförvaltningen som leds av förvaltningschef tillika skolchef enligt skollag. Förvaltningen är vidare indelad i verksamheter, varav två berör grundskolan: grundskola F-6 samt grundskola 7-9 och anpassad grundskola.

Barn- och ungdomsnämnden beslutade om en reviderad delegationsordning³ för nämnden vid sammanträdet i februari 2024. Beslut om uppskjuten skolplikt och om skolpliktens upphörande är delegerat till rektor. Verksamhetschef grundskola är sedan februari 2024 delegat i fråga om beslut om skolpliktens upphörande till följd av varaktig vistelse i utlandet.⁴ Beslut om fullgörande av skolplikt på annat sätt och att förelägga vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter vad gäller elevs skolplikt är delegerat till förvaltningschef. Om föreläggandet förenas med vite är beslutet inte delegerat utan fattas av nämnden.

Före 20 februari 2024 var frågan om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse utomlands inte delegerat. Nämndens presidium anger i intervju att nämnden inte har reflekterat över förändringen inför beslutet.

Presidiet framför att det är av vikt att nämnden inte till förvaltningen avhänder sig ansvaret för beslut i betydande ärenden.

Förvaltningen bedömer, enligt verksamhetsutvecklare, att beslut om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse utomlands, utifrån kommunallag och rättspraxis⁵, inte är ett ingripande beslut utan ett konstaterande utifrån de underlag som förvaltningen har. Därför är det naturligt att frågan avgörs på delegation.

På förvaltningsnivå finns *Rutin för skolplikt och närvaro*. Rutinen berör frånvaro i förskola, grundskola och fritidshem ur perspektiven:

- elevers rätt till utbildning
- främjande arbete
- säkerställande av skolpliktigas elevers rätt till utbildning
- föreläggande och vite

Enligt planeringsstrateg revideras rutinerna vid behov. Intervjuade rektorer bedömer att rutinerna är tydliga och finns tillgängliga på intranätet. Rektorer berättar att de oftast också för dialog med planeringsstrateg i skolpliktsärenden för att säkra en korrekt

² Reglemente för barn- och ungdomsnämnden, beslutad av kommunfullmäktige 2023-06-14

³ BUN 2024-02-20 § 7

⁴ *Delegationsordning för barn- och ungdomsnämnden*, 2.6.6

⁵ HFD 2022 ref. 13

2024-09-26

handläggning. Planeringsstrategen verifierar detta och bedömer att dialogen mellan förvaltningen och skolenheterna är god.

Skolfrånvaro

I rutinen finns flödesschema för när elev med skolplacering är frånvarande. Av flödesschemat framgår bland annat att skolfrånvaro kan leda till att frånvaroutredning ska inledas eller utredning om skolplikt. Frånvaroutredning ska göras i en mall som finns tillgänglig digitalt och "göras i samverkan med elev, vårdnadshavare, EHT [elevhälsoteam, revisors anm.] och mentor/klasslärare. Den förvaltningsövergripande rutinen är skriven för att passa alla kommunens skolenheter, varför varje skola ska komplettera rutinen med fördelning av ansvar och hur rutinen ska tillämpas på respektive enhet. Merparten av rektorerna anger att de har lokala rutiner för arbetet med skolfrånvaro.

Att en frånvaroutredning ska göras i en mall och dokumenteras digitalt framgår av rutinen. Var ansvaret ligger och hur elevhälsan ska involveras avgörs på respektive skola. Den centrala rutinen anger att arbetet enligt flödesschemat ska inledas på elevens frånvaro överstiger 15 procent under de senaste tio veckorna eller om frånvaron är oroande. När en utredning om skolfrånvaro inleds ska anmälan till huvudmannens göras snarast, enligt rutinen. Efter att en utredning genomförts fattar rektor beslut om åtgärder. Dessa åtgärder ska dokumenteras i en handlingsplan, som revideras vid behov. Ärendet avslutas då åtgärderna har fått effekt. All dokumentation sker i elevhälsans digitala system.

Frågan om huvudmannens ansvar att lämna information till hemkommunen tas upp i rutindokumentet genom hänvisning till gällande lagstiftning och i rutin gällande skolplacering. Anmälan till hemkommun angående elever som utreds för skolfrånvaro i Alingsås kommuns skolor regleras inte. Handläggning av ärenden kopplade till frånvaro hos hemkommunens barn som läser hos andra huvudmän regleras inte i riktlinje eller rutin. Däremot finns en e-tjänst för annan huvudman att använda då frånvaroutredning inletts för skolpliktig elev hemmahörande i Alingsås kommun.⁶ Planeringsstrateg anger att det finns en odokumenterad rutin för regelbundna avstämningar av vilka elever som går hos fristående huvudmän mellan Alingsås kommun och de fristående skolorna.

I intervjuer anger rektorer och lärare hur skolan agerar då en elev är frånvarande. För elever i låg- och mellanstadiet tas i huvudsak kontakt med vårdnadshavare före förmiddagsrasten om eleven uteblir och inte är registrerad i frånvarosystemet. Det görs av klasslärare eller annan personal på skolan. Det finns också klasslärare som sms:ar, antingen med tjänstetelefon eller privat telefon, vårdnadshavarna när barnet inte kommer till skolan. I de flesta fall återkommer vårdnadshavaren med uppgift om att frånvarooanmälan har glömts bort. Om läraren inte får kontakt fortgår eftersökning. Om det är en elev med känd frånvaroproblematik kan det vara specialpedagogen som tar kontakt. Vårdnadshavare till elever på högstadiet får ingen personlig information om frånvaro utan får automatiskt meddelande genom frånvaroprogrammet.

⁶ Anmälan till hemkommun om att frånvaroutredning har inletts för skolpliktig elev - Alingsås kommun (alingsas.se), 2024-04-17 kl. 08:45

2024-09-26

På skolenheterna finns lokala rutiner för hur uppföljning av total frånvaro ska göras. Lärarna berättar att de två gånger per termin eller var tionde vecka ska analysera frånvaron för de elever som de ansvarar för. Om det finns skäl för oro så meddelas rektor och elevhälsoteam. Dessförinnan har lärarna, enligt rutinen, lyft frånvaron med både elev och vårdnadshavare. Lärarna berättar att de väljer de kontaktvägar som de tycker fungerar bäst såsom sms, mejl och fysiskt möte. Var tionde vecka redovisar rektorerna frånvaro till verksamhetsutvecklare på förvaltningen. Rektor kan få återkoppling från förvaltningen.

Om rektor känner oro för en elevs skolfrånvaro görs en utredning. En utredning görs alltså inte för varje elev som har en frånvaro över 15 procent. Det vore ogörligt och skulle ta bort förutsättningarna för främjande, förebyggande och åtgärdande arbete med eleverna, menar rektorerna. Av intervjuer framgår att anmälan till huvudman i samband med att utredning har startats inte har gjorts kontinuerligt. Nämnden har därmed inte heller kontinuerligt tagit del av hur många utredningar som har startats. Intervjuade rektorer berättar att en modul till det digitala elevhälsoprogrammet är beställd som ska underlätta och säkerställa anmälan till huvudmannen. Förvaltningschef och verksamhetsutvecklare konstaterar att anmälan till huvudman inte har gjorts, men att förvaltningen noterat bristen och att en ny modul i det digitala systemet kommer att vara på plats inom kort.

Enligt rektorer är problematisk skolfrånvaro sällan en följd av pedagogiska tillkortakommanden, utan har i hög grad psykosociala orsaker. Många barn, både pojkar och flickor har ångest och svårt att ta sig till skolan eller vara i skolan. Inte sällan kan föräldraskapet brista. Flera respondenter menar att vissa vårdnadshavare har svårt att sätta gränser för sina barn; det kan bland annat gälla spelande och hur sociala medier används. Brister i föräldraskapet är dock inte beroende av socioekonomisk ställning. Samverkan med socialtjänsten blir då av stor betydelse. Rektorerna bedömer att socialtjänsten kan erbjuda bra stöd till vårdnadshavare utan att de behöver bli föremål för ett formellt ärende inom socialtjänsten.

Både intervjuade rektorer och lärare bedömer att frågan om ledighet för semesterresa utomlands är problematisk. Vårdnadshavare kan åka även om ledighetsansökan avslås och eventuellt sjukanmäla sina barn under perioden för resan. Lärare menar att rektorer kan bevilja ledighet även om lärarna har avstyrkt en resa. Barn- och ungdomsförvaltningen anger i sin senaste frånvaroanalys⁷ att beviljandet av ledighet vid till exempel semesterresor behöver ses över. Förvaltningschefen menar att det är ytterst få ärenden som berör semesterresor under längre tid och därför blir skolpliktsärenden.

Skolplikt

Under 2023 flyttades skolbevakningen från respektive skolenhet till förvaltningen och en central skolpliktsutredare som tituleras planeringsstrateg. Planeringsstrategen följer kontinuerligt, en gång varannan vecka, upp om nya barn med skolplikt, men utan skolplacering, har folkbokförts i kommunen. I praktiken görs det dock dagligen, enligt planeringsstrateg. Planeringsstrategens skolpliktsbevakning regleras i flödesschema i

⁷ Frånvaroanalys, barn- och ungdomsförvaltningen 2023-08-21 till 2023-10-27

2024-09-26

förvaltningens rutin. Om kontakt med vårdnadshavare inte fås omgående ska en skolpliktsutredning startas.

I rutinen redovisas hur kontakt med elevs vårdnadshavare kan sökas. Det gäller till exempel olika kontaktkanaler till vårdnadshavarna, kontakt med släktingar och sökningar på internet. Kontaktförsöken ska dokumenteras digitalt och eventuella bilagor ska bifogas i det digitala systemet. När kontakt upprättas ska elevens vistelseort utredas och orsakerna till att eleven inte uppfyller skolplikten sökas. Ett avsnitt i rutinen berör specifikt frågan om skolpliktens upphörande. Bland annat påtalas vikten av "gedigen utredning".

Då ett barn inte uppfyller skolplikten kan det också vara av betydelse för andra myndigheter att få information. Det gäller, enligt förvaltningen rutin: Försäkringskassan, Skatteverket och socialförvaltningen.

En andra rutin benämns *Hur enheter ska agera när de får uppgifter om skolpliktig elevs längre utlandsvistelse*. Dokumentet benämns också *Lathund* och är en enklare sammanställning av uppgifter i *Rutin för skolplikt och närvaro* över hur personal ska agera om de får uppgifter om elevs längre utlandsvistelse. Av *Rutin för skolplikt och närvaro*⁸ framgår att beslut om att undanta elever från skolplikt på grund av varaktig vistelse utomlands fattas på delegation av verksamhetschef.⁹ Detta överensstämmer med nämndens delegationsordning.

Beslut om föreläggande och föreläggande vid vite berörs i *Rutin för skolplikt och närvaro*, men kommer också att regleras i en särskild riktlinje, *Riktlinje Föreläggande med vite*. Riktlinjen finns vid tiden för granskningen i ett utkast. Av utkastet framgår att riktlinjen både berör föreläggandets juridiska grund och hur föreläggande vid vite utformas och delges samt vitets storlek med mera.¹⁰

Alingsås kommun tillhandahåller blanketter för *Anmälan om längre vistelse utomlands* och *Ansökan om fullgörande av skolplikt på annat sätt*. Till ansökan finns också mall för rektors bedömning om ansökan bör tillstyrkas eller avslås.

I intervjuer framgår att rektorerna ansvarar för utredning och åtgärder av elevs problematiska frånvaro så länge som rektorerna bedömer att det finns åtgärder att vidta. Det har under den senaste mandatperioden inte funnits något ärende där problematisk frånvaro eller total frånvaro berott på att vårdnadshavare inte gjort vad som ankommer på dem. Det gäller även då vårdnadshavare till kommunen har angett att eleven läser vid en skola utomlands och kommer att göra så under kortare eller längre period. Planeringsstrateg menar att förvaltningen bedömer att förutsättningar för föreläggande gentemot vårdnadshavare endast föreligger om kommunen kan bevisa att vårdnadshavaren obstruerar. Den bilden delas av intervjuad verksamhetsutvecklare.

⁸ Beslut av förvaltningschef 2023-03-06

⁹ *Rutin för skolplikt och närvaro*, sid. 9

¹⁰ Riktlinjen antogs av barn- och ungdomsnämnden 2024-05-21 § 37

3.1.1 Bedömning

Vår bedömning är att det i allt väsentligt finns riktlinjer och rutiner men att anmälan till huvudman inte görs i enlighet med 7 kap. 19 a § SkoL.

Vi bedömer att det finns rutiner för att tillse att skolplikt fullgörs och för beslut om att skolplikten upphör. Det finns också rutin för beslut om föreläggande och föreläggande vid vite, för utredning av skolfrånvaro, samråd med elevhälsan och anmälan till huvudman. Det framgår emellertid inte hur anmälan till huvudman ska göras vid inledd frånvaroutredning eller anmälan av frånvarande elever till annan hemkommun. Arbete med framtagande av riktlinjer för skolpliktsbevakning pågår och kan beaktas där.

Av granskningen framgår att rektor inte snarast anmält till huvudmannen att utredning inletts enligt 7 kap. 19 a § § skollagen. Vi bedömer att antalet anmälningar till huvudmannen bör redovisas för nämnden vid närmaste sammanträde.

Barn- och ungdomsnämnden bedömer inte att föreläggande eller föreläggande vid vite kan användas i de ärenden som har funnits i kommunen. Att lagstiftaren ställer stora krav på att utreda orsakerna till frånvaro som medför att skolplikten inte uppfylls är klart. Vi ser emellertid en risk för att brister i uppfyllande av skolplikten försvåras om barn- och ungdomsnämnden, i de fall det framgår att vårdnadshavare har tagit barnet från skolan för semesterresa eller annan verksamhet utanför skolan, inte använder sig av de medel som lagstiftaren ger hemkommunen, det vill säga föreläggande och föreläggande vid vite.

Vi bedömer vidare att beslut om skolpliktens upphörande är ett för individen ingripande beslut. Huruvida avgörandet kan delegeras eller inte utifrån 6 kap. 38 § KL¹¹ avgör dock barn- och ungdomsnämnden efter noggranna överväganden. Vi bedömer inte att barn- och ungdomsnämnden har gjort sådana noggranna överväganden inför beslut om delegation.

3.2 Beslut om upphörande av skolplikt - stickprov

I granskningen har särskilt fokus lagts på om hemkommunen fattat beslut om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse utomlands. Sex stickprov har tagits av totalt elva ärenden. Resultaten av stickproven redovisas översiktligt nedan.

Granskningen visar att barn- och ungdomsnämnden **inte har fattat beslut** om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse utomlands före mars 2024. Enligt nämndens presidium har inga beslut fattats då frågan inte aktualiserats. Planeringsstrategen menar att utredningar har gjorts då skolpliktig elev bedöms ha befunnit sig utomlands. Däremot har nämnden inte fattat beslut om skolpliktens upphörande.

I faktagranskningen har framkommit: "att det funnits ärenden av den här typen tidigare, men att beslutet om att skolplikten skulle upphöra då inte fattats av barn- och ungdomsnämnden (eller på delegation från nämnden), utan setts som verkställighet

¹¹ Beslutanderätten får inte delegeras när det bland annat gäller "ärenden som gäller myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt".

2024-09-26

utifrån skollagen. Verkställigheten har då, på samma sätt som vid de beslut som nu fattas på delegation, föregåtts av utredningar, bedömningar och avvägningar för att fastställa att eleven vistas varaktigt utomlands, utifrån vad som framkommit i utredningarna”.

Verksamhetsutvecklaren framför vidare i ett skriftligt svar på frågan om tillgång till verkställighetsbeslut att bedömningar rörande skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse utomlands ”gjorts av aktuell tjänsteperson (i regel skoladministratör)”. ”Då ärenden hanteras som verkställighet och inte beslut i förvaltningsrättslig mening saknas därför diarieförda beslut”, enligt verksamhetsutvecklare.

Av granskningen har framkommit att **elva ärenden** blev aktuella och resulterade i beslut; **tio ärenden under mars 2024** och **ett i april 2024**.¹²

Nedan beskrivs översiktligt ett beslut om skolpliktens upphörande efter anmälan av vårdnadshavare. Av dokumentet framgår innebörden av beslutet, vilket i förekommande fall var att skolplikten upphörde. Beslutet motiverades med att utlandsvistelsen skulle överstiga sex månader och att de uppgifter om studier vid en skola i ett annat europeiskt land verifierades av administrationen vid den utländska skolan. Beslutet är undertecknat av verksamhetschef. Till ärendet finns också kopplat vårdnadshavarnas anmälan om längre vistelse utomlands och administrativ anteckning om att rektor har verifierat vårdnadshavarnas uppgifter genom kontakt med den nya skolan. Övriga stickprov, med ett undantag följer beskrivningen ovan. I ett ärende initieras ärendet av att elev inte återkommer till skolan efter sommarlovet. Av digitala noteringar framgår att tjänstepersoner på elevens skolenhet och planeringsstrateg har efterfrågat dokument som styrker längre utlandsvistelse. Verksamhetschef beslutar om skolpliktens upphörande efter att lärare telefonledes fått det verifierat att eleven läser vid en skola. Ett intyg för elevens syskon från samma skola används också som stöd för beslut om upphörande av skolplikt.

3.2.1 Bedömning

Vår bedömning är att nämnden idag fattar beslut om upphörande av skolplikt, på grund av varaktig utlandsvistelse, med tillräckligt underlag. Men att så inte var fallet före februari/mars 2024.

Av granskningen framgår att det har funnits ärenden före mars 2024, men att beslut om skolpliktens upphörande inte har fattats av nämnden då förvaltningen bedömt att det har varit fråga om verkställighet. Vi bedömer att beslut om skolpliktens upphörande är ett för den enskilde ingripande beslut och vi menar att beslut i fråga om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse utomlands inte kan betraktas som verkställighet. Handläggningen har därmed varit behäftad med allvarliga brister, enligt vår bedömning.

Av granskningen framkommer att barn- och ungdomsnämnden inte har fattat några beslut före mars 2024. Det finns inte heller några diarieförda verkställighetsbeslut att tillgå. Stickprov har därmed inte kunnat genomföras på ärenden äldre än mars 2024.

¹² 2024-03-22, 2024-03-22, 2024-03-22, 2024-03-22, 2024-03-22, 2024-03-25, 2024-03-25, 2024-03-25, 2024-03-25, 2024-03-25 och 2024-04-24

Vi konstaterar att beslut om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse utomlands efter mars 2024 fattas på delegation. Vi bedömer, utifrån stickprov som har tagit på beslut fattade efter mars 2024, att adekvata underlag och uppgifter efterfrågas och att dessa i allt väsentligt dokumenteras i förvaltningens digitala ärendehanteringssystem.

3.3 Digitala system

Inom barn- och ungdomsnämndens ansvarsområden används flera digitala system. Alla skolpliktiga elever registreras i ett digitalt system. I systemet anges också elevens skolplacering som kan vara i någon av kommunens egna skolenheter, i annan kommun eller vid fristående skolenhet. Ett andra system omfattar grundskolornas och fritidshemmens digitala schemalägnings- och frånvarosystem. I systemet anmäler vårdnadshavare barnens frånvaro, registrerar lärare frånvaro och hämtar lärare och annan personal frånvarostatistik för uppföljning och analys. Information om anmälan om frånvaro finns på kommunens hemsida.¹³ Förutom att göra frånvaroanmälan digitalt kan den också göras telefonledes till en telefonsvarare, som ger information på svenska, albanska, arabiska, engelska och somaliska. Om ett barn har varit frånvarande utan att vara anmält skickas en avisering automatiskt till vårdnadshavarnas telefon eller e-post.

Ett par rektorerna menar att frånvaroanmälan borde göras genom e-legitimation för att förhindra att elever, särskilt på högstadiet, anmäler sin egen frånvaro genom vårdnadshavarnas inloggning.

Utredningar om elevs frånvaro och skolplikt dokumenteras och bevaras i elevakt i ett tredje digitalt system, som också omfattar journaler och anteckningar från elevhälsans olika insatser. I ett fjärde digitalt ärendehanteringssystem (diarium) finns beslut och underlag såsom intyg, ansökningar, mejl och tjänsteanteckningar.

Intervjuade rektorer och lärare bedömer att skolornas digitala system för frånvarorapportering och frånvarouppföljning i huvudsak är ändamålsenligt. Systemet är inte helt användarvänligt, men det statistiska materialet som kan hämtas ur systemet är bra. Uppgifter kan hämtas ut både i form av tabeller och grafiska beskrivningar. De sistnämnda är ett gott stöd för att både vårdnadshavare och elever ska förstå konsekvensen av skolfrånvaro.

3.3.1 Bedömning

Vår bedömning är att det finns ändamålsenliga digitala system för registrering och uppföljning av frånvaro.

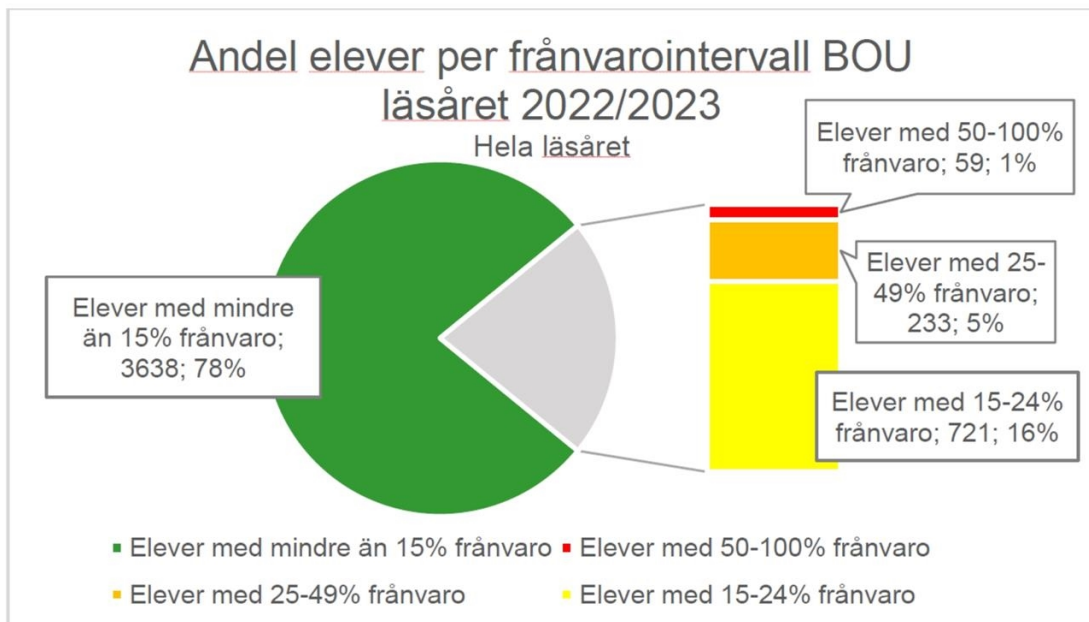
Vi konstaterar att det finns digitala system för anmälan, registrering och uppföljning av frånvaro. Utifrån uppgifter från rektorer och lärare bedömer vi att systemen är ändamålsenliga.

¹³ Anmäla frånvaro och ansöka om ledighet - Alingsås kommun (alingsas.se), 2024-04-17 kl. 09:30

3.4 Uppföljning

Tre gånger per år¹⁴ genomför barn- och ungdomsförvaltningen, inom ram för det systematiska kvalitetsarbetet, "en fördjupad analys av elevers frånvaro på huvudmannanivå".¹⁵ Arbetet på huvudmannanivå bygger på den uppföljning med analys som genomförs på respektive skolenhet. Syftet med huvudmannans uppföljning är att "söka orsaker" och "identifiera framgångsfaktorer".

Samlad frånvaro och handlingsplaner för ökad närvaro redovisas i tabeller och diagram. Redovisningen omfattar bland annat skillnaden mellan årskurserna F-6 och 7-9. Nedan ges ett exempel på redovisning ur barn- och ungdomsförvaltningens redovisning för nämnden. Den visar samlad frånvaro under läsåret 2022/2023.

Barn- och ungdomsförvaltningen

Av rapporten framgår bland annat att en stor andel av de elever som har hög skolfrånvaro "har olika typer av psykisk ohälsa". Till viss del sker samverkan med andra aktörer såsom socialtjänst och region. Även faktorer i skolan, såsom "förmåga att skapa tillgängliga lärmiljöer" kan förklara skolfrånvaro. Av förvaltningens analys framgår vidare att problematisk skolfrånvaro grundläggs redan i tidiga år. Insatser vidtas på individnivå, men förvaltningen menar att respektive skolas förmåga att analysera strukturella förklaringar behöver utvecklas. Skolfrånvaro har minskat något på F-6-enheter, vilket på längre sikt bedöms få positiva konsekvenser på frånvaron i högstadiet. På övergripande nivå utvecklar barn- och elevhälsan arbetet med frånvaroutredningar och handlingsplaner utifrån aktuell forskning, enligt förvaltningens

¹⁴ Mätperiod 1 skolstart-höstlov, mätperiod 2 höstlov till sportlov, mätperiod 3 sportlov-skolavslutning

¹⁵ *Frånvaroanalys*, verksamhetsåret 22/23

2024-09-26

rapport. I frånvarooanalysen berörs inte frågan om elever som är frånvarande från skolan därför att de befinner sig utomlands.

Den senaste helårsredovisningen behandlades och godkändes av barn- och ungdomsnämnden vid dess sammanträde i september 2023.¹⁶ Därefter behandlades delårsredovisning av skolfrånvaro med analyser vid sammanträdet i december 2023.¹⁷

Den senaste rapporten avsåg period 1, det vill säga från skolstart till höstlov 2023. Antal elever med en frånvaro över 50 procent uppgick då till 70, vilket var fler än läsåret dessförinnan. Antalet handlingsplaner ökade från 65 läsåret 2022/2023 till 104 innevarande läsåret. Uppföljning görs också av avslutade handlingsplaner. Förvaltningschefen bedömer att antalet handlingsplaner motsvarar det faktiska antalet elever med upprepad eller längre frånvaro. I frånvarooanalysen redovisas inget om de elever som i mars 2024 blir föremål för beslut om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse utomlands.

Nämnden har däremot inte följt upp att vårdnadshavare till omyndiga elever informeras om frånvaron. Flera respondenter verifierar dock att vårdnadshavarna genom det digitala systemet får automatiskt meddelande om barnet uteblir från skolan utan att vara frånvaroanmäld.

Förutom kontinuerlig uppföljning av skolfrånvaro följer nämnden också upp bevakning av skolplikt två gånger per år, i september och i januari. Redovisning av skolpliktsbevakning godkändes av nämnden vid sammanträdet i oktober 2023¹⁸ respektive i februari 2024¹⁹. Av den senaste redovisningen framgår att det i januari 2024 fanns 17 skolpliktiga elever bokförda i Alingsås som saknade skolplacering. Samtliga ärenden är under utredning och anmälda till både Försäkringskassan och Skatteverket. Inget ärende är dock, enligt nämndens protokoll, föremål för föreläggande riktat mot vårdnadshavare. Ärendena kan dock komma att bli föremål för beslut om skolpliktens upphörande, enligt protokollet.

3.4.1 Bedömning

Vår bedömning är att nämnden i allt väsentligt följer upp olika aspekter av frånvaro.

Uppföljning gör på huvudmannanivå inom ram för systematiskt kvalitetsarbete. Vi bedömer också att orsaker analyseras och åtgärder vidtas. Vi saknar uppföljning av elever som utreds för eventuellt beslut om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse utomlands och variationer i skolfrånvaro mellan skolenheter, vilket vi bedömer är särskilt angeläget då nämnden inte har tagit del av anmälningar från enheterna. För övrigt redovisas två gånger per år förvaltningens skolpliktsbevakning.

Nämnden har inte följt upp att vårdnadshavare till omyndiga elever informeras om frånvaron.

¹⁶ BUN 2023-09-12 § 66

¹⁷ BUN 2023-12-12 § 92

¹⁸ BUN 2024-10-24 § 75

¹⁹ BUN 2024-02-20 § 15

4 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit att bedöma om barn- och ungdomsnämnden har en tillräcklig kontroll och uppföljning av skolplikt och frånvaro i grundskola.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att det har funnits allvarliga brister i nämndens styrning, då nämnden inte har fattat beslut om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse i utomlands fram till mars månad 2024. Vi bedömer emellertid att barn- och ungdomsnämnden idag i allt väsentligt har en tillräcklig kontroll och uppföljning av skolplikt och frånvaro i grundskola.

Av granskningen framgår att det inte har funnits några beslut om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse utomlands före mars 2024.

Vi bedömer att barn- och ungdomsnämndens handläggning av skolpliktsärenden kopplade till varaktig vistelse utomlands fram till mars 2024 har varit behäftade med allvarliga brister, då beslut fattats genom verkställighet och inte diarieförts.

Granskningen visar att delegationsordningen har ändrats under februari 2024, genom att ärenden avseende beslut om skolpliktens upphörande till följd av varaktig vistelse utomlands har delegerats till verksamhetschef.

Presidiet framför dock att det är av vikt att nämnden inte till förvaltningen avhänder sig ansvaret för beslut i betydande ärenden.

Vi bedömer att beslut om skolpliktens upphörande är ett för individen ingripande beslut. Huruvida avgörandet kan delegeras eller inte utifrån 6 kap. 38 § KL avgör dock barn- och ungdomsnämnden efter noggranna överväganden. **Vi bedömer** att barn- och ungdomsnämnden inte har gjort sådana noggranna överväganden inför beslut om delegation.

Vi bedömer att barn- och ungdomsnämnden har dokumenterade rutiner för arbetet med skolplikt och skolfrånvaro. Nämnden har också nyligen beslutat om nya riktlinjer vad gäller föreläggande och föreläggande vid vite.

Av intervjuer framgår att anmälan till huvudman i samband med att utredning om frånvaro har startats inte har gjorts kontinuerligt. Nämnden har därmed inte heller kontinuerligt tagit del av hur många utredningar som har startats.

Av granskningen har framkommit att beslut om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse utomlands har fattats i **elva ärenden** under mars och april 2024, det vill säga under granskningens gång. Beslut om skolpliktens upphörande på grund av varaktig vistelse utomlands har i huvudsak motiverats med vistelse utomlands under längre period än sex månader och intyg från skola.

I kommunen används flera olika digitala system för arbete med skolplikt och skolfrånvaro. Systemet för registrering och uppföljning bedöms av respondenterna vara ändamålsenligt. Nämnden följer upp elevernas frånvaro samt om frånvaro utreds och åtgärder vidtas. Nämnden har däremot inte följt upp att vårdnadshavare till omyndiga elever informeras om frånvaron. Respondenterna verifierar dock att så görs genom det digitala systemet.

Alingsås kommun

Granskning av kommunens uppföljning och kontroll av skolplikt och skolfrånvaro

2024-09-26

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi barn- och ungdomsnämnden att:

- tillse att noggranna överväganden inför delegation av ärenden görs mot bakgrund av kommunallagens reglering av delegation av beslutanderätt. (6 kap. 38 § KL)
- tillse att rektor anmäler till huvudman då utredning om frånvaro inleds. (7 kap. 19 a § SkoL)
- använda de medel som lagstiftaren ger hemkommunen så att barns rätt till grundläggande utbildning säkerställs. Det kan gälla föreläggande och föreläggande vid vite då barn, som omfattas av skolplikt, befinner sig utomlands. (7 kap. 23 § SkoL)
- i huvudmannens uppföljning av skolfrånvaro även analysera variationer i skolfrånvaro på enhetsnivå. (4 kap. 3 § SkoL)

Datum som ovan

KPMG AB

Joakim Nertyk

*Certifierad kommunal yrkesrevisor
Specialist skolväsendet*

Viktoria Bernstam

*Kundansvarig
Certifierad kommunal yrkesrevisor*

Nämndinitiativ: Ny
ersättningsmodell för
lokalkostnader till fristående
verksamhet,
Socialdemokraterna

6

2024.151 BUN

2024-12-03

§ 62 2024.151 BUN

Nämndinitiativ: Ny ersättningsmodell för lokalkostnader till fristående verksamhet, Socialdemokraterna**Ärendebeskrivning**

Barn- och ungdomsnämnden beslutade 24-04-23 §31 om att ge barn- och ungdomsförvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med:

- förslag till beräkningsmodell för lokalkostnader som utgår ifrån att fristående verksamhet ska ersättas med deras faktiska lokalkostnader upp till ett tak av kommunens genomsnittliga lokalkostnader.

Förvaltningen har gjort en utredning som presenterar nuläge för hur ersättning av lokalkostnader till fristående huvudmän hanteras och beräknas och den rättsliga reglering som förvaltningen grundar det på. Utredningen ger en överblick över rättsläget och presentation av domar som ligger till grund för det ställningstagande som förvaltningen har utgått från. Ställningstagandet är att det är skolförordningens huvudregel som gäller vid ersättning av lokalkostnader. Enligt huvudregeln ska ersättning för lokalkostnader motsvara hemkommunens genomsnittliga lokalkostnad per barn och elev i motsvarande verksamhet.

Beredning

Barn- och ungdomsförvaltningen har i skrivelse den 26 november 2024 lämnat följande yttrande:

Nämndens uppdrag till förvaltningen utgår från antaganden om att en annan modell än hemkommunens genomsnittliga lokalkostnad skulle minska ersättningen till fristående aktörer genom ett tak för lokalkostnaderna. Det finns flera domar som visar på att Skolförordningen inte ger utrymme för kommunen att genomföra en sådan beräkningsmodell. Förvaltningen bedömer utifrån genomförd utredning att det inte är möjligt att presentera en beräkningsmodell utifrån nämndens uppdrag som är förenlig med aktuell reglering av ersättning till fristående aktörer.

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut: Barn- och ungdomsnämnden fattar beslut enligt förvaltningens bedömning.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Ny ersättningsmodell för lokalkostnader till fristående huvudmän
- Ny ersättningsmodell för lokalkostnader till fristående huvudmän

Datum: 2024-11-18
Handläggare: Kristina Jakobsson
Diariernr: 2024.151 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Ny ersättningsmodell för lokalkostnader till fristående huvudmän

Ärendebeskrivning

Barn- och ungdomsnämnden beslutade 24-04-23 §31 om att ge barn- och ungdomsförvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med:

- förslag till beräkningsmodell för lokalkostnader som utgår ifrån att fristående verksamhet ska ersättas med deras faktiska lokalkostnader upp till ett tak av kommunens genomsnittliga lokalkostnader.

Förvaltningen har gjort en utredning som presenterar nuläge för hur ersättning av lokalkostnader till fristående huvudmän hanteras och beräknas och den rättsliga reglering som förvaltningen grundar det på. Utredningen ger en överblick över rättsläget och presentation av domar som ligger till grund för det ställningstagande som förvaltningen har utgått från. Ställningstagandet är att det är skolförordningens huvudregel som gäller vid ersättning av lokalkostnader. Enligt huvudregeln ska ersättning för lokalkostnader motsvara hemkommunens genomsnittliga lokalkostnad per barn och elev i motsvarande verksamhet.

Förvaltningens yttrande

Nämndens uppdrag till förvaltningen utgår från antaganden om att en annan modell än hemkommunens genomsnittliga lokalkostnad skulle minska ersättningen till fristående aktörer genom ett tak för lokalkostnaderna. Det finns flera domar som visar på att Skolförordningen inte ger utrymme för kommunen att genomföra en sådan beräkningsmodell. Förvaltningen bedömer utifrån genomförd utredning att det inte är möjligt att presentera en beräkningsmodell utifrån nämndens uppdrag som är förenlig med aktuell reglering av ersättning till fristående aktörer.

Ekonomisk bedömning

Beslutet medför inga kostnader.

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden fattar beslut enligt förvaltningens bedömning.

Beslutet ska skickas till

Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till.

Helena Balte
Förvaltningschef

Kristina Jakobsson
Administrativ chef

Helena Balte, Godkännare tjänsteskrivelse, 2024-11-26

Ny ersättningsmodell för lokalkostnader till fristående huvudmän

Barn- och ungdomsnämnden

Typ av dokument: Utredning
Datum för beslut: 2024-12-17
Diarienummer: 2024.151BUN

Bakgrund

Barn- och ungdomsnämnden beslutade 24-04-23 §31 om att ge barn- och ungdomsförvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med:

- förslag till beräkningsmodell för lokalkostnader som utgår ifrån att fristående verksamhet ska ersättas med deras faktiska lokalkostnader upp till ett tak av kommunens genomsnittliga lokalkostnader.

Uppdraget är initierat av Anton César (S), Annika Olofsson (S), Anders Juhlin (S) och Jenny Helgesson (S) den 23 april 2024. Ledamöterna skriver i nämndinitiativet följande:

Barn- och ungdomsnämnden har under flera år haft svårt att hålla budget. Åtstramningar och åtgärder för budget i balans har då riktats mot den delen där det är enklast och snabbast att kapa kostnader - neddragningar på personal. Samtidigt står barn- och ungdomsnämnden kvar med höga fasta kostnader. I kostnadsjämförelser med andra kommuner (BUN 2024-03-26) framgår att Alingsås kommun har högre lokalkostnader än de flesta andra kommuner. Kommunfullmäktige har under de senaste åren beslutat att bygga flera nya, och välbehövliga, skolor utan att skolorganisationen i övrigt har förändrats. Sammantaget betyder detta att Alingsås lokalkostnader kommer att fortsätta öka markant framöver.

I enlighet med skollagen måste kommunen kompensera privata skolor för lokalkostnader och idag beräknas dessa utifrån kommunens kostnader. Det betyder att när vi nu bygger nya skolor kommer vi behöva betala högre summor till privata skolor utan att det motsvaras av ett behov hos dem. Den ersättning som går till privata skolorna kan då exempelvis användas för att ta ut vinster ur privata aktieföretag. Det gynnar knappast kommunens personal och elever. Samtidigt har barn och ungdomsnämnden i år tvingats till kraftiga besparingsåtgärder som drabbar personalen och eleverna hårt. I ett sådant läge behöver kommunen ta ett helhetsgrepp kring nämndens kostnader. Systemet vi har idag går att ändra. Alingsås kommun har rådighet att ändra ersättningsmodellen för lokalkostnader till fristående verksamhet. Skollagen tillåter att fristående verksamhet ersätts med faktiska lokalkostnader istället för schablonbelopp. Det här är särskilt viktigt att se över när kommuner bygger nya skolor. Det är där vi är idag i Alingsås.

Nuläge Alingsås kommun

Barn- och ungdomsnämnden fördelar grundbelopp till fristående huvudman på samma sätt som till kommunala verksamheter, enligt bidrag på lika villkor. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna verksamheten. Grundbeloppet inkluderar undervisning/omsorg, pedagogisk verksamhet, barn och elevhälsa, lärverktyg, utrustning/pedagogiskt material, måltider, lokalvård samt lokaler för förskola och grundskola, fritidshem och förskoleklass.

För att beräkna lokalkostnad per barn och elev utgår förvaltningen från nämndens budgeterade lokalkostnader som fördelas per verksamhet och per barn och elev inom respektive verksamhet. Barn- och ungdomsnämnden beslutar om grundbeloppet där (enligt Skollagen SFS nr 2010:800) det ska framgå vilka delar som ingår.

I grundbeloppet för förskoleklass och grundskola/anpassad grundskola ingår;

- undervisning
- lärverktyg
- elevhälsa
- måltider
- administration 3 %
- mervärdesskatt 6 %
- lokalkostnader

I grundbeloppet för förskola och fritidshem ingår;

- omsorg och pedagogisk verksamhet
- pedagogiskt material och utrustning
- måltider
- administration 3 %
- mervärdesskatt 6 %
- lokalkostnader

I grundbeloppet för pedagogisk omsorg ingår;

- omsorg och pedagogisk verksamhet
- pedagogiskt material och utrustning
- måltider
- administration 1 %
- mervärdesskatt 6 %
- lokalkostnader

Barn- och ungdomsnämndens beslutade grundbelopp betalas ut i helhet till fristående huvudman utan att ställa krav på hur mottagaren fördelar beloppet inom sin verksamhet. Ovan uppdelning är ett krav för nämndens beslut om grundbelopp men det finns inget krav på hur mottagaren fördelar.

Rättslig reglering

Skollagen och Skolförordningen

Hur kommuners ersättning till förskolor och skolor får utformas fastställs i skolregelverket. Där framgår att grundbeloppet till fristående utförare ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna förskolan, förskoleklass, grundskolan eller fritidshemmet¹. Ersättning för lokalkostnader ska enligt huvudregeln motsvara hemkommunens genomsnittliga lokalkostnad per barn eller elev i motsvarande verksamhet².

Skolförordningen kap 14: Särskilt om ersättning för lokalkostnader

6 § Ersättning för lokalkostnader enligt 4 § 7 ska motsvara hemkommunens genomsnittliga lokalkostnad per barn eller elev i motsvarande verksamhet.

Om det finns särskilda skäl, ska ersättningen för lokalkostnader i stället högst motsvara den enskilde huvudmannens faktiska kostnader om dessa är skäliga. Vid prövningen av om det finns särskilda skäl ska hänsyn tas till om skillnaden mellan hemkommunens genomsnittliga lokalkostnader och den enskilde huvudmannens faktiska kostnader är betydande på grund av kommunens investering i nya lokaler, renovering av befintliga lokaler eller någon annan omständighet. Vid prövningen får hänsyn även tas till intresset av att utbildning med en enskild huvudman kan etableras. Förordning (2018:3).

Enligt huvudregeln är det kommunens genomsnittliga lokalkostnad som ska ligga till grund för ersättning. Detta under förutsättning att kommunens lokalkostnader är rättvisande och inte orimligt låga. I förarbetena lyfts två skäl till att regeringen valde genomsnittlig kostnad som huvudregel när regelverket infördes (prop. 2008/09:171). Det ena är att det är administrativt betungande att ta in alla faktiska lokalkostnader. Det andra skälet som lyfts fram formuleras:

"Om huvudmännen för enskild verksamhet utan begränsning skulle få rätt till ersättning för sina faktiska lokalkostnader, kan man inte bortse från risken för att detta kan bli kostnadsdrivande. Det skulle dessutom innebära ett väsentligt avsteg från likabehandlingsprincipen och minska konkurrensneutraliteten. Ersättningen för lokalkostnader ska i princip varken vara lägre eller högre än vad kommunen betalar för sina egna skollokaler."

¹ Skollagen (2010:800)

² 14 kap. 6 § Skolförordningen (2011:185)

Rättsläget

Sveriges kommuner och regioner (SKR) har samlat domar om rättsläget vad gäller ersättning för lokalkostnader till fristående aktörer. SKR har identifierat 4 undantag enligt vilka en kommun kan frångå huvudregeln.

Undantag 1³: Kommunen är en liten kommun med få enheter som är nybyggda/renoverade eller omvänt är mycket slitna vilket innebär påtagligt högre alternativt lägre kostnader än ett förväntat genomsnitt.

Undantag 2⁴: Kommunen uppvisar stora skillnader på lokalkostnader mellan glesbygd och tätort. Det är då möjligt att utgå från genomsnitt av kommunens lokalkostnader inom olika geografiska områden.

Undantag 3⁵: Det är möjligt att ge särskild ersättning till en (eller flera) fristående huvudman när kommunen vill uppmuntra nyetableringar. Detta är det enda undantag där SKR bedömer att det är möjligt med särbehandling en viss enskild huvudman. Om en enskild huvudman bygger exempelvis en ny förskola i ett område där kommunen hade blivit tvungen att bygga nytt, kan kommunen ge just den enskilde huvudmannen en särskild ersättning. Det kan vara i form av faktisk lokalersättning, ett startbidrag eller annan extra ersättning.

Undantag 4⁶: Kommuner vars genomsnittliga lokalkostnader har ökat p.g.a. investeringar i nya lokaler eller renoveringar av befintliga lokaler. SKR konstaterar att undantag 4 är "samma som det första [undantaget] men det begränsas inte till små kommuner. Kommuner med höga lokalkostnader till följd av nybyggnationer eller renoveringar, får möjlighet att inte behöva betala de fristående skolhuvudmännen samma ersättning. Istället ska ersättningen motsvara de fristående skolornas lägre faktiska kostnader."

Det är inte tillåtet att inom ramen för huvudregeln sänka kommunens genomsnittliga lokalkostnader per elev genom att exkludera lokaler (exempelvis nybyggda/renoverade skolbyggnader) från beräkningarna. SKR konkluderar att "Det finns /.../ en dom mot att undanta en eller flera skolor när man räknar genomsnittet."

Rättsfall

Det finns två domar från kammarrätten i Sundsvall (Sundsvall KR 2964–10 och Sundsvall KR 1439–10) då kommunen har tillämpat undantagsregeln och samtidigt begränsat

³ Propositionen 2008/09:171 Offentliga bidrag på lika villkor

⁴ Propositionen 2008/09:171 Offentliga bidrag på lika villkor

⁵ Propositionen 2009/10:157, Bidragsvillkor för fristående verksamheter

⁶ Skol- och gymnasieförordningarna (14 kap 6§ och 13 kap 5§)

maxkostnaden till kommunens genomsnitt. Enligt dessa domar ger inte förordningen utrymme för att kombinera huvud- och undantagsregel.

I ovan nämnda domar konstaterar kammarrätten:

”Som huvudregel ska ersättningen för friskolornas lokalkostnad motsvara kommunens genomsnittliga lokalkostnader per elev för motsvarande verksamhet. Om det finns särskilda skäl (undantagsregeln) ska ersättningen för lokalkostnaderna i stället högst motsvara den fristående skolans faktiska kostnader om dessa är skäliga. Förordningen ger inte utrymme för kommunen att kombinera de två olika beräkningssätten. /.../ Kommunen [Piteå kommun] är av uppfattningen att den tillämpat undantagsregeln. Stöd för detta ställningstagande finns i kommunens principbeslut där det anges att bidrag utgår till faktisk lokalkostnad. Samtidigt anges i samma principbeslut att nämnda belopp maximalt får uppgå till den genomsnittliga kostnaden för kommunens lokaler. Det sistnämnda är inte förenligt med undantagsregeln.”

Sammantaget ansåg kammarrätten att kommunen i sitt beslut tillämpat de två alternativa reglerna som ska ligga till grund för beräkning av ersättning för lokalkostnaderna, vilket inte är förenligt med förordningen.

Omvärldsbevakning

Tillämpning i andra kommuner

Utifrån en omvärldsbevakning finns det kommuner som har upprättat riktlinjer för att ge fristående huvudman för förskola och skola möjlighet till nyetablering inom kommunen genom att ersätta faktisk lokalhyra. Det finns även kommuner som ersätter fristående huvudmän för faktisk lokalkostnad.

Täby kommun

Täby kommun förväntar sig en befolkningsökning som ökar behovet av förskoleplatser. Eftersom det saknas tillräckligt med befintliga platser måste behovet tillgodoses genom nyproduktion eller ombyggnation. Den nuvarande förskolepengen täcker inte marknadshyran för nya eller renoverade lokaler. Kommunen kan under vissa förutsättningar ge ersättning för faktisk hyra till förskolor i dessa lokaler.

Kungälv kommun

Kungälvs kommun tillämpar faktisk lokalkostnad för huvudmän inom förskola och skola, med syfte att uppmuntra nyetablering av förskolor och skolor i områden i Kungälvs kommun där det finns ett stort behov av utökning av antalet platser. Kommunen har riktlinjer som tydliggör vad som krävs för att beviljas bidrag för faktisk lokalhyra och hur bidrag för faktisk lokalhyra beräknas. Bidrag för faktisk lokalhyra betalas endast ut i undantagsfall.

Ale kommun

Kommunen ersätter fristående huvudmän inom förskola och skola för faktisk lokalkostnad. Modellen har funnits i flera år och just nu pågår ett arbete med att se över modellen.

Härryda kommun

Härryda kommun prövades i förvaltningsrätten efter att ha beslutat att nybyggda friskolor skulle få ersättning motsvarande snittet av de två senaste kommunala skolorna. Förvaltningsrätten bedömde att kommunfullmäktiges generella kostnadsersättningsmodell strider mot 14 kap. 6 § Skolförordningen. Enligt bestämmelsen måste det finnas en konkret huvudman för att värdera lokalkostnadsersättningsens skälighet, vilket saknades i detta fall. Därför upphävdes det överklagade beslutet.

Utredning om skolans finansiering

Regeringen har tillsatt en utredning för att ta fram ett helt nytt finansieringssystem för skolan⁷. Regeringen menar att det i dag finns tydliga brister i hur resurser fördelas till

⁷ Dir. 2023:153 En nationell skolpengsnorm för ökad likvärdighet

fristående skolor samtidigt som det är för stora skillnader i hur mycket olika kommuner satsar på skolan.

Utredaren ska ge förslag på en nationell beräkningsmodell för skolpengen som ska beräkna en lägstanivå för hur mycket resurser varje kommun minst ska tilldela sin egen skolverksamhet och vad ersättningen till enskilda huvudmän minst ska vara. Beräkningsmodellen ska ta hänsyn till huvudmäns olika förutsättningar, behov och ansvar. Modellen innebär också att finansieringen för enskilda huvudmän separeras från den kommunala tilldelningen till de egna skolverksamheterna.

Modellen ska bland annat ta hänsyn till att kommunala och enskilda huvudmän har olika ansvar. Kommunala skolor är till exempel skyldiga att erbjuda alla elever i kommunen plats i en skola nära hemmet, medan fristående skolor inte har det ansvaret. Beräkningsmodellen ska också ta hänsyn till bland annat elevunderlag, var skolan ligger och om skolan har elever som har omfattande behov av särskilt stöd.

Uppdraget att föreslå ett nytt resursfördelningssystem för förskoleklassen, grundskolan och anpassade grundskolan, inklusive för fristående resursskolor i dessa skolformer, ska redovisas senast den 1 april 2025.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att det inte är möjligt att ta fram en beräkningsmodell för lokalkostnader som ersätter fristående huvudmän med deras faktiska lokalkostnader, upp till ett tak av kommunens genomsnittliga lokalkostnader. Barn- och ungdomsförvaltningen gör bedömningen att en beräkningsmodell för faktiska lokalkostnader kombinerat med ett tak inte är förenligt med lagen: Det finns flera domar som visar på att Skolförordningen inte ger utrymme för kommunen att genomföra en sådan beräkningsmodell.

Utöver konstaterade juridiska hinder bedömer förvaltningen ytterligare svårigheter för genomförande av en modell i enlighet med uppdraget.

Likabehandlingsprincipen Fristående huvudmän kan ha mycket varierande lokalkostnader beroende på läge, lokalens skick och andra faktorer. Det skulle innebära ett väsentligt avsteg från likabehandlingsprincipen och minska konkurrensneutraliteten.

Incitament för effektivisering Om fristående huvudmän vet att de får ersättning för sina faktiska kostnader kan det minska incitamenten att effektivisera och hålla nere kostnaderna, vilket kan leda till högre utgifter för kommunen på sikt.

Administrativt merarbete Att hantera och verifiera faktiska lokalkostnader för varje fristående huvudman innebär sannolikt ökat administrativt merarbete för kommunen, vilket kan leda till ineffektivitet och ökade kostnader för handläggning.

Referenser

RiR 2022:17 Skolpengen – effektivitet och konsekvenser

Dir. 2023:153 En nationell skolpengsnorm för ökad likvärdighet

Propositionen 2008/09:171 Offentliga bidrag på lika villkor

Propositionen 2009/10:157, Bidragsvillkor för fristående verksamheter

Skol- och gymnasieförordningarna (14 kap 6§ och 13 kap 5§)

14 kap. 6 § Skolförordningen (2011:185)

Skollagen (2010:800)

Bidrag till fristående skolor – intressanta domar, SKR 2020-05-25

Beslut om fjärrundervisning i modersmål, vietnamesiska

7

2024.377 BUN

2024-12-03

§ 63 2024.377 BUN

Beslut om fjärrundervisning i modersmål, vietnamesiska

Ärendebeskrivning

Med fjärrundervisning avses i skollagen (SFS 2010:800) interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid.

Fjärrundervisning får enligt skollagen användas i grundskolan och anpassade grundskolan under vissa förutsättningar. Fjärrundervisning får anordnas i ämnet modersmål.

Fjärrundervisning får användas om det inte finns någon lärare inom huvudmannens skolenhet som uppfyller kraven på legitimation och behörighet och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan. När fjärrundervisning anordnas ska de elever som deltar i fjärrundervisning göra det i lokaler som skolenheten disponerar och det ska finnas en handledare närvarande.

En huvudman som avser att använda fjärrundervisning i ett visst ämne ska fatta ett beslut om det. Huvudmannen får besluta om att använda fjärrundervisning för högst ett läsår åt gången. Beslutet ska anmälas till Skolinspektionen.

Beredning

Barn- och ungdomsförvaltningen har i skrivelse den 26 november 2024 lämnat följande yttrande:

Enheten för nyanländas lärande har upprepade gånger försökt att rekrytera en modersmållärare i vietnamesiska utan att lyckas. Därför bedöms det som nödvändigt att anordna fjärrundervisning i ämnet på Noltorpsskolan F-3, Noltorpsskolan 4-6, Nalbyskolan och Kullingsbergsskolan. En lämplig lärare som kan genomföra undervisningen och handledare finns.

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut:

Barn- och ungdomsnämnden beslutar att använda fjärrundervisning i modersmål vietnamesiska på Noltorpsskolan F-3, Noltorpsskolan 4-6, Nalbyskolan och Kullingsbergsskolan enligt skollagen kap. 21 § 9 under vårterminen 2025.

Expedieras till

Helena Francois – enhetschef
Christian Jerhov – verksamhetsutvecklare

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Fjärrundervisning i modersmål

Datum: 2024-11-21
Handläggare: Christian Jerhov
Diariernr: 2024.377 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Fjärrundervisning i modersmål

Ärendebeskrivning

Med fjärrundervisning avses i skollagen (SFS 2010:800) interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid.

Fjärrundervisning får enligt skollagen användas i grundskolan och anpassade grundskolan under vissa förutsättningar. Fjärrundervisning får anordnas i ämnet modersmål. Fjärrundervisning får användas om det inte finns någon lärare inom huvudmannens skolenhet som uppfyller kraven på legitimation och behörighet och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan. När fjärrundervisning anordnas ska de elever som deltar i fjärrundervisning göra det i lokaler som skolenheten disponerar och det ska finnas en handledare närvarande.

En huvudman som avser att använda fjärrundervisning i ett visst ämne ska fatta ett beslut om det. Huvudmannen får besluta om att använda fjärrundervisning för högst ett läsår åt gången. Beslutet ska anmälas till Skolinspektionen.

Förvaltningens yttrande

Enheten för nyanländas lärande har upprepade gånger försökt att rekrytera en modersmålslärare i vietnamesiska utan att lyckas. Därför bedöms det som nödvändigt att anordna fjärrundervisning i ämnet på Noltorpsskolan F-3, Noltorpsskolan 4-6, Nalbyskolan och Kullingsbergsskolan. En lämplig lärare som kan genomföra undervisningen och handledare finns.

Ekonomisk bedömning

Kostnaderna för genomförandet av fjärrundervisning i modersmål vietnamesiska ryms inom ansvarig enhets budget.

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden beslutar att använda fjärrundervisning i modersmål vietnamesiska på Noltorpsskolan F-3, Noltorpsskolan 4-6, Nalbyskolan och Kullingsbergsskolan enligt skollagen kap. 21 § 9 under vårterminen 2025.

Beslutet ska skickas till

Helena Francois – enhetschef
Christian Jerhov – verksamhetsutvecklare

Helena Balte
Förvaltningschef
Godkännare tjänsteskrivelse, 2024-11-26

Christian Jerhov
Verksamhetsutvecklare
Helena Balte,

Uppföljning av uppdrag från nämnd till förvaltning 2024

8

2024.376 BUN

2024-12-03

§ 64 2024.376 BUN

Uppföljning av uppdrag från nämnd till förvaltning 2024

Ärendebeskrivning

Enligt barn- och ungdomsnämndens årsplanering följer en uppföljning av de uppdrag barn- och ungdomsnämnden gett förvaltningen under 2024 samt nuläge för tidigare initierade uppdrag.

Beredning

Barn- och ungdomsförvaltningen har i skrivelse den 27 november 2024 lämnat följande yttrande:

Av redovisningen nedan framgår att pågående ärenden rör framtida förskol- och skolorganisation. Uppdrag rörande ersättningsmodell för lokalkostnader återrapporteras i december månad och återkoppling gällande uppdrag rörande utökade insatser för elever med låg eller ingen skolnärvaro planeras till våren 2025.

	Dnr	Uppdrag under 2024	Status Återrapportering
24-04-23	2024.151 BUN § 31	Nämndinitiativ: Ny ersättningsmodell för lokalkostnader till fristående verksamhet	Återrapporteras december 2024
24-06-11	2024.162 BUN § 46	Tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd, återremiss	Återrapporteras december 2024
20-11-24	2020.326 BUN § 95	Förstudie förskola Ingared	Uppdrag rörande tillfällig förskola upphävt 24-06-18.
24-09-17	2023.417 BUN § 60	Uppdrag att påbörja planering för utökade insatser för elever med låg eller ingen skolnärvaro.	Återrapporteras under 2025.

	Dnr	Uppdrag som inte återrapporterats under 2024	Status Återrapportering
19-11-26	2020.057 BUN	Framtida skolorganisation Alingsås Södra kommundel	Ingen återrapportering 2024 (<i>fortsätter</i>)
19-11-	2020.037	Framtida skolorganisation kommundel	Ingen återrapportering

Utdragsbestyrkande

2024-12-03

26	BUN	Bjärke	2024 (fortsätter)
19-11-26	2020.038 BUN	Framtida skolorganisation Långared	Ingen återsrapportering 2024 (fortsätter)
19-11-26	2020.257 BUN	Framtida skolorganisation Förskolor i centralorten	Ingen återsrapportering 2024 (fortsätter)
19-11-26	2020.256 BUN	Framtida skolorganisation F-6 skolor i centralorten	Ingen återsrapportering 2024 (fortsätter)
19-11-26	2020.011 BUN	Framtida skolorganisation 7-9 skolor i centralorten	Ingen återsrapportering 2024 (fortsätter)

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut: Redovisningen godkänns.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Uppföljning av uppdrag från nämnd till förvaltning 2024

Datum: 2024-11-27
Handläggare: Karin Berg
Diariernr: 2024.376 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Uppföljning av uppdrag från nämnd till förvaltning 2024

Ärendebeskrivning

Enligt barn- och ungdomsnämndens årsplanering följer en uppföljning av de uppdrag barn- och ungdomsnämnden gett förvaltningen under 2024 samt nuläge för tidigare initierade uppdrag.

Förvaltningens yttrande

Av redovisningen nedan framgår att pågående ärenden rör framtida förskol- och skolorganisation. Uppdrag rörande ersättningsmodell för lokalkostnader återrapporteras i december månad och återkoppling gällande uppdrag rörande utökade insatser för elever med låg eller ingen skolnärvaro planeras till våren 2025.

	Dnr	Uppdrag under 2024	Status Återrapportering
24-04-23	2024.151 BUN § 31	Nämndinitiativ: Ny ersättningsmodell för lokalkostnader till fristående verksamhet	Återrapporteras december 2024
24-06-11	2024.162 BUN § 46	Tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd, återremiss	Återrapporteras december 2024
20-11-24	2020.326 BUN § 95	Förstudie förskola Ingared	Uppdrag rörande tillfällig förskola upphävt 24-06-18.
24-09-17	2023.417 BUN §60	Uppdrag att påbörja planering för utökade insatser för elever med låg eller ingen skolnärvaro.	Återrapporteras under 2025.

	Dnr	Uppdrag som inte återrapporterats under 2024	Status Återrapportering
19-11-26	2020.057 BUN	Framtida skolorganisation Alingsås Södra kommundel	Ingen återrapportering 2023 <i>(fortsätter)</i>
19-11-26	2020.037 BUN	Framtida skolorganisation kommundel Bjärke	Ingen återrapportering 2023 <i>(fortsätter)</i>
19-11-26	2020.038 BUN	Framtida skolorganisation Långared	Ingen återrapportering 2023 <i>(fortsätter)</i>
19-11-26	2020.257 BUN	Framtida skolorganisation Förskolor i centralorten	Ingen återrapportering 2023 <i>(fortsätter)</i>
19-11-26	2020.256 BUN	Framtida skolorganisation F-6 skolor i centralorten	Ingen återrapportering 2023 <i>(fortsätter)</i>
19-11-26	2020.011 BUN	Framtida skolorganisation 7-9 skolor i centralorten	Ingen återrapportering 2023 <i>(fortsätter)</i>

Ekonomisk bedömning

Beslutet innebär inga kostnader.

Förslag till beslut

Redovisningen godkänns.

Helena Balte
Förvaltningschef

Karin Berg
Verksamhetsutvecklare

Helena Balte, Godkännare tjänsteskrivelse, 2024-11-27

**Barn-och
ungdomsnämndens
ärendeplanering 2025**

9

2024.381 BUN

Datum: 2024-12-10
Handläggare: Karin Berg
Diariernr: 2024.381 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Ärendeplanering Barn- och ungdomsnämnden 2025

Ärendebeskrivning

Ärendeplaneringen syftar till att ge en överblick av kända ärenden inom nämndens uppföljningsansvar och för beslut som kräver nämndens avgörande. Ärendeplaneringen utgår från Barn- och ungdomsnämndens ansvar så som det regleras i Alingsås kommuns reglemente för nämnder och styrelser samt reglemente för Barn- och ungdomsnämnden.

Förvaltningens yttrande

I gemensamt reglemente för kommunstyrelse och nämnder i Alingsås kommun regleras nämndens uppdrag och ansvar för organisation, hållbarhetsarbete, behandling av personuppgifter, rapportering till fullmäktige samt personalansvar. Av barn- och ungdomsnämndens reglemente framgår att nämnden fullgör kommunens uppgifter inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar. Nämndens uppgifter omfattar förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem enligt skollagen (2010:800). Barn- och ungdomsnämnden ansvarar även för att fullgöra kommunens uppdrag enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) inom nämndens ansvarsområde.

Ärendeplaneringen är strukturerad för att tydliggöra nämndens ansvar och beslutsfattande inom olika ansvarsområden. Rubricering av ärendetyp baseras på reglering av nämndens ansvar inom olika områden enligt nedan.

Tillgång till utbildning

- Hemkommunen ansvarar för att tillgodose alla barns och elevers rätt till utbildning (Skollagen 7 kap.).
- För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas (Skollagen 2 kap. 35§).
- En kommun har tillsyn över: 1. förskola och fritidshem vars huvudman kommunen har godkänt enligt 2 kap. 7 § andra stycket, 2. pedagogisk omsorg vars huvudman kommunen har godkänt enligt 25 kap. 10 §, och 3. att enskilda som godkänts av kommunen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 6 b §§ och 25 kap. 10, 10 a och 10 b §§. (Skollagen 26 kap. 4§).

Personal

Barn- och ungdomsnämnden är anställningsmyndighet för personal vid dess förvaltning, med undantag för förvaltningschef som anställs av kommunstyrelsen. Nämnden har hand om personalfrågor, inklusive arbetsmiljöfrågor (Gemensamt reglemente § 4).

- Huvudmannen har ansvar för att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet, och att personalen ges möjligheter till kompetensutveckling (Skollagen 2 kap. §34 a).

Ekonomi och budget

- Information om nämndens verksamhet och ekonomi (Reglemente för barn och ungdomsnämnden § 2).
- Kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov (Skollagen 2 kap §8 b).

Kvalitetsarbete och likabehandling

- Huvudmannen ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete (Skollagen 4 kap.).
- Huvudmannen ska ta emot och utreda klagomål mot utbildningen (Skollagen 4 kap. §8).
- Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas (Skollagen 4 kap §7).
- Huvudmannen ska se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever (Skollagen 6 kap §6).

Vårdgivaransvar enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL)

- Vårdgivaren har ett organisatoriskt ansvar och ska planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård (Hälso- och sjukvårdslagen 5 kap. §1).

Övrigt

- Inom övriga ansvarsområden hanteras övriga ansvar som regleras i reglemente (såsom personuppgifter, hållbarhet, samråd) eller annan lag exempelvis kommunallag, förvaltningslag och arkivlag.

Alingsås kommuns styrmodell justeras från och med 2025 så att styrningen än mer inriktas till att kommunen ska ha effektiva verksamheter och effektiva planerings- och uppföljningsprocesser. I ärendeplaneringen för 2025 föreslås en struktur som ska ge förutsättningar för dialog och säkerställa att förtroendevalda är välinformerade och med ändamålsenliga underlag för beslut.

Ett antal ärenden planeras som informationsärenden istället för beslutsärenden, dessa är: Kostnadsjämförelser, Nationell och regional jämförelse av nyckeltal, Personalstatistik innevarande läsår (tidigare personaltäthet), Kompetensförsörjning, Förskolans inre organisation och lärmiljöer samt Fritidshemmens inre organisation och lärmiljöer. Tillkommande informationsärenden som planeras är betygsnyckeltal liksom information rörande kartläggningmaterialet i förskoleklass och utfall nationella prov samt Anpassad grundskolas inre organisation och lärmiljöer. Uppföljning inom kvalitetsarbete kompletteras också med information från elev- och vårdnadshavarenkäter. Med utgångspunkt från nämndens genomlysning föreslås ärendena Framtida skolorganisation: Förskolor i tätorten, Finansieringsgrad allmän förskola samt Förändring lärverktyg i grundskolan. Uppföljning inriktning budget föreslås som nytt ärende. Föreslagen planering framgår av bilaga.

Ekonomisk bedömning

Beslutet innebär inga kostnader utöver administrativ tid för ärendeberedning.

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden fastställer årsplanering för 2024.

Beslutet ska skickas till

Samtliga chefer vid barn- och ungdomsförvaltningen
Administrativ enhet

Helena Balte
Förvaltningschef

Karin Berg
Verksamhetsutvecklare

Barn- och ungdomsnämndens årsplanering 2025

	Tillgång till utbildning	Personal	Ekonomi och budget	Kvalitetsarbetet och likabehandling	Vårdgivarans var enligt HSL	Övrigt
Feb	<p>Bevakning skolplikt</p> <p>Framtida skolorganisation: Förskolor i tätorten</p> <p>Tillsyn fristående förskolor och pedagogisk omsorg</p> <p>Plan för hantering av samhällsstörningar och vid höjd beredskap</p>		<p>Årsbokslut</p>	<p>Huvudmannens verksamhetsuppföljning</p> <p>Uppföljning av klagomål inkomna till huvudman</p> <p>Uppföljning Frånvaro</p> <p><i>Information: Kartläggningsmaterialet i förskoleklass</i></p>	<p>Patientsäkerhetsberättelse för elevhälsans insatser enligt HSL</p> <p>Ledningssystem för elevhälsan</p>	<p>Delegationer</p> <p>Verksamhetsberättelse BUS</p>
Mars	<p><i>Information: Utfall skolval</i></p> <p>Förändring av antal lärverktyg i grundskola</p>		<p>Budgetuppföljning</p> <p>Finansieringsgrad allmän förskola</p> <p><i>Information: Kostnadsjämförelser</i></p> <p><i>Information: Nationell och regional jämförelse av nyckeltal</i></p>			<p>Delegationer</p> <p>Dokumenthanteringsplan</p> <p>Delegationsordning</p> <p>Plan för privata utförare</p> <p>Uppföljning enligt kostavtal</p>
April			Budgetuppföljning			Delegationer
Maj	<p>Lokalförsörjningsplan</p> <p>Tillgång till och deltagande i förskola</p>	<p><i>Information: Personalstatistik innevarande läsår</i></p> <p><i>Information: Kompetensförsörjning</i></p>	<p>Fördjupad månadsuppföljning</p> <p>Uppföljning inriktning budget</p>			Delegationer
Juni			<p>Budgetuppföljning</p> <p>Genomlysning</p> <p><i>Information: Budget 2026</i></p>	<p>Uppföljning av särskilt stöd</p> <p><i>Information: Enkät svar i förskola och skola</i></p>		Delegationer

	Tillgång till utbildning	Personal	Ekonomi och budget	Kvalitetsarbetet och likabehandling	Vårdgivarans var enligt HSL	Övrigt
Sep	Skolval: Ansökningsförfarande, placeringsregler och Urvalskriterier Tillsyn fristående förskolor och pedagogisk omsorg		Delårsbokslut Uppföljning inriktning budget Årlig grundläggande granskning <i>Information: Budget 2026</i>	Uppföljning av anmälningar om kränkande behandling Uppföljning frånvaro <i>Information: Anpassad grundskolas inre organisation och lärmiljöer</i>		Delegationer Uppföljning delegationer
Okt	Bevakning skolplikt		Budgetuppföljning <i>Information: Budget 2026</i>	<i>Information: Betyg åk 9</i> <i>Information: Analys av betygs kataloger (internkontroll)</i> <i>Information: Fritidshemmens inre organisation och lärmiljöer</i>		Delegationer
Nov		Nyckeltal Personal och arbetsmiljö	Budgetuppföljning Interkommunal ersättning inom GR Interkommunal ersättning utom GR <i>Information: Budget 2026</i>	<i>Information: Betyg åk 6</i> <i>Information: Förskolans inre organisation och förskolans lärmiljöer</i>		Delegationer Sammanträdestider BUN, AU
Dec			Budgetuppföljning Budget BUN 2026–2028	<i>Information: Resultat nationella prov</i>		Delegationer BUN:s årsplanering Uppföljning av uppdrag från nämnd till förvaltning 2025

Tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd

10

2024.162 BUN

2024-12-03

§ 65 2024.162 BUN

Tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd

Ärendebeskrivning

Enligt skollagens (2010:800) 3 kapitel ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. I utbildningen ska hänsyn också tas till elevers olika behov. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Om en elev inte befaras komma att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska eleven (enligt skollagens 3 kapitel) skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av skollagens 3 kapitel framgår vidare att om det befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska eleven ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska i dessa fall utarbetas för eleven. Särskilt stöd får ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör men kan också ges i form av enskild undervisning eller i särskild undervisningsgrupp.

I ärendet redovisas omfattningen av det särskilda stödet som ges i Alingsås kommuns grundskolor årskurs 1 till 9 utifrån den statistik som årligen samlas in av Skolverket den 15 oktober.

Beredning

Barn- och ungdomsförvaltningen har i skrivelse den 27 november 2024 lämnat följande yttrande:

Barn och ungdomsnämndens beslutade 2024-06-11 §46 att återremittera ärendet till förvaltningen för fortsatt beredning. Förvaltningen har med utgångspunkt i återremissen fördjupat uppföljningen avseende den statistik som redovisas. Förvaltningens yttrande är därför kompletterat med en bilaga i form av en rapport.

I huvudmannens verksamhetsuppföljning (dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå) för läsåret 2022/2023 ingår en strategi för ökad måluppfyllelse som benämns "Stärka undervisningens kvalitet och tillgänglighet". I arbetet med strategin ingår insatser som att bedriva ett kvalitetsarbete med fokus på undervisningens kvalitet och tillgänglig lärmiljö, arbete utifrån garantin för tidiga stödinsatser (Läsa/skriva/räkna-garantin), språkutvecklande arbetssätt och ett främjande och förebyggande barn- och elevhälsoarbete.

2024-12-03

Utifrån de insatser som beskrivs i huvudmannens verksamhetsuppföljning arbetar Barn- och ungdomsförvaltningen och skolenheterna med att skapa en tillgänglig utbildning där eleverna ska kunna ges individanpassad ledning och stimulans och vid behov ges stöd i form av extra anpassningar. Insatserna syftar till att långsiktigt minska behoven av särskilt stöd.

Sammantaget görs bedömningen att arbetet med insatser inom strategin "Stärka undervisningens kvalitet och tillgänglighet" behöver fortgå och fortsatt följas upp inom ramen för skolenheternas och huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

Nuläge särskilt stöd

Komplett statistik för perioden 2017/2018 till och med 2023/2024 uppdelad per kön och med jämförelser med riket redovisas i Bilaga – statistik särskilt stöd, grundskola 2024.

Särskilt stöd till elever i förskoleklass redovisas inte i ärendet beroende på avsaknaden av möjligheter att göra jämförelser med riket, då den nationella statistiken endast innehåller statistik för elever i grundskolans årskurs 1 till 9. Beslut om särskilt stöd i förskoleklassen är dock ganska ovanligt.

Åtgärdsprogram

Andelen elever med särskilt stöd (beräknat utifrån antalet upprättade åtgärdsprogram) i Alingsås kommuns grundskolor läsåret 2023/2024 var 6,0 procent. Nivån, och även skillnaden i andel mellan flickor och pojkar, är jämförbara med nivåerna för riket där 6,2 procent av eleverna hade ett upprättat åtgärdsprogram. Det är fler pojkar än flickor som har beslut om åtgärdsprogram. Andelen elever i Alingsås kommun som har upprättade åtgärdsprogram är något lägre jämfört med de närmast föregående åren, framförallt är det en lägre andel pojkar som har åtgärdsprogram än tidigare.

Enskild undervisning eller särskild undervisningsgrupp

Andelen elever som ges stöd i form av enskild undervisning eller i särskild undervisningsgrupp är högre i Alingsås kommuns grundskolor (3,4 procent) än i riket som helhet (2,2 procent). Skillnaden utgörs främst av att fler elever i Alingsås kommun ges stöd i särskild undervisningsgrupp än i riket. Det är fler pojkar än flickor som har beslut om särskild undervisningsgrupp i Alingsås kommun. Andelen elever som ges enskild undervisning är lägre än i riket.

Andelen elever som ges stöd i form av enskild undervisning eller i särskild undervisningsgrupp i Alingsås kommun har ökat över tid medan den varit relativt oförändrad i riket som helhet.

Anpassad studiegång

Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) göras. Den anpassade studiegången ska utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen (skollagen 3 kapitel).

2024-12-03

En elev kan ha beslut om enskild undervisning eller placering i särskild undervisningsgrupp samtidigt som eleven har beslut om anpassad studiegång, något som är tämligen vanligt förekommande.

Även andelen elever som har anpassad studiegång ökar över tid och är högre i Alingsås kommuns grundskolor (2,7 procent) än i riket som helhet (1,4 procent). Det är fler pojkar än flickor som har beslut om anpassad studiegång i Alingsås kommun, på samma sätt som i riket som helhet.

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut: Redovisningen godkänns

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd
- Bilaga Tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd - svar på återremiss

Datum: 2024-11-27
Handläggare: Christian Jerhov
Diariernr: 2024.162 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd

Ärendebeskrivning

Enligt skollagens (2010:800) 3 kapitel ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. I utbildningen ska hänsyn också tas till elevers olika behov. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Om en elev inte befaras komma att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska eleven (enligt skollagens 3 kapitel) skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av skollagens 3 kapitel framgår vidare att om det befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska eleven ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska i dessa fall utarbetas för eleven. Särskilt stöd får ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör men kan också ges i form av enskild undervisning eller i särskild undervisningsgrupp.

I ärendet redovisas omfattningen av det särskilda stödet som ges i Alingsås kommuns grundskolor årskurs 1 till 9 utifrån den statistik som årligen samlas in av Skolverket den 15 oktober.

Förvaltningens yttrande

Barn och ungdomsnämndens beslutade 2024-06-11 §46 att återremittera ärendet till förvaltningen för fortsatt beredning. Förvaltningen har med utgångspunkt i återremissen fördjupat uppföljningen avseende den statistik som redovisas. Förvaltningens yttrande är därför kompletterat med en bilaga i form av en rapport.

I huvudmannens verksamhetsuppföljning (dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå) för läsåret 2022/2023 ingår en strategi för ökad måluppfyllelse som benämns "Stärka undervisningens kvalitet och tillgänglighet". I arbetet med strategin ingår insatser som att bedriva ett kvalitetsarbete med fokus på undervisningens kvalitet och tillgänglig lärmiljö, arbete utifrån garantin för tidiga stödinsatser (Läsa/skriva/räkna-garantin), språkutvecklande arbetssätt och ett främjande och förebyggande barn- och elevhälsoarbete.

Utifrån de insatser som beskrivs i huvudmannens verksamhetsuppföljning arbetar Barn- och ungdomsförvaltningen och skolenheterna med att skapa en tillgänglig utbildning där eleverna

ska kunna ges individanpassad ledning och stimulans och vid behov ges stöd i form av extra anpassningar. Insatserna syftar till att långsiktigt minska behoven av särskilt stöd.

Sammantaget görs bedömningen att arbetet med insatser inom strategin "Stärka undervisningens kvalitet och tillgänglighet" behöver fortgå och fortsatt följas upp inom ramen för skolenheternas och huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

Nuläge särskilt stöd

Komplett statistik för perioden 2017/2018 till och med 2023/2024 uppdelad per kön och med jämförelser med riket redovisas i Bilaga – statistik särskilt stöd, grundskola 2024.

Särskilt stöd till elever i förskoleklass redovisas inte i ärendet beroende på avsaknaden av möjligheter att göra jämförelser med riket, då den nationella statistiken endast innehåller statistik för elever i grundskolans årskurs 1 till 9. Beslut om särskilt stöd i förskoleklassen är dock ganska ovanligt.

Åtgärdsprogram

Andelen elever med särskilt stöd (beräknat utifrån antalet upprättade åtgärdsprogram) i Alingsås kommuns grundskolor läsåret 2023/2024 var 6,0 procent. Nivån, och även skillnaden i andel mellan flickor och pojkar, är jämförbara med nivåerna för riket där 6,2 procent av eleverna hade ett upprättat åtgärdsprogram. Det är fler pojkar än flickor som har beslut om åtgärdsprogram. Andelen elever i Alingsås kommun som har upprättade åtgärdsprogram är något lägre jämfört med de närmast föregående åren, framförallt är det en lägre andel pojkar som har åtgärdsprogram än tidigare.

Enskild undervisning eller särskild undervisningsgrupp

Andelen elever som ges stöd i form av enskild undervisning eller i särskild undervisningsgrupp är högre i Alingsås kommuns grundskolor (3,4 procent) än i riket som helhet (2,2 procent). Skillnaden utgörs främst av att fler elever i Alingsås kommun ges stöd i särskild undervisningsgrupp än i riket. Det är fler pojkar än flickor som har beslut om särskild undervisningsgrupp i Alingsås kommun. Andelen elever som ges enskild undervisning är lägre än i riket.

Andelen elever som ges stöd i form av enskild undervisning eller i särskild undervisningsgrupp i Alingsås kommun har ökat över tid medan den varit relativt oförändrad i riket som helhet.

Anpassad studiegång

Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) göras. Den anpassade studiegången ska utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen (skollagen 3 kapitel).

En elev kan ha beslut om enskild undervisning eller placering i särskild undervisningsgrupp samtidigt som eleven har beslut om anpassad studiegång, något som är tämligen vanligt förekommande.

Även andelen elever som har anpassad studiegång ökar över tid och är högre i Alingsås kommuns grundskolor (2,7 procent) än i riket som helhet (1,4 procent). Det är fler pojkar än flickor som har beslut om anpassad studiegång i Alingsås kommun, på samma sätt som i riket som helhet.

Ekonomisk bedömning

Beslutet innebär inga kostnader.

Förslag till beslut

Redovisningen godkänns

Beslutet ska skickas till

Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till.

Helena Balte
Förvaltningschef

Christian Jerhov
Verksamhetsutvecklare

Helena Balte, Godkännare tjänsteskrivelse, 2024-11-27

Tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd

Fördjupad uppföljning av särskilda undervisningsgrupper, enskild undervisning och anpassad studiegång

Författare: Christian Jerhov
Diarienummer: 2024.162 BUN

Datum: 2024-11-25

Innehåll

1. Inledning och bakgrund	3
1.1. Ärendet tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd.....	3
1.1.1 Återremiss	3
1.2. Skollagens regleringar	4
1.3. Statlig utredning om en förbättrad elevhälsa (U 2024:01)	4
2. Organisation särskilda undervisningsgrupper.....	5
2.1. Statistik 15 oktober 2024	5
2.2. Kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper	6
2.2.1 Uppföljningar och analyser	6
2.3. Särskilda undervisningsgrupper på skolenheterna.....	7
2.3.1 Uppföljningar och analyser	8
2.4. Anpassad studiegång	8
3. Analys och slutsatser.....	9
3.1. Förslag till åtgärder	9

1. Inledning och bakgrund

1.1. Ärendet tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd

Årligen behandlas ett ärende på barn och ungdomsnämnden innehållande uppföljningar av omfattningen av det särskilda stöd i grundskolan som ges enligt skollagens (2010:800) 3 kapitel. I ärendet redovisas statistik avseende andel elever som har beslut om åtgärdsprogram och hur stor andel som ges stöd i form av placering i särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning och anpassad studiegång.

Följande slutsatser drogs av 2024 års uppföljning:

Andelen elever med särskilt stöd (beräknat utifrån antalet upprättade åtgärdsprogram vid mätpunkten 15 oktober 2023) i Alingsås kommuns grundskolor läsåret 2023/2024 var 6,0 procent. Nivån, och även skillnaden i andel mellan flickor och pojkar, är jämförbar med nivå för riket där 6,2 procent av eleverna hade ett upprättat åtgärdsprogram. Det är fler pojkar än flickor som har beslut om åtgärdsprogram.

Andelen elever som ges stöd i form av enskild undervisning eller i särskild undervisningsgrupp är högre i Alingsås kommuns grundskolor (3,4 procent) än i riket som helhet (2,2 procent). Skillnaden utgörs främst av att fler elever i Alingsås kommun ges stöd i särskild undervisningsgrupp än i riket. Det är fler pojkar än flickor som har beslut om särskild undervisningsgrupp i Alingsås kommun. Andelen elever som ges enskild undervisning är lägre än i riket.

Även andelen elever som har anpassad studiegång ökar över tid och är högre i Alingsås kommuns grundskolor (2,7 procent) än i riket som helhet (1,4 procent). Det är fler pojkar än flickor som har beslut om anpassad studiegång i Alingsås kommun, på samma sätt som i riket som helhet.

1.1.1 Återremiss

Med anledning av slutsatserna beskrivna ovan beslutade barn- och ungdomsnämnden 2024-06-11 att återremittera ärendet till förvaltningen för att genomföra en fördjupad analys, med förslag till åtgärder, av varför enskild undervisning, särskild undervisningsgrupp samt anpassad studiegång i Alingsås kommun har ökat över tid medan den varit relativt oförändrad i riket som helhet.

Föreliggande rapport utgör förvaltningens svar på återremissen.

1.2. Skollagens regleringar

Enligt skollagens (2010:800) 3 kapitel ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. I utbildningen ska hänsyn också tas till elevers olika behov. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Om en elev inte befaras komma att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av skollagens 3 kapitel framgår vidare att om det befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska eleven ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska i dessa fall utarbetas för eleven. Särskilt stöd får ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör men kan också ges i form av enskild undervisning eller i särskild undervisningsgrupp.

Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) göras. Den anpassade studiegången ska utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolförmen.

En elev kan ha beslut om enskild undervisning eller placering i särskild undervisningsgrupp samtidigt som eleven har beslut om anpassad studiegång, något som är tämligen vanligt förekommande.

1.3. Statlig utredning om en förbättrad elevhälsa (U 2024:01)

Regeringen har i ett kommittédirektiv initierat en utredning som ska analysera och föreslå hur elevhälsan kan stärkas i syfte att bättre tillgodose elevernas behov. Även regleringen om stödinsatser i skolan ska ses över. Det ska bland annat bli enklare att placera elever i mindre och flexibla undervisningsgrupper.

Följande beskrivs (ss. 13-14) som bakgrund till att frågan om särskilda undervisningsgrupper tas upp i utredningen:

Den nuvarande regleringen om stöd och särskilt stöd har ett starkt inkluderingsperspektiv som i praktiken riskerar att motverka elevers möjligheter att få ett effektivt stöd. En alltför långtgående inkludering påverkar samtidigt lärares förutsättningar att räkna till och andra elevers studiesituation. Om den bästa lösningen för en elev bedöms vara undervisning i en mindre grupp, eller enskilt, bör det kunna ses som en främjande åtgärd bland andra åtgärder i syfte att eleven ska få bättre förutsättningar för sitt lärande än tidigare.

Utredaren ska därför

- lämna förslag som innebär att det ska bli enklare att placera elever i mindre och flexibla undervisningsgrupper eller att ge elever enskild undervisning, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

2. Organisation särskilda undervisningsgrupper

2.1. Statistik 15 oktober 2024

Det finns ännu ingen nationell statistik att jämföra Alingsås kommuns siffror med. Dessa publiceras först under våren 2025 och ingår i 2025 års ärende "Tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd".

Som nämns i inledningen var andelen elever i årskurs 1 till 9 i Alingsås kommun med åtgärdsprogram 2023 6,0 procent. 2024 är motsvarande siffra 7,3 procent. Andelen elever med åtgärdsprogram ökar sålunda. Att antalet ökar bedöms var rimligt utifrån de sjunkande kunskapsresultat som syns under de senaste åren. Fler elever som befaras inte nå bedömnings- eller betygskriterier ska generera mer extra anpassningar och kan även förväntas påverka andelen elever som ges särskilt stöd.

Andelen elever som ges stöd i form av enskild undervisning eller i särskild undervisningsgrupp ligger mer eller mindre stilla jämfört med tidigare år. 3,3 procent av eleverna har dessa typer av stöd hösten 2024 (2023 var motsvarande siffra 3,4 procent). Det kan dock konstateras att *andelen* av elever som har åtgärdsprogram *och* som ges stöd i form av särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning är något lägre 2024 än 2023. Andelen elever med åtgärdsprogram ökar medan besluten om särskild undervisningsgrupp och enskild undervisning minskar svagt.

Av de elever i Alingsås kommun som har beslut om antingen särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning har den absoluta majoriteten beslut om särskild

undervisningsgrupp. Andelen elever med enskild undervisning är låg. Detta bedöms kunna bero på att enskild undervisning ibland kan fattas beroende på att det inte finns någon särskild undervisningsgrupp på en skola, utöver att en elev bedöms ha det behovet. Om det finns en särskild undervisningsgrupp beslutas istället att eleven ska få sin undervisning där. Att Alingsås kommuns grundskolor har en väl utbyggd organisation med särskilda undervisningsgrupper kan utifrån detta resonemang innebära att andelen beslut om enskild undervisning relativt riket blir lägre i Alingsås kommun.

Andelen elever som har anpassad studiegång har ökat svagt 2024. Från 2,7 procent 2023 till 2,8 % 2024.

Insatser för att kvalitetssäkra statistikinhämtningen har genomförts i form av förtydligade instruktioner och uppföljningar av inrapporterad data. All statistik avseende särskilt stöd bygger på inrapporterad data från skolorna, vilket sker genom en manuell hantering där det kan finnas felkällor. Små förändringar i siffrorna bör därför tolkas med försiktighet.

2.2. Kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper

I Alingsås kommun finns tre centralt organiserade särskilda undervisningsgrupper. Två i Alingsås och en i Sollebrunn. Sammanlagt går det i oktober 2024 25 elever i dessa grupper. Antalet utgör cirka en femtedel av samtliga elever som är placerade i särskild undervisningsgrupp. Det bedöms utifrån detta *inte* vara förvaltningens organisation av centrala särskilda undervisningsgrupper som skapar den relativt riket höga andelen elever med beslut om att få sin undervisning i en särskild undervisningsgrupp.

Antalet platser har varit på samma nivå under flera år och planeringen framgent är att upprätthålla en organisation med runt 25 platser, beroende på elevernas behov och de organisatoriska förutsättningarna för att kunna möta varje elevs enskilda behov.

2.2.1 Uppföljningar och analyser

De kommungemensamma särskilda undervisningsgrupperna följs, inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet, årligen upp i en separat verksamhetsuppföljning. Denna följer samma principer för kvalitetsarbete som för övriga förskolor, skolor och centralt placerade enheter inom barn- och ungdomsnämnden. Av enhetens verksamhetsuppföljning 2023/2024 kan följande utläsas.

I de kommungemensamma särskilda undervisningsgrupperna är målet alltid att eleven ska återgå till sin hemskola. I vissa fall kan detta vara mer utmanande av olika anledningar. Ett hinder som upplevts tidigare var att hemskolan inte var beredd och kunde uppleva osäkerhet kring att ta emot eleven och kunna skapa de rätta förutsättningarna. Under de senaste tre åren har utvecklingen varit positiv ur detta perspektiv och samverkan fungerar nu väl mellan de särskilda undervisningsgrupperna och elevernas hemskolor.

Elever som kommer till kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper är i behov av tydlig struktur, förutsägbarhet och flera trygga vuxna som kan möta deras individuella behov. Genom att erbjuda en stabil och förutsägbar miljö med god kompetens i personalgruppen skapas förutsättningar för att eleverna ska utvecklas och kunna återgå till sina hemskolor. Under läsåret 2023/2024 har sju elever återgått till sina ordinarie skolor, vilket är en högre andel än tidigare år.

Sammanfattningsvis har arbetet inom de kommungemensamma särskilda undervisningsgrupperna visat på betydande framsteg vad gäller måluppfyllelse och elevernas återgång till hemskolan. Detta har möjliggjorts genom ett nära och strukturerat samarbete mellan de särskilda undervisningsgrupperna och hemskolorna och genom en flexibel och stödjande övergångsperiod.

Inom ramen för arbetet inför denna rapport har studiebesök genomförts i de särskilda undervisningsgrupperna i Alingsås. Verksamheten är utifrån vad som framgått, i kombination med vad som beskrivs i enhetens verksamhetsuppföljning, välorganiserade och möter på ett medvetet sätt elevernas olika behov.

Fortsatta utvecklingsområden som framkommer i kvalitetsarbetet innefattar ett behov av ökat samarbete med hela elevhälsan på elevernas hemskolor samt att ytterligare synliggöra verksamheten i förvaltningen.

2.3. Särskilda undervisningsgrupper på skolenheterna

Alingsås kommuns grundskolor har i tämligen stor utsträckning organiserat sig så att de har en eller flera särskilda undervisningsgrupper på skolorna. Flera skolor har permanenta särskilda undervisningsgrupper med egna lokaler och egen personal. Alla fyra grundskolor som har årskurs 7 till 9 har permanenta grupper, och det är i dessa årskurser som majoriteten av eleverna med beslut om särskild undervisningsgrupp återfinns. På F-6-skolorna finns också särskilda undervisningsgrupper i varierande utsträckning och delvis organiserade på olika sätt.

Det har tidigare (i huvudmannens verksamhetsuppföljning 2022/2023, beslutad 2024) konstaterats att:

Pojkar är överrepresenterade i skolornas SU-grupper (ca 70% pojkar) och i dialog med enheterna framkommer att det finns olika motiv till att eleven får undervisning i mindre sammanhang. Det kan röra sig om elever med stora svårigheter men som inte har en intellektuell funktionsnedsättning och därmed inte heller har rätt till anpassad grundskola. Gemensamt för de elever som har beslut om särskild undervisningsgrupp är att de är elever med komplexa inlärningssvårigheter. Skolorna konstaterar att flexgrupp eller särskild undervisningsgrupp är gynnsam för elever med större eller komplexa neuropsykiatriska funktionshinder (NPF) eftersom skolan i dessa sammanhang lyckas erbjuda en än mer anpassad lärmiljö vad gäller framför allt färre intryck och färre sociala kontakter.

Det framgår också av verksamhetsuppföljningen 2022/2023, som en framåtsyftande strategisk insats, att förvaltningen ska utveckla och organisera för mindre sammanhang och mindre undervisningsgrupper och utveckla kvaliteten i genomförande och uppföljning av särskilt stöd och de särskilda undervisningsgrupperna.

2.3.1 Uppföljningar och analyser

Skolorna följer upp arbetet med särskilt stöd och stöd i form av särskilda undervisningsgrupper inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Uppföljningen görs såväl av rutiner och organisation kring särskilt stöd och utifrån att perspektivet särskilt stöd finns med i analyserna av skolornas kunskapsresultat.

Vid en samlad analys av skolornas uppföljningar av arbetet med särskilt stöd och med ett extra fokus på särskilda undervisningsgrupper framtonar följande bild.

Skolorna arbetar på ett medvetet sätt för att ge extra anpassningar och särskilt stöd till elever med dessa behov. Det är vanligt med så kallade flexgrupper där eleverna kan få särskilt stöd i mindre grupper under delar av skoldagen eller skolveckan. Det är också, som redan nämnts ovan, tämligen vanligt att skolorna har permanenta särskilda undervisningsgrupper. Ur detta perspektiv följer skolorna den strategiska inriktningen från huvudmannens verksamhetsuppföljning 2022/2023.

Inom ramen för arbetet inför denna rapport har studiebesök genomförts på Noltorpsskolan, Gustav Adolfsskolan och Östlyckeskolan. De särskilda undervisningsgrupperna är, utifrån vad som framkommit under studiebesöken, välorganiserade och utgör en naturlig del av skolornas samlade organisation för särskilt stöd.

2.4. Anpassad studiegång

Det är vanligt att kombinera beslut om anpassad studiegång med beslut om särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning. Mer än två tredjedelar av alla elever som har någon av dessa typer av stöd i Alingsås kommun har även beslut om anpassad studiegång. En placering i en särskild undervisningsgrupp sker ofta efter en period där andra stödinsatser över tid visat sig otillräckliga och det kan ta tid att bygga upp förutsättningarna för eleverna att gå hela skoldagar och att läsa samtliga ämnen. Det finns också situationer där anpassad studiegång av medicinska skäl eller funktionsnedsättningar är nödvändiga för att eleverna ska kunna fullgöra sin skolgång, oavsett om eleven går i särskild undervisningsgrupp eller ej.

En kvalitativ uppföljning av elever med anpassad studiegång utifrån betygskataloger för elever i årskurs 9 vårterminen 2024 har genomförts som ett underlag för denna rapport. Analysen indikerar att särskilt stöd i form av anpassad studiegång görs i enlighet med lagstiftarens intentioner. Vissa elever har inga eller väldigt få betyg vilket tyder på hög frånvaro eller andra stora behov, vissa andra elever har anpassad studiegång endast i vissa ämnen och når tämligen goda resultat i de ämnen som lästs. Vid analysen har inget som

pekar på en strukturell överanvändning av stödformen anpassad studiegång framkommit, givet att analysen endast avsett elever i årskurs 9.

3. Analys och slutsatser

Alingsås kommun har, såväl centralt som på skolorna, en väl utbyggd organisation för att ge elever stöd i särskilda undervisningsgrupper. Detta följer den strategiska inriktning som fastställts inom ramen för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Utifrån dokumentstudier och studiebesök framtonar en bild av att grupperna, tillsammans med skolornas flexgrupper, är väl organiserade och väl institutionaliserade i skolornas organisation för att ge särskilt stöd. Detta bedöms vara den huvudsakliga anledningen till den relativt riket höga andelen elever i särskild undervisningsgrupp i Alingsås kommun. Antalet elever i kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper (25 elever) är inte orsaken till den sammantaget höga andelen elever med denna typ av särskilt stöd.

Att det är ett relativt lågt antal beslut om enskild undervisning stärker slutsatsen ovan, då det kan peka på att då det finns särskilda undervisningsgrupper att tillgå väljs denna form för det särskilda stödet framför enskild undervisning.

Att andelen elever med anpassad studiegång är hög i Alingsås kommun bedöms till stor del bero på att det är vanligt att kombinera detta beslut med placering i särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning, men det bedöms som rimligt att över tid fördjupa uppföljningen av besluten om anpassad studiegång, givet att den uppföljning som gjorts inom ramen för denna rapport endast analyserat elever i årskurs 9 under ett år.

Slutligen kan konstateras att befintlig organisation av särskilda undervisningsgrupper i Alingsås kommun ligger i linje med regeringens kommittédirektiv inför pågående utredning och därför rekommenderas inte någon förändring av organisationen av särskilda undervisningsgrupper i dagsläget. Istället bör den pågående utredningens förslag och innehållet i en eventuellt efterkommande proposition inväntas. Under tiden bör istället fokus vara på att ytterligare utveckla kvaliteten i de särskilda undervisningsgrupperna samtidigt som insatser i syfte att utveckla arbetsformerna kring det särskilda stödet som helhet genomförs.

3.1. Förslag till åtgärder

- Fortsätta att följa upp kvaliteten i de särskilda undervisningsgrupperna och det särskilda stödet som helhet inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.
- Fördjupa och bredda analyserna kring andelen elever med anpassad studiegång.
- Bevaka och analysera resultaten av den pågående statliga utredningen om en förbättrad elevhälsa.